

# ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

## KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK  
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

— o —

Az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya által kiküldött  
lapbizottság felügyelete mellett

szerkeszti

**BUND KÁROLY,**

egyesületi titkár.

o

1906. márczius hó.

III. FÜZET.

XLV-ik évfolyam.

o

**Megjelenik minden hónap 15-ik napján.**

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

**BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.**

(Telefon : 37—22)

*A lapnak legkésőbb minden hónap 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.*



“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-út 25.



# STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító

**== KÖRMEND. ==**

**K**éri az érdeklődő vevőközön-  
séget, hogy a tavaszi erdei  
magvak és facsemeték beszerzé-  
sénél **magyar** iparvállalatát,  
mely évről-évre nagyobbítva és  
tökéletesítve lesz, pártfogolni sze-  
veskedjék!

**Hazai ipar és termelés!**

Mindennemű bel- és külföldi

## fenyőmagvak

a legmagasabb csiraképeség szavatolása mellett

Kocsányos-, cser-, vöröstölgy- és bükk-

## makk

szakszerűen áttelelt minőségben!

**Lombfamagvak**

**Gyümölcsmagvak**

} utolsó  
termés!

**Fümagvak**

**Fümagkeverékek**

} megbízható  
minőségben.

Tülevelű csemeték

Lombfa

Gyümölcsvadonczok

Élősövények

} dus növény-  
zettel!

## Fajburgonyák

kisérleti czélokra és vetésre.

(8. III. 3.)

523—7—5

## Mindenféle faju csemete

erdők telepítésére s kerítések létesítésére, leginkább százezrenként, igen jó minőségben s olcsó áron kapható. Külföldi fenyők is, így pl. a dougler-fenyő, kék-fenyő, títka-fenyő, a japán-, szibíriai veres-fenyő, a sima- és a Banko-fenyő, továbbá más fajok is, melyek más helyütt vagy éppen nem vagy csak magasabb áron kaphatók. Árjegyzék díjmentesen küldetik **J. Heins' Söhne Halstenbek, (Holstein)**. Német levelezés.



## Kérem figyelni!

Már többször tapasztaltam, hogy bennem csak azt a fegyvergyárost nézik, ki csak drága és finom fegyvereket készít. Ennek ellenében bátorítok tudomásul adni, hogy műhelyeimben a legolcsóbb és középaru fegyvereket is **készítek**, nem mint konkurrensaim, melyek ilyen fegyvereket **csak szállítanak** és a ferlachi munka helyett, a legolcsóbb lötiichi árut kapja. — A következő áron ajánlok néhány

### LANCASTER DUPLACSOVŰ PUSKÁT 520(12—10)

elzárás a ravasz közt, »Scott rendszer» puskula, závar és garnitúra kovácsolt vasból	48	koronától feljebb.
Ugyanaz hosszú kulcsal	36	„ „
Lancaster puska	62	„ „
Jó használati drilling	160	„ „

**A. ANTONITSCH, FERLACH, Kärnten, császári és királyi udvari fegyvergyár,** Esterházy Ferencz Ferdinánd főherczeg ö cs. és k. fensége udv. szállítója.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

## ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLV. ÉVF.

KÖZLÖNYE

III. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hónap 15-én. \* Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-uteza 6. sz., II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

(Telefon: 37—22.)

## Szélnyirta lúczfenyők.

Irta: dr. Mágocsy Dietz Sándor, tud. egyet. ny. r. tanár.

Az Erdészeti Lapok 1901. évi februáriusi füzet<sup>1)</sup> ismertette azokat a tényezőket, amelyek a fák fiziognomiájára befolyással vannak. Ezek sorában rámutatott a szárazság hatására, kiemelve, hogy különösen veszélyesek a szárazság és a hideg, ha hosszantartó erős szárító szelek támogatják. Az ilyen szelek tehát a mechanikai hatáson kívül különösen, hogy úgy mondjuk fiziologiai hatásukban nyilvánulnak az utjokban álló fákon. Klein szerint a szélnek ezt az ugynevezett *nyiró hatását* „jól megfigyelhetjük a magas hegységek azon jegenyefenyőin, melyek viharlátogatta exponált helyen állanak, hol a szélfelőli oldalon fokozatosan, leginkább télen, valamennyi ágai elszáradnak és végül letöredeznek.“ Ilyen tényező alakította fiziognomiával biró fát be is mutat a Mürren melletti Allmenhubelről.<sup>2)</sup>

Ugyancsak az Erdészeti Lapok közölték még ugyanezen évben dr. Fröh zürichi egyetemi tanár kérelmét.<sup>3)</sup> Fröh is meg-

<sup>1)</sup> Dr. Klein L. A középeurópai erdei fák fiziognomiája. 102—123. l.

<sup>2)</sup> Erdészeti Lapok XL. évf. 1901. 118. lap.

<sup>3)</sup> XL. évf. 1901. 259—60 l.

különbözteti a szélnek kétféle hatását, melynek eredménye is kétféle, nevezetesen vagy elferdül az egész fa, vagy pedig a fa törzse egyenes marad, de a korona többé-kevésbé szimmetriátlan lesz, minthogy a szél támadó oldalán az ágak elsatnyulnak. Ez utóbbi alak tehát megfelel a Kleintól *szélnyirta fák*nak nevezett alaknak. Fröh különben különösen fontosnak tartja, hogy az ilyen minőségű fák útján valamely vidék uralkodó szélirányát fel lehet ismerni. Fröh kérelme tehát az volt, hogy közölnék vele az ilyen szélferdítette vagy szélnyirta fákra vonatkozó adatokat különösen a szél irányának megjelölésével.

Fröhnek erre a felhívására tudomásom szerint még maig sem felelt honfitársaink közül senki, hacsak nem tekintem feleletnek Bernátsky közlését.<sup>1)</sup> Az ő megfigyelései sorában helyet foglalnak a szél hatására vonatkozó megfigyelések és képből is közölt példákkal igazolja a szélnek főleg ferdítő hatását. Különösen tanulságosak azok a megfigyelései, amelyek a Lussin szigetén tenyésző olajfákra vonatkoznak. Különben hasonlótárgyu megfigyeléseket közölt még a verseczi hegyek fás növényzetére vonatkozólag is.<sup>2)</sup> Ebbe a közleménybe foglalta valószínűleg össze egyik előadásának<sup>3)</sup> anyagát is.

Az utóbbi, az erdőszetre különlegesen is igen tanulságos cikkben a szél hatását illetőleg rá mutat arra, hogy a verseczi hegységben a fák sokat szenvednek a délkeleti szélről, a minek köszönhető, hogy a csúcsokon a bükkös felett ismét tölgyes van, továbbá hogy a szél mechanikai hatásának következménye a kutasi hegyen a fák meghajlása, illetőleg görbe növése és megdőlése, minek folytán gyakoriak az ugynevezett lira alakok. Nem tekinthetem a Fröh kérdéseire adott feleletnek az Erdészeti Lapok 1903. évfolyamának<sup>4)</sup> közlését, mely Hansennek nézetét ismerteti, melylyel a kelet-frieslandi szigeteken a növényzet alacsony növést a szél hatásának tulajdonítja.

1) *Bernátsky Jenő*: Növényökológiai megfigyelések Lussin szigete déli részén. Természettudományi Füzetek XXIV. kötet 1901. 88—137 l.

2) *Bernátsky Jenő*: A verseczi hegység növényzetének általános jellemzése. Természettudományi Közöny 1902. XXXIII. évf. 114—135. l.

3) *Bernátsky Jenő*: A szél mint növényökológiai tényező. Természettudományi Közöny XXXII. kötet 1900. 703. l. A növénytan szakosztály 1900. évi október hó 10-én tartott ülésének jegyzőkönyve.

4) XLII. évfolyam 645—7. lap.

Früh azonban, ugytetszik más megfigyelő nemzetektől és saját tapasztalataiból nyerhetett annyi megfigyelést, amennyiből bizonyos általános értékű következtetéseket vonhatott, mert már 1902. évben közzétette erre vonatkozó munkáját.<sup>1)</sup> Ebben első sorban megismerteti a növények különböző anormális növekedési formáját és keletkezési módját, minők pl. a ferde növés, asymmetrikus korona, stb. Megállapítja azután a tulajdonképpeni szél okozta alakokat és a különböző fáknek a szél iránt való érzékenységét. Külön fejezetben foglalkozik az uralkodó szeleknek a szél okozta alakok alapján való megjelölésével és pedig egymásután a föld különböző, a széljárás irányától jellemzett területein; végül pedig foglalkozik a helyi szelek irányával különösen a hegyi és völgyi szelekkel.

A munka tartalmának ez a rövid vázolója is képet nyújt arról, hogy csakugyan sikerült Früh-nek a növényeken megfigyelhető szél okozta hatás eredményeiből magára a szelek uralkodó főirányára következtetni.

Különben irodalmunkban is találjuk már ennek a nyomát, a mennyiben Fialovszkynak megfigyelése<sup>2)</sup> a jegenye nyáron és a fehér akácson, továbbá Illés Nándor, de különösen Fekete Lajos<sup>3)</sup> a veresfenyő törzsének meggörbülésére vonatkozó magyarázatai is jóformán a szélirányt is megjelölik, melyek az illető növényeken fejlődött jelenséget illetőleg az anormalitást létrehozták.

Amint a felsoroltakból kitűnik, — ha egynéhány irodalmi adat el is kerülhetett figyelmemet — nem sok az az adat irodalmunkban, amely Früh kérdésére feleletnek tekinthető. Ennek megállapítása kapcsán egy-két megfigyelésemet óhajtom közölni, nem azért, mintha ezek erdészeink figyelmét is elkerülték volna, hanem különösen azért, mert megfigyelésemet jó fényképpel is igazolni tudom.

<sup>1)</sup> Früh J.: Die Abbildung der vorherrschende Winde durch die Pflanzenwelt. Jahresbericht der geographisch-ethnographischen Gesellschaft. Zürich 1901/02., 58—154. l.

<sup>2)</sup> Fialovszky Lajos: A tornyos nyárfa és a fehér akác magatartása a szélben. Természettudományi Közlöny XXX. kötet 1898. 266. l.

<sup>3)</sup> Az Erdészeti Lapok 1880—1886. évfolyamai. Erdészeti Növénytan II. kötet 239. l.

Az egyik megfigyelésem a budapesti egyetemi növénykert jegenye fáira vonatkozik. Ezeknek a csúcsai és a csúcshoz közel álló ágai, ha kinőttek a szomszéd fák közül, valamennyien északnyugati irányban kevésbé elhajoltak, világos bizonyítékául a délkeleti szelek erősebb hatásának, daczára annak, hogy számbelileg gyakoribbak az északnyugati szelek. A csúcsok csekély elhajlásainak megfelelőleg megtalálni a törzsek északnyugati oldalán az erősebb fejlődést és fejlettebb gyökéralakulást, úgy amint azt Fialovszky fentebb idézett közleményében is magyarázza.

Még jellemzőbbek azok az alakok, melyeket a Magas Tátra Fehérvíz völgyében Horváth Ödön közigazgatási bíró, szenvedélyes természetkedvelő és turista barátom társaságában az 1904. év nyarán való kirándulásainkon figyeltem meg és a melyeket az ő szíves és ügyes fényképfelvételeiben mutathatok be. Nevezetesen a Fehérvíz völgyben a késmárki határhoz (1299 *m*) jutva, kis kapaszkodással feljutunk a mellső Rézaknavölgybe, (1550—1700 *m*) ahonnan a Kopahegy (Durlberg, 1818 *m.*) megkerülésével a Trönker patak mentén csakhamar a Kopahágóhoz (1773 *m*) jutunk. A mellső Rézaknák völgyének kelet felé eső lejtője, mely éppen úgy, mint az előbb említett völgy a bélai mészhavasok alatt terül el, meglehetősen lankás, sőt itt-ott jóformán kisebb síkszerű plateau-t alkot kelet felé, melyhez a Fehérvíz völgy meredek lejtője vezet fel. Ez a gyepes plateau a Weidau, a mely állítólag 1410—1480 *m* magasságban terül el. A gyepes területnek a Fehérvíz völgy felé néző szélé és az előbb említett lejtője törpefenyővel, sőt részben lúczyfenyővel van benőve, mely a gyepes terület közelében csak egyenként emelkedik ki a törpefenyő közül, míg a völgyfenék felé fokozatosan erdősödik. A lejtő szélén levő lúczyfenyők itt többé-kevésbé a lúczyfenyő tenyészetének a határán állanak, a mint az Fekete Zoltán<sup>1)</sup> közleményének a 2. lapon közölt táblázatából kitűnik, ahol is a 8 méteres fa-alaku lúczyfenyő felső határa a Magas Tátra északkeleti lejtőjén 1481 méter, keleti lejtőjén pedig 1499 méter.

A mellső Rézaknák völgye és az egész Weidau is erősen ki van téve a Kopa hágón átjutó és onnan a Tátra magyarországi

<sup>1)</sup> Fekete Zoltán: Növény földrajzi megfigyelések a Magas Tátrában. Erdészeti kísérletek. VI. évf. 1904. 1—16 lap.

lejtőjére leeső szeleknek, viharoknak. Ezeknek a szeleknek iránya azonban a Weidau szélén igen különböző, a mennyiben a Kopa hágó mellett emelkedő Kopahegy a szél eredeti irányát különböző irányokban eltereli. Ilyetén módon találunk egyes pontokat, a melyek a Kopahágón átjutó északnyugati szelektől teljesen meg vannak védve. Az ilyen helyeken a luczfenyőerdő előőrseit



3. kép. Termő luczfenyők a Weidau védett helyén 1480 m magasságban.  
(Horváth Ödön közíg. bíró felvétele.)

tévő egyes faegyedek is teljes és szabályos koronát fejlesztenek, mint azt a 3. kép is bizonyítja. A fenyők normálisan a megfelelő helyen jó magvakat termő tobozokat is fejlesztettek.

A lejtő szélénél más pontján azonban olyan helyekre akadunk, a melyeket úgy a keleti, mint a nyugati szelek is egyformán érnek. Ezeken a pontokon tenyésző luczfenyők megtépettek vagy Klein kifejezésével élve „viharállottak“, a mennyiben koronájuk szabálytalan, hézagos és mindenképp felett szegényes. Ezeket tünteti fel a 4. kép, ahol a lejtőn alább eső azok a fenyők is jól láthatók, amelyek a lejtőnek már a szél ellen megvédett

helyén a megfelelő tenyészetet, egészséges növekedést és fejlődést mutatják, fokozatosan erdővé záródva. A képen látható viharállotta lúczfenyők toboztermése is szabálytalan, a tobozok legtöbbször nem fejlődött ki teljesen, sőt a magvak egy része legálább léha.



4. kép. Szélnyirta lúczfenyők. (Horváth Ödön közleg. biró felvétele.)

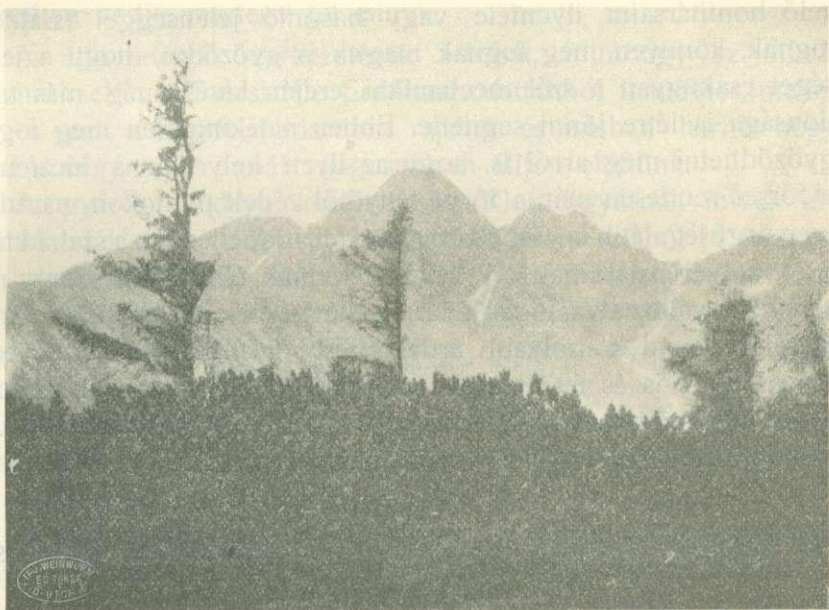
A legjellemzőbbek azonban azok a fenyők, a melyek a Weidau szélének azon a pontján állanak, a melyen a Kopahegy védelme megszűnve, különösen utjában állanak az északnyugati szélnek. Ezek a fenyők teljesen azt a benyomást teszik, mintha az északnyugati irányban eső ágaikat lenyirták volna. Az 5. képen bemutatott, ezek a lúczfenyők még szebben mutatják be a jelenséget, mint a Klein közlegte kép.<sup>1)</sup>

A mellékelt két kép összehasonlításából azonban az is kitűnik, hogy a szél nyíró hatása nem mindig egyforma eredményyel

<sup>1)</sup> E d'szeti Lapok XV. évf. 1901. 118. lap 5. kép.



jár. Nevezetesen a 3. képen bemutatott lúczfenyők csúcsa még aránylag a legépebb része a fa koronájának, elsőrendű oldalágai közül egy-két fiatal még daczolni volt képes a szél hatásával, de a legtöbb elpusztult, úgy, hogy a korona szélvédte ágai megtartva merőleges helyzetüket, a szélmutató szerepét játszzák. Ellenben a 4. kép lúczfenyőinek csúcsa alig mutat szabályosságot, továbbá elsőrendű ágai a normálistól eltérő helyzetet foglalnak el, sőt még



5. kép. Koros lúczfenyők a Weidaukan (1480 m magasságban), a Kopahágon áttörő szél nyíró hatását mutatva. (Horváth Ödön közíg. bíró felvétele.)

a törzs is kevésbé görbült — mind e bélyegek nem a nagyobb kor bélyegei — mert ezek a lúczfenyők mint a közvetlen vizsgálat meggyőzött, az előbbienekkel közel egykorúak, de mind e bélyegek az erősebb szélhatás eredményei, ugyanis minden valószínűség szerint a szél nyíró hatásán kívül még mechanikai hatásának is ki voltak téve, legalább kisebb vagy rövidebb ideig.

Magának a jelenségnek okát bővebben nem találom szükségesnek ismertetni, mert hiszen célom csak az volt, hogy egy-két példáját mutassam be annak a mi havasi világunkból, hogy a

szél mennyire el tudja torzítani a luczfenyő alakját és hogy ebbeli hatásával bizonyára hozzájárul a fatenyészet elsatnyulásához, megszűnéséhez. Különben is a szél mechanikai, de különösen szárító és ilyképen a fák párolgását nagy mértékben fokozó hatásáról és annak következtében a fák elalaktalanodásáról Bernátsky idézett közleményében bőven megemlékezett és különben is már közkézen forgó tan- és kézikönyvekben<sup>1)</sup> is kellően van méltatva. És ha erdőt járó, hegyet mászó erdészeink, erdőt kedvelő honfitársaim ilyenféle vagy hasonló jelenséggel találkozni fognak, könnyen meg fognak maguk is győződni, hogy a jelenséget csakugyan a szél mechanikai erején kívül még más tulajdonsága is létre jönni segítette. Ebben a tekintetben meg fognak győződhetni még arról is, hogy az ilyen helyeken a lúczfenyők előőrsei rendszeren már a törpe fenyőtől védett pontokon maradnak meg vagy legalább kevésbé satnyulnak el, míg ellenben a szabad területen a szél hatásainak oly kevésbé tudnak ellentállani, hogy még alakjukat változtatva is csak kisebb kort érnek el. Ezeknek a megfigyelése mind komolyabb érdeklődésre tarthat számot az erdőtenyésztőnél is és én abban a reményben végzem közleményemet, hogy tagtársaink nem egészen érdeknélkülinek fogják találni megfigyeléseimet.



## A bükkfa száraz lepárlási terményeinek nyerése.

Irta: *Rutényi Károly.*

**A**z 1904. év folyamán alkalmam volt a nagyperecsényi Bantlin-féle és a nagybocskói Klotild vegyi-gyárat alapos tanulmány tárgyává tenni, melyekben a bükkfát száraz lepárlásnak vetik alá, hogy az így nyert vegyszereket aztán a legkülönbélebb ipari cikkek előállítására használják.

Az alábbiakban a fősulyt kiváltképpen a faeczet és az ezzel összefüggő egyéb vegyek előállításának leírására fektetem, mert úgy vélem, hogy minket, kik hazánk bükköseit minél nagyobb belterjességgel óhajtjuk kihasználni és folyton keressük a jobb értékesítésük módjait, leginkább ez érdekelhet.

<sup>1)</sup> Dr. E. Warmnig: Lehrbuch der ökologischen Pflanzengeographie, II. Auflage Berlin, 1902. 41. lap.

A nevezett két gyár egy czélt tűzött maga elé, mit a nagyperecsényi modernebb berendezéssel, a Klotild-gyár pedig nagyobb aparátussal vél megoldani. Minthogy pedig a lényeg egy, de a Klotild-gyár nagyobbszerűsége mellett is könnyebben volt áttekinthető, ennek berendezését írom le.

A fának szénítése mindkét gyárban a gőzkazánok módjára vaslemezekből készült álló, illetve fekvő retortákban történik. A Klotild-gyárban 8 álló és 44 fekvő retorta van; a nagyperecsényiben pedig mintegy fél ennyi.

Az álló retorták szerkezetének leírását, minthogy az mindannyiunk előtt a Szécsi-féle Erdőhasználattanból ismeretes, mellőzöm, s csak a fekvőt iparkodom rajzban és írásban leírni, hogy majd a vegyemet annál világosabban álljon előttünk.

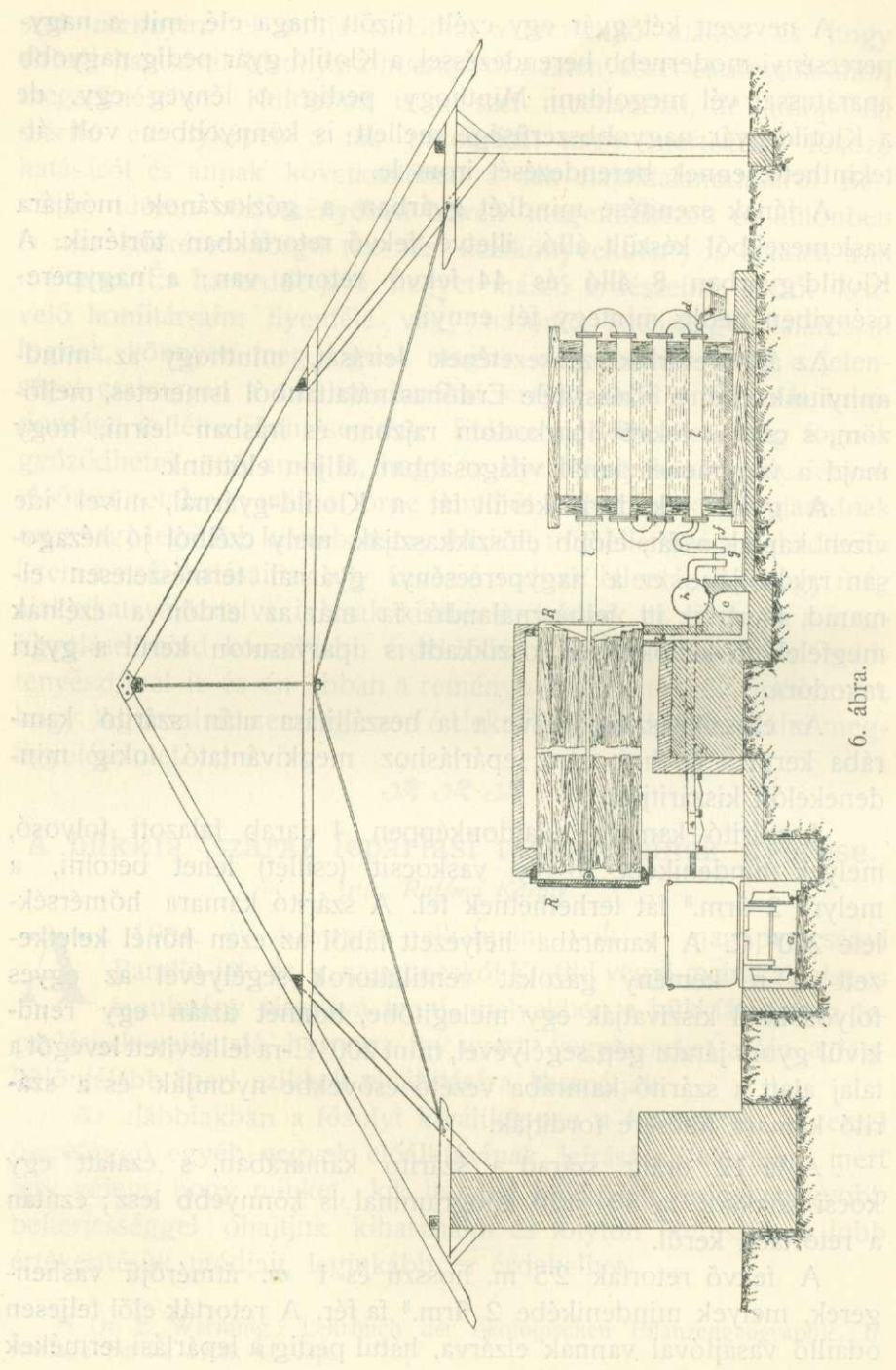
A gyári rakodóra került fát a Klotild-gyárnál, mivel ide vizen kapják a fát, előbb előszikkasztják, mely célból jó hézagosan rakásolják; ez a nagyperecsényi gyárnál természetesen elmarad, mert az itt felhasználandó fa már az erdőn a célznak megfelelően kellőképpen kiszikkadt s iparvasuton kerül a gyári rakodóra.

Az előszikkasztás, illetve a fa beszállítása után szárító kamrába kerül a fa, hol azt a lepárláshoz megkívántató fokig mindenekelőtt kiszáritják.

A szárító kamara tulajdonképpen 4 darab falazott folyosó, melyek mindenikébe 20 oly vaskocsit (csillét) lehet betolni, a melyre 2 ürm.<sup>3</sup> fát terhelhetnek fel. A szárító kamara hőmérséklete 200<sup>0</sup> C. A kamarába helyezett fából az ezen hőnél keletkezett u. n. kemény gázokat ventilátorok segélyével az egyes folyosókból kiszivatják egy melegítőbe, honnét aztán egy rendkívül gyors járatu gép segélyével, mint 200<sup>0</sup> C-ra felhevített levegőt a talaj alatt a szárító kamrába vezető csövekbe nyomják és a szárító kamara fűtésére fordítják.

A fa 12 óráig szárad a szárító kamarában, s ezalatt egy kocsi szikkadt fa 80—120 kilogrammal is könnyebb lesz; ezután a retortába kerül.

A fekvő retorták 2·5 m. hosszú és 1 m. átmérőjü vashengerek, melyek mindenikébe 2 ürm.<sup>3</sup> fa fér. A retorták elől teljesen odaillő vasajtóval vannak elzárva, hátul pedig a lepárlási termékek



elvezetése céljából vascsövekkel bírnak, melyeknek folytatása kigyózdó vonalban megy át a hideg vízzel telt hűtőszekrényeken (lásd 6. ábra), hogy a lepárlásnál képződött párák és gőzök cseppfolyósodjanak. Minden hűtőszekrényen két retortának csőrendszere megy keresztül. Hogy pedig a retortákból a kész szenet könnyű szerrel ki lehessen huzni, a retortába mindenekelőtt erős vaslemezből készült vendégfeneket — korongot — tolnak, mely a retorta hosszának megfelelő vasrud egyik végére központosan van megerősítve. Ez a vendégfenék csak 2—3 cm. tágas lyukkal van ellátva, hogy a szenítés alkalmával keletkezett párák annál könnyebben vonulhassanak a retorta hátsó végén levő, gázokat vezető csövekbe. A vendég-fenék közepére erősített vasrud elülső vége fülben végződik, hogy abba egy kampós ruddal kapaszkodva a vendégfeneket és ezzel az előtte levő kész szenet könnyen ki lehessen huzni.

A fának elszénítése céljából a fekvő retorták, amint ez a 7-ik ábrából látható, egymás mellé vannak falazva. Fűtésük a közös kazánfűtés módjára történik, azon kis eltéréssel, hogy miután itt a retorta egész területét egyenletesen kell hevíteni, a tüzgázok ezt teljesen körüljárják, azután pedig (6 ik ábra) *b* csatornán át, *c* közös csatornába és innen a kéménybe vezetnek el.

A lepárlási termékek az egyes hűtőkészülékekből a *d*-vel jelzett kis csöveken át *e* közös csatornába ömlenek, a meg nem sűrithető gázok pedig *f* mellett egy közös szekrénybe s innen két vagy három csövön át *h* gyűjtőcsőbe jutnak, honnan égő képességüknél fogva a retorták falazataiban alkalmazott *i* csatornákon át a tüzhelybe vezetve elégnek, miáltal a közöséges tüzelő tetemes része megtakarítható.

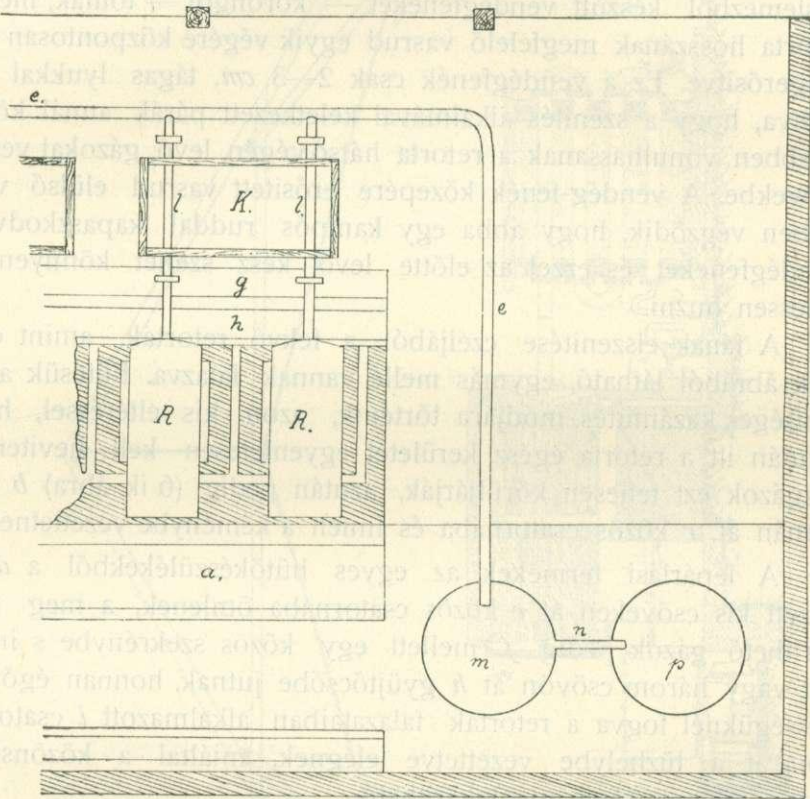
A retorták folytonos üzennél állítólag csak  $\frac{3}{4}$ — $1\frac{1}{2}$  évig használhatók, mert a savanyu párák mihamarább felemésztik.

A szenítéshez szükséges hőmérsék 350—450° C és egy töltesnek a szenítése 8—12 óráig tart.

Ha a szenítési folyamat be van fejezve, felnyitják a retorta ajtaját s a már említett vendégfenék segítségével kihúzzák a szenet. Az izzó szén, egy a retorta elé állított és vaspléhből készült edénybe hull. Hogy pedig e szekrényekkel a szenet könnyen el lehessen vinni a retorta elől, a retorta ajtók előtt a földbe mélyesztett

vasut  $v$  (lásd az 6-ik ábra) van fektetve, amelyen kézzel tolható kocson — csilléken — a pléhszekrények állanak.

Mihelyt az izzó szén, a retortából való kihuzáskor mind a szekrénybe hullott, a szekrényt vasfedéllel azonnal elzárják, és hogy a szénhez levegő ne juthasson, a fedél és a szekrény karimája közötti réseket agyaggal körös-körül betapasztják. Az ily



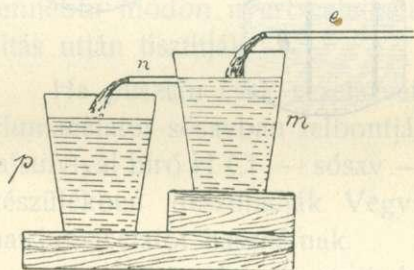
7. ábra.

módon elzárt szekrényeket a csillék segélyével ezután a hűtőkamrába tolják, hol 24 órai hűtés után a szekrényeket felnyitják, s a már teljesen kihűlt szenet választékolják. A szén apraját a retorták melegítésére használják, durváját pedig, mint legkitünőbb kohószenet áruba bocsátják.

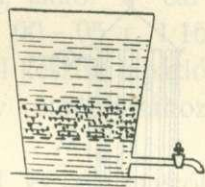
A lepárlásnál fejlődött és megsűrített, tehát folyékony állapotú lepárlási termékek egy kárendszerbe folynak, hogy a kát-

rányt a többi folyékony alkatrészekről különválasztani lehessen. Ezen kádrrendszer berendezését a 7., 8. és 9. ábrák mutatják; a lepárlási termékek  $e$  gyűjtőből legelőször  $m$  kádba, onnan  $n$  csatornán át  $p$  kádba folynak.

E két —  $m$  és  $p$  — kádban a kátránynak legnagyobb része leülledik; hogy azonban ez még tökéletesebben történjék, a  $p$  kádból, a kátrány felett álló folyadékot gőzszivattyú segítségével egy, emelet-magasságban elhelyezett kádba szivattyúzzák, ebből aztán az előbbi módszer szerint elhelyezett másik kádba folytatják, míg végre, hogy a folyadék a kátrány legutolsó részecskéitől is megszabaduljon, még egy oly kádon engedik át, mely közepe táján egy sűrűn átylukasztott második fenékkal is el van látva



8. ábra.



9. ábra.

(l. 9. ábrát) és a két feneke közötti tér apró szénrel van kitöltve.

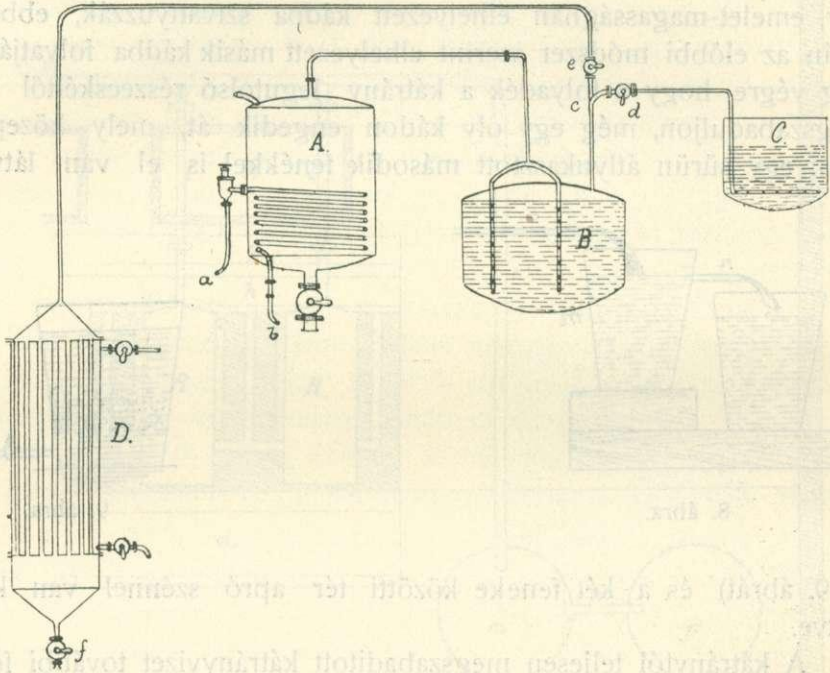
A kátránytól teljesen megszabadított kátrányvizet további feldolgozása, vagyis: az ecetsav, alyl- és methyl-alkohol kinyerése céljából, ismételt lepárlásnak vetik alá.

E célból a kátrányvizet, az 10-ik ábrában  $A$ -val jelölt, rézből készült 20—30 hektoliteres lepárló kazánba kerül, melyben a folyadékot egy csőrendszer segítségével bevezetett vízgőzzel hevítik. A fűtőgőz 3—4 atmoszféra nyomású; a gőz  $a$ -nál jut a kazánba és  $b$ -nél távozik a csőrendszerből. A lepárló kazán fedelére rézcső van erősítve, melynek másik vége számos apró lyukkal ellátott két ágra oszlik és a  $B$ -vel jelzett, légmentesen elzárt ugyancsak rézkazánba torkollik.

Ez utóbbi kazánból ismét egy rézcső vezet ki, mely  $c$ -nél elágazik; az egyik ág fölül nyitott és a  $C$ -vel jelzett rézüstbe

vezet, melynek alján — sok apró lyukkal ellátva — *U* formán szétágazik. A főcsőnek másik ága *D* rézből készült hűtő készülékbe szolgál.

A *C* és *D*-vel jelzett réz-kazánok az eczetsav megkötésére valók, mivégből mésztejjel vannak megtöltve. Amint az *A* kazánban foglalt folyadék a gőzfűtés segélyével elpárolog, a gáz alakban átmenő termékek közül az eczetsav *B*-ben a mésztej



10. ábra.

által megkötetvén, mészacetattá válik, a többi lepárlási termék pedig a *d* csap elzárása és az *e* csap megnyitása következtében *D* hűtőkészülékbe jut, hol teljesen kondenzálódván *f*-nél egy alátartott edénybe folyik; ez utóbbi folyadék vízből, acetontól, alyl- és methyl-alkoholból áll.

Mivel pedig ez utóbbi alkatrészek igen illékonyak, azért ha *A*-ban a folyadéknak első 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a elpárolog, ezzel együtt azok is teljesen eltávoznak; és ha netalán tán a *B* kazánban levő összes mésztejet az *A*-ban fejlődő eczetsav megkötötte volna, úgy hogy a *B* edényben is mutatkoznának az eczetsav-gázok, akkor el-



zárják az *e* csapot a *d*-t pedig felnyitják, hogy a fölös eczetsav-gázok *C*-be jussanak és az ebben levő mésztej által megköttessenek.

A *B* és *C* kazánokban képződött calciumaceta oldatot azután fából készült és ólommal bélelt edényekben, melyek lépcsőzetesen vannak egymás felett, csövekben bevezetett gőzfűtéssel annyira sűrítik, míg a felületen sóréteg képződik. Hogy pedig az ily módon kiválott sót, a reátapadó gyantás részekről megszabadítsák, ugyancsak a gőzkazán tulmelegével óvatosan hevitik, illetőleg pörkölik.

Az itt szóban levő gőzkazán a szükséges szivattyuk hajtására és az elpárologtató edények melegítésére szükséges gőz előállítására is szolgál.

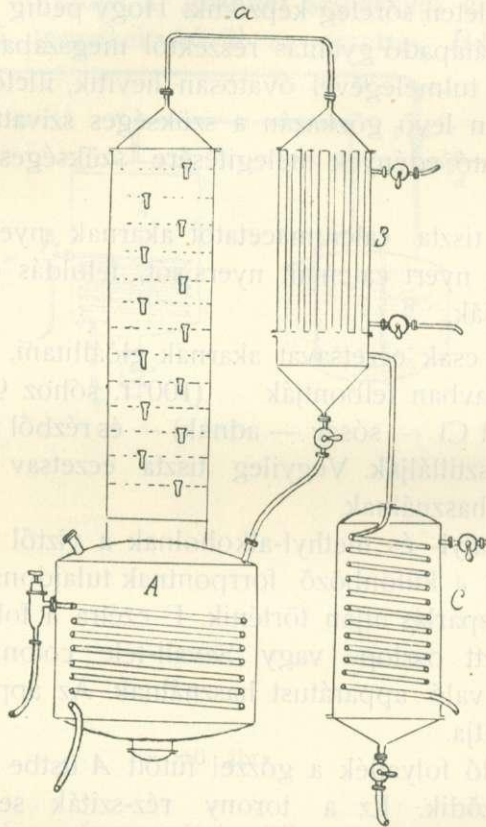
Ha teljesen tiszta calciumacetatot akarnak nyerni, akkor a fennebbi módon nyert calcinált nyers sót, feloldás és kikristályosítás útján tisztítják.

Ha pusztán csak eczetsavat akarnak előállítani, akkor a calciumacetatot sósavban felbontják — (100 r. sóhoz 90–95 r. 1:16 fajsúlylyal bíró  $HCl$  — sósav — adnak) — és rézből készült lepárló készülékben desztillálják. Vegyileg tiszta eczetsav előállításához natriumacetatot használnak.

Az acetón, alyl- és methyl-alkoholnak a víztől és egymástól való elválasztása a különböző forrpontnak tulajdonságán alapszik, és így szintén lepárlás útján történik. E célra a folytonos működésű ugynevezett oszlop- vagy Savall-féle colonne-készülékhez hasonló, rézből való apparátust használnak. Az apparátus rajzát a 11-ik ábra mutatja.

A lepárlandó folyadék a gőzzel fűtött *A* üstbe jön, mely felül toronyban végződik. Ez a torony réz-sziták segítségével több osztályra, u. n. colonnákra van osztva. A felemelkedő gőzök a szitákon keresztül hatolva, megszabadulnak a könnyebben kondenzálódó vízrészektől, majd *a* csövön keresztül *B*-be, vagyis az u. n. dephlegmatorba, — csöves kondenzátorba jutnak. A dephlegmator hűtése szintén vízzel történik; a megsűrösödött folyadékot, melyben még mindig vannak vízrészecskék, vissza engedik folyni az *A* lepárló készülékbe, a gáznemű szeszfélek pedig, miután *C* kondenzátorban cseppfolyósodtak, a kifolyó nyílásból a forrponnt különfélesége szerint folynak ki, előbb az acetón, aztán methyl-alkohol és végre az alyl-alkohol.

A colonne-készülékben levő szitákon lecsapódó vizréteg szabályozására minden szitán egy vagy több kis cső van elhelyezve, melyek felső vége a szita fölé ér, úgy hogy midőn a vizréteg magasra nőtt, ez a csövön át az alsó szitára és így tovább a felsőről mindig az alatta levőre, végre a kazánba folyik.



11. ábra.

A nyers faecetből aztán faszest, acetont, methyl- és alylalkoholt, koncentrált ecetsavat, valamint egyéb faecetsavas vegyeket, mint pl. ecetsavas meszet, nátront, aluminiumot, ólmot, vasat stb. stb. készítenek, mely anyagokat a legkülönfélébb ipari célokra fordítják.

Végül megemlítendőnek vélem, hogy a közönséges szárazságu fából súly szerint átlagosan 33<sup>0</sup>/<sub>0</sub> faecetet 8–13<sup>0</sup>/<sub>0</sub> kátrányt és 21–26<sup>0</sup>/<sub>0</sub> kitünő szenet kapnak.

## A franciaországi erdészeti szakoktatásról.

Irta: *Dr. Kövessi Ferencz*, a növénytan tanára az erdészeti főiskolán.

### A nancy-i „École des Eaux et Forêts.”

#### I.

#### *Történelmi rész.*

Franciaország erdészeti oktatásáról szóló jelen tanulmányom bevezetésében volt alkalmam vázolni általánosságban a franciaországi erdészeti oktatás történetét és fejlődését egész jelen állapotáig. Kifejtettem, hogy a nancy-i erdészeti főiskola hallgatóit a párisi „Institut National Agronomique“ végzett hallgatóiból pótolja évenként záros szám szerint. Mivel előző tanulmányaim folyamán úgy a nancy-i iskola fejlődését és történetét, mint ezen erdészeti iskolának előképző iskoláját már ismertettem, most feleslegesnek tartom a történeti ismertetést megismételni, hanem a következőkben egyenesen reátérek tárgyamra, az „Ecole des Eaux et Forêts“ részletes ismertetésére.

#### II.

#### *Az „Ecole des Eaux et Forêts“ felvételi kellei.*

Az „Ecole des Eaux et Forêts“ felvételi kelleke a párisi „Institut Nationale Agronomique“ sikeres elvégzésén kívül az, hogy a hallgató a mennyiségtanban különös jártasságot tanusítson, melynek elnyerésére a pályázóknak a felső mennyiségtan az „Institut N<sup>e</sup> Agronomique“ külön kurzusán adatik elő. Azonkívül szükséges, hogy a hallgató a német vagy az angol nyelvben jártassággal bírjon, melynek elérésére hasonlóan külön kurzusok tartatnak az „Institut N<sup>e</sup> Agronomique“-on.

Ha valamely hallgató az „Institut N<sup>e</sup> Agronomique“ diplomáját elnyerte, ezen két tárgyból még pótlólag külön bizottság előtt köteles vizsgálni, mely vizsgán a mennyiségtanból legalább 75<sup>0</sup>%, azaz jeles eredményt, a német vagy angol nyelvből legalább 50<sup>0</sup>%, azaz jó osztályzatot kell nyernie, mert különben a pályázók közül azonnal kiesik, még akkor is, ha kellő számú pályázó nem volna.

Mivel a pályázó hallgatók száma rendszeren több, a felvétel pedig záros szám szerint csak 12 helyre van engedélyezve, azért a sikerrel vizsgázott hallgatók vizsga eredményük szerint csopor-

tosíttatnak és közülük az első 12 egyén vétetik fel a nancy-i erdészeti iskolába mint rendes hallgató.

A 12 legjobbon kívül azután még, ha vannak reá igen érdemesek, felvesznek 2—4 u. n. póthallgatót, kik teljesen hasonló elbírálásban részesülnek mint a rendes hallgatók s ha időközben bármely okból a rendes hallgatók száma megcsökken, ezek lépnek helyükbe. Egyedüli különbség a rendes és póthallgatók között csak az, hogy ez utóbbiak fizetést nem kapnak.

Vannak azonkívül magánhallgatók is az erdészeti iskolán, kiktől sem előzetes, sem utólagos vizsgát nem követelnek, ezek azonban tanulmányuk elvégzése után állami hivatalra igényt nem tarthatnak.

Valamennyi rendes hallgató a nancy-i tanulmányi évek alatt fizetést élvez. Ez az összeg az előbbi években 1500 francs volt, újabban azonban 1200 francsra redukáltatott. Szükséges azonban, hogy minden rendes és póthallgató a felvétel alkalmával minden év elején 1200 francsnyi összeget a lőtartás, egyenruha, könyvek és műszerek beszerzése fejében s azonkívül a nyári félévben teendő gyakorlatok költségeinek fedezésére külön 600 francsnyi összeget előre befizessen.

Az iskola szabályzatainak értelmében valamennyi rendes és póthallgató az intézetnek bentlakója, hol katonai értelemben vett rendszeres kaszárnyai életet folytatnak. Az intézetben alusznak s ott töltik idejük legnagyobb részét, de az étkezés a városban történik és estéjük egy része 10 óráig, szombaton pedig 12 óráig szabad.

Az intézet magánhallgatói bentlakók nem lehetnek s reájuk a katonai rendszabályok sem alkalmaztatnak, hanem ezek teljesen polgári életet élnek. Az ilyen magánhallgatók rendszeren idegenek szoktak lenni és a kevés rendes hallgatókhoz viszonyítva, számuk mindig elég nagy. Köztük sok az angol, román, orosz, svájci és belga származású.

Valamennyi rendes és póthallgató szerződést köteles aláírni, melynek értelmében magát három évi katonai szolgálatra kötelezi, mely három év közül kettő a nancy-i „Ecole des Eaux et Forêts” tanulmányainak végzése alatt eltöltötnek tekintetik, egy évet pedig tanulmányainak elvégzése után a csapatnál hadnagyi minőségben kell eltöltenie. Ennek befejeztével kezdi tulajdonképpen pályafutását, mint erdészeti gyakornok.

Ugy mondják, hogy a katonai rendszabályok szerinti kaszárnyai életmód a nancy-i főiskolán kitűnően bevált és segélyével oly zsumfolt tanítási programot is könnyen keresztül tudnak vinni, mely más módszer mellett 1—2 szemeszterrel több időt igényelne. Különösen előnyös ez a rendszer a gyakorlatok tartása szempontjából, melyre az iskolában igen nagy súlyt helyeznek, előnye pedig abból áll, hogy a hallgatónak a nap bizonyos óráiban állandóan kell foglalkoznia tananyagával s annak gyakorlati irányával, mely állandó foglalkozás a gyakorlati tanulás legfontosabb kelléke.

### III.

#### *Az „École des Eaux et Forêts“ személyzete.*

Az „École des Eaux et Forêts“ vezetősége két csoportba oszlik: 1. Az adminisztrációt és felügyeletet végzők, 2. a tanítást vezetőik csoportjába.

1. Az *adminisztrációt* az igazgató, az aligazgató, az irodatiszt és az irodai segéd személyzet vezeti. A felügyeletet az igazgatóság ellenőrzése mellett a tanulásra felügyelő tisztviselő és a katonai parancsnok gyakorolja. Előbbi a hallgatók szorgalmára, rendszeres tanulására ügyel s magaviseletüket is ellenőrzi, a katonai parancsnok pedig a hallgatók katonai kiképzését vezeti. Ezekon kívül a laboratóriumok felügyelő adjunktusa a hallgatóságra a gyűjteményekben és laboratóriumokban való önálló tanulásuk közben ügyel és munkálataikat vezeti.

2. Az *iskola tanító személyzetéhez tartozik*: Két tanár a természettudományi tantárgyak tanítására, két tanár az erdészeti szaktárgyak előadására, egy tanár az erdészettel kapcsolatos törvények és rendeletek előadására. Két tanár a tudományos és alkalmazott mennyiségtan előadására, egy katonai szaktanár, egy tanár fontosabb idegen nyelvek tanítására.

Mindenik tanszék megfelelő segéd személyzettel (adjunktus, asszisztens, kertész, laboráns, szolga) van ellátva.

### IV.

#### *Az „École des Eaux et Forêts“ tanrendje.*

Az előzőkben kifejtettem, hogy a nancy-i főiskola rendes hallgatói az intézet bentlakói és teljes katonai fegyelem mellett

kaszárnyai életet folytatnak, mely rendszer az általános vélemény szerint kitűnő eredményt ad. Hátránya ezen rendszernek mégis, hogy a katonai tudományokban való kiképzés a hallgatók idejének egy részét lefoglalja, míg viszont előnye, hogy teljes pontossággal keresztül lehet vinni az előirt tárgyak gyakorlati kiképzését. Mivel minden hallgató az intézetben egyuttal katonai szolgálatot is teljesít, mint katonát szükség esetén fenyítéssel, sőt büntetéssel is kényszeríteni lehet kötelessége pontos végzésére és a tanulásra. Bár erre a fenyítésre a hallgatók elsőrendű minősége folytán nincsen szükség, de még ilyen körülmények között is haszna van, ha a rendet és pontosságot a legnagyobb mértékig be lehet tartani.

A hallgatók időbeosztása reggel 7 órától este 6-ig pontosan előirt program szerint történik, mely programot a tanári tanács készíti. Ez a program évszakonként változik, amint az időjárás a szabadban való vagy a szobabeli tanításra alkalmasabb. Feltűnő az időbeosztásnál a gyakorlatokra és a tanulásra szánt sok idő. De sok a testedzésre fordított gyakorlat is, mert minden hétköznap van lovaglás, vivás, torna és katonai gyakorlat, és pedig reggel és délután. Nagy gond van fektetve a külső szakgyakorlatra és a kirándulásokra is, mert hetenként legalább egyszer, szombaton (kivéve a nagy hidegeket), kimennek a közeli erdőkbé, hol az előadott tananyagot a helyszínén megmagyarázzák.

Nagyon fontos az időbeosztásban azután az az elv, hogy az évi két szemeszter közül az egyik az elméletre és annak az alkalmazására, a másik pedig tisztán a gyakorlati ismeretek fejlesztésére van fordítva. A két szemeszter nem egyenlő hosszú. A téli megnyújtott szemeszteren tárgyalják az elméletet és az elmülethez tartozó gyakorlatokat. A nyári rövidebb szemeszter alatt pedig állandóan tanulmányi uton vannak a franciaországi erdőségekbé.

A tanítás az iskolán tíz hónapig tart, két hónap a szünidő. A tanév október 15-én kezdődik és augusztus 15-én végződik. Hat és fél hónap (október 15-től április 30-ig) az elméleti kiképzésre és ezzel kapcsolatos gyakorlatok végzésére fordittatik, három hónap pedig (május 1-től augusztus 1-ig) az erdészeti ismereteknek a szabadban való magyarázására és két hét vizsgákra szolgál.

Előadások naponként két vagy háromszor tartatnak. Az elő-

adások rendszeresen  $1\frac{1}{2}$  óra tartamuak, kivéve a német nyelvet és katonai órákat, melyek valamivel rövidebbek. Minden elméleti előadás után nyomban következik a hozzátartozó gyakorlat, melyen az előadott anyag a hallgatóknak gyakorlatilag is demonstráltatik és szükséghez képest a hallgatók a megfelelő preparátumokat, méréseket, jegyzeteket elkészítik. A jegyzetkészítés kötelező minden hallgatóra és a vizsgákon vagy az időközben teendő colloquálásokon mindig bemutatandó. A colloquálás hetenként vagy kéthetenként a tanár felhívására kötelező, és az eredmény a fővizsga eredményébe beszámít.

Az elméleti előadások tartására alkalmas előadó termek, a gyakorlatok végzésére alkalmas laboratóriumok és kitünően felszerelt gyűjteménytárak vannak az intézetben. Minden tantárgynak külön gyűjteménytára van, melyek könnyen áttekinthetően vannak elrendezve. Ilyen gyűjteménytárak: a mérnöki műszerek és térképek tára; az erdészeti gyűjteménytár; a természetrajzi gyűjteménytárak; és pedig külön ásvány-, közet- és földtani, állattani és növénytani gyűjtemény, melyek közül az utóbbi különösen rendkívül terjedelmes. Rendkívül fejlettek azonkívül az erdészeti ismeretek különféle ágazataihoz tartozó gyűjteménytárak, melyek három épületben vannak elhelyezve. Ezeket a nagy gyűjteménytárakat a hallgatók időnként használhatják, sőt kötelesek használni. Ezekon kívül van az elemi ismeretek megszerzésére külön kézi gyűjteménytárak is, melyet szabadon és önállóan és bármikor igénybe vehetnek.

A helyszínen való oktatás és a gyakorlat kiterjed a legváltozatosabb anyagra. Télen a nancy-i erdőkben a kitűzést, jelölést, áterdőlést, közelítést, szállítást és ezekhez való berendezéseket stb. láthatják. Május elejétől június elejéig háromszögelés, erdőfelvételek, utak és erdőrendezési tervek készítése foglalkoztatja a hallgatókat, mely munkálatokat az előirt alakban, leírással indokolással és jelentéssel együtt készítik el.

Minden tanév második felében azután, mint fentebb vázoltam, nagyobb tanulmányi kirándulásokat tesznek részint a közeli hegységekbe, részint Franciaország más vidékein. Ezeknek célja az elméleti ismeretek alkalmazásán kívül a jövődöbeli erdészekkel az egész ország erdőmivelését és az erdőmivelési formákat még hallgatókorukban megismertetni.

Ezek a gyakorlatok rendszeres program alapján vezetettek, hogy idő jusson mindenre. Az első évben alaposan áttanulmányozzák a Nancy közelében levő erdőket, a Jura közelében levő erdők erdőhasználati módjait, telepítését és kezelését, a Vogezek fenyveseit, havasi legelőit és állattenyésztési viszonyait, azután a Jura fenyveseit és előhegységeinek erdészetét később a Szajna folyása mentén lankás hegységeken elterülő bükkösöket és a Loire mentén elterülő tölgyeseket; folytatva a tanulmányutat a Gascogneon át egészen a Landes-okig, hol a homokkötést, a Gascogne környékén a gyantatermelést stb. s még délebbre a parafatermelést tanulmányozhatják.

A másodévesek kezdetben néhány napig gyakorlatoznak a Vogezekben, aztán Franciaország keleti részén folytatják gyakorlataikat. A Provenceben az örökzöld tölgy, a magas alpokban a fenyők termelési viszonyait és a havasi legelő-gazdálkodást tanulmányozzák. A tanulmányi utazgatás a magas alpokban végződik, hol három hétig időznek a legkülönbélebb gyakorlatok végzése céljából, alaposan szemügyre véve a havasi állattenyésztési és legeltetési viszonyokat az erdőtenyésztéssel és erdőrendezéssel kapcsolatos munkákat, a vadvizek rombolásának hatását és azok szabályozására tett intézkedéseket, régebben foganatosított munkák hatását stb. stb.

A kirándulások folyamán valamennyi hallgató köteles pontos és alapos jegyzetet készíteni tapasztalatairól és a szerzett benyomásokról, melyeket vissza érkezve Nancy-ba, rendszeresen ki kell dolgoznia, a felvételeket kiszámítania, megrajzolnia, a terveket elkészítenie és jelentés kíséretében az igazgatósághoz benyújtania, az illető tanár osztályzati jeggyel látja el dolgozatukat, mely a vizsga eredményébe beszámíttatik.

Az időbeosztást az I. valamint a II. éven úgy a téli mint a nyári szemeszterekre vonatkozólag különben a következő három táblázat tünteti fel részletesebben:



Időbeosztás és órarend az I. év téli felében.\*)

Órák	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat**)	Vasárnap	
6 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ -ig	Lovaglási gyakorlatokra és tanulásra szánt idő							
7 $\frac{1}{2}$ —8-ig	R e g g e l i							
8—9 $\frac{1}{2}$ -ig	Előadás természetrajzi tárgyakból	Előadás erdészettani tárgyakból	Előadás természetrajzi tárgyakból	Előadás erdészettani tárgyakból	Előadás természetrajzi tárgyakból	Előadás erdészettani tárgyakból	Reggel 7 órától este 10 óráig szabad kimenet a városba	
9 $\frac{1}{2}$ —11-ig	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat		
11—12 $\frac{1}{4}$ -ig	M á s o d i k r e g g e l i i d e j e							
12 $\frac{1}{4}$ —1 $\frac{1}{4}$ -ig	Előadás katonai tudományokból	Előadás német nyelvből	Előadás katonai tudományokból	Előadás katonai tudományokból	Előadás katonai tudományokból	Tanulás és gyakorlat		
1 $\frac{1}{4}$ —2 $\frac{1}{3}$ -ig	V i v á s é s t o r n a g y a k o r l a t o k							
2 $\frac{1}{2}$ —3 $\frac{1}{2}$ -ig	Műszaki rajzolás	Előadás jogi tárgyakból	Előadás és gyakorlat német nyelvből	Előadás jogi tudományból	Műszaki rajzolás	Gyakorlatok és tanulás		
3 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{1}{4}$ -ig	Műszaki rajzolás	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat		
4—6-ig	Mathematika	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat*	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat	Tanulás és gyakorlat		
6—10-ig	Ebéd után szabad kimenet a városba							

\*) A II. év téli tanrendje ezzel majdnem teljesen azonos. — \*\*) A szombati napra előírt előadások és gyakorlatok szükség szerint a szabadban végzendő gyakorlatokkal helyettesítetnek.

## Időbeosztás az I. év nyári felében.

Hó és nap	A z i d ő f e l h a s z n á l á s a
Április 25-től május 2-ig	Katonai gyakorlatok, lögyakorlatok, harcászati, harcászati szolgálat stb. a II. évesekkel együtt.
Május 3-tól május 12-ig	Vizsgálatok különféle tárgyakból.
Május 13-tól május 15-ig	Erdei utak tervezése. (Előkészület gyakorlatra.)
Május 16-tól május 22-ig	Erdőmérési gyakorlatok a szabadban. Területek felvétele és jegyzetkészítés.
Május 23-tól június 5-ig	A szabadban végzett felvételek kiszámítása, leírása, térképezése, a tervezendő utak lerajzolása, leírása.
Június 6-tól június 8-ig	Botanikai és erdészeti kirándulások Nancy körül.
Június 9-től június 14-ig	Erdészeti és botanikai kirándulás az alacsony és a magas Vogezelekben.
Június 15-től június 20-ig	A kiránduláson szerzett tapasztalatok leírása és a jelentés megfogalmazása iskolában.
Június 21-től június 30-ig	Kirándulás délnyugati Franciaországban: bercéi, mimizani, landesi, gascogne-i erdők és a dunes-ek megtekintése.
Július 1-től július 3-ig	A kiránduláson szerzett tapasztalatok leírása és a jelentés megfogalmazása.
Július 4-től július 13-ig	A Jura hegycsoport erdőségének és havasi gazdaságának legeltetési viszonyainak tanulmányozása.
Július 14-től július 24-ig	Jelentések és tapasztalatok megírása az utakról.
Július 25-től aug. 14-ig	Elméleti és gyakorlati fővizsgák.

## Időbeosztás a II. év nyári felében.

Hó és nap	A z i d ő f e l h a s z n á l á s a
Április 25-től május 2-ig	Katonai gyakorlatok, lögyakorlatok, harcászati szolgálat stb. az I. évesekkel egy csoportban.
Május 3-tól május 18-ig	Háromszögelési felvételek Nancy környékén, az eredmények kiszámítása, térképezés, leírás.
Május 19-től május 28-ig	Erdőkezelési és rendezési gyakorlatok különböző lomblevelű erdőségekből Nancy környékén vagy másutt.
Május 29-től június 5-ig	Erdőkezelési és rendezési gyakorlatok különböző tűlevelű erdőségekből a Vogezekben vagy másutt.
Június 6-tól június 9-ig	A celles-i fűrésztelep tanulmányozása és a környéken való geologizálás (Raon-l'Etape és Gerard'mer).
Június 10-től június 13-ig	A kiránduláson szerzett tapasztalatok leírása. Üzemterv készítés, szakleírás s jelentéstétel.
Június 14-től július 1-ig	Kirándulás a Provence-ba és az Alpokba. Több hegység megmászása botanikai, erdőkezelési és erdőtelepítési tanulmányok céljából. Az alpesi vadvizek és hegyi patakok, valamint a havasi legeltetés és állattenyésztés tanulmányozása.
Július 1-től július 16-ig	A kiránduláson tett tapasztalatok leírása. Erdészeti és növénytenyésztési szakleírás és jelentéstétel.
Július 17-től aug. 14-ig	Az elméleti és gyakorlati fővizsgálatok tartása.

## V.

## Az „École des Eaux et Forêts“ tananyaga.

Az „Ecole des Eaux et Forêts“ ismertetése nem volna tökéletes, ha az előadott tananyagot nem vázolnám legalább oly mértékben, hogy az olvasó az egyes tárgyakról és az azoknak keretében előadott egyes fejezetekről ne alkothatna helyes fogalmat. Azért a következőkben az egyes tantárgyak főbb fejezeteit, felosztását és vezéreszméit röviden vázolólok.

A nancy-i erdészeti főiskola tananyaga hat főcsoportra oszlik.

1. Erdészeti szaktudományok.
2. Alkalmazott természettudományok.
3. Alkalmazott mennyiségtan.
4. Általános és alkalmazott jogtudomány.
5. Idegen nyelvek.
6. Katonai tudományok.

A természettudományok és a mennyiségtan csak alkalmazott irányban adatnak elő azért, mert az idetartozó általános ismereteket a hallgatók az „Institut N<sup>le</sup> agronomique“-ról hozzák magukkal. Az egyes főbb fejezetek további beosztása következőképpen vázolható:

## 1. Erdészeti szaktudományok.

## I. Erdőtenyésztés.

Bevezetés: — Az erdőtenyésztés tárgya és fogalma.

1. §. *Az erdőtenyésztés főbb tényezői:* A klíma erdészeti szempontból. Az erdőtalajok, azok kémiai és fizikai tulajdonságai, termékenységük és osztályozásuk. Fontosabb erdei fajok, azok osztályozása és rövid ismertetése.

2. §. *Az erdők gazdasági értéke:* Az erdőkben fekvő vagyon nagysága és annak kihasználhatósága.

3. §. *Az erdőkezelés különféle szabályai:* Az erdők megtelepülése: természetes település, mesterséges telepítés. Kezdetleges kihasználás, módszeres kezelés és kihasználás.

## a) Erdőnevelés.

1. *Szálerdők.* A szálerdők alakjai. A fejlődés különféle állapota és a különféle körülmények között alkalmazandó kezelési

szabályok. Felújítási módok, fokozatos felújító vágás, vetővágás, felszabadító vágás, vég vágás. Taroló vágás, annak hátránya, különleges alkalmazhatósága. Ápolás. Időnkénti áterdőlés, általános áterdőlési szabályok elmélete, azok kivitele, a helytelen munka veszedelme.

Az elméletek gyakorlati alkalmazása, tölgy, cser, különféle fenyőkből álló tiszta erdőkre, vagy azok keverékére, vagy különleges fanemekre pl. paratölgy, tengeri fenyő stb. stb.

2. *Parkerdők.* Fogalom meghatározása. A település alakja, annak előnye és hátránya; körülmények melyek között ezen üzemmód alkalmaztatik és ajánlható. Kezelési szabályok. A rendszer alkalmazása különféle fanemeknél.

3. *Sarjerdők.* A település alakja, a kifejlődés különféle fokozatai, a különböző fordulók előnyei és hátrányai. Azon körülmények, melyek között ezen üzemmód alkalmazható. A különféle fanemek, melyek így művelhetők. Felújítás. Talajjavítás.

A rendszer alkalmazása különféle fanemekre, mint különféle tölgy, bükk, gesztenye, szil, akác stb.

4. *Középerdők.* Különféle alakulásai; a település alakjai, ezek előnyei és hátrányai. Főfák, aljfák. Főfák kiválasztása. A főfák különféle csoportja. A főfák meghagyása fajok szerint, eredetők, alakjuk, helyzetök, fejlődésök szerint. A főfák száma és elosztása. Felszabadítás, áterdőlés. Ezen munkák célja és kivitele. A szabályok alkalmazása különleges esetekben.

#### b) *Erdő átalakítások.*

Parkerdőnek szálerdővé való átalakítása; szálerdőnek parkerdőkké való átalakítása; szálerdőnek sarjerdőkké, sarjerdőnek szálerdőkké való átalakítása. Középerdőnek szálerdőkké való alakítása és megfordítva. Ezen munkák kivitelének általános szabályai. Nagyobb erdők homogénné tétele; ezen mód elmélete. A kivitelre való előkészületek. Időközi vágások, szálaló vágások.

4. *Az erdők gondozása.* Gondozás használat közben; a gondozás fontosabb szabályai, a döntésre, megmunkálásra, közelítésre és szállításra nézve a vágásban és az erdőben. Javítás, telepítés, mesterséges felújítás, annak szükséges volta. Kivitele a szállalt erdőben és a vágásosban. Magvetés, ültetés. Tisztítás. A tisztogatás veszedelmei. Az alkalmazás feltételei. Ápolás. Általános elvek,

gyomok, azok irtása. Védelem, védelmi törvények; védelem állatok ellen, erdei legeltetés. Elemi károk.

5. *Mesterséges felújítás.* Általános ismeretek. Vetés után való erdősítés. A mag minősége, szedése, eltartása. A vetés kivitele, a talaj előkészítése; különféle vetési módok; a vetés ideje. Különféle fanevek magvainak vetési szabályai. Rendellenességek. Ültetés. Csemetekertek, azok létesítése, helyük megválasztása, talajuk előkészítése, trágyázása; magvetés, árnyékolás, öntözés, a talaj megmunkálása; kiszedés, csomagolás. Művelő szerszámok. Állandó csemetekertek, vándor csemete kertek, azok kezelése. Ültetés, talaj előkészítés, gödör készítés, a telepítés különféle módjai. Az ültetés ideje. Fontosabb fanevek ültetése, a fiatal ültetvények gondozása.

Dugványozás, sima és gyökeres dugványok.

Alkalmazás: A mesterségesen felújított erdők jellege. A fanevek megválasztása, a magvetés és az ültetés közötti különbség: előnyök, hátrányok. Kopárok beerdősítése. A különféle módon kopárrá lett erdők beerdősítésének módozatai (sik, dombos, köves, vizes területek, futóhomok, szakadékok stb.) Erdőtelepítés különféle viszonyok között. Hegységek felújítása. Szakadékok megkötése építményekkel vagy az ültetés által. Futóhomok megkötése. Tengermenti (dune) és szárazföldi futóhomokok beerdősítése, kezelése és fenntartása.

## II. Erdőgazdaságtan.

Bevezetés: Az erdők általános haszna; az erdőgazdaságtan definíciója és tárgya. Az erdők kulturális előnyei, amelyeket a klíma, hőmérséklet, esőzések, áradások, források szabályozásával biztosítanak. Az erdők nemzetgazdasági jelentősége a fatermelés szempontjából.

1. *Tulajdonképpen erdőgazdaságtan:* Az erdők terményei. Az erdők terményeinek fejlődési szabályai. A növekedés szabályai. Törzs elemzés. A fa törzsének alakja. Az erdő növekedése. Különféle számítási szabályok. A törzsek száma a területegységen. Különféle köbözési eljárások. Térfogat és súly szerinti növekedés. Termelési táblázatok. Az áterdölések hatása az egyes fák és az egész állomány növekedésére.

Az erdei termények értékének átalakulása. A különféle választékok megkülönböztetése, azok aránya az egész állomány anyagában. Az egységárak alakulása az egyes fák nagysága és térfogata szerint. Az érték növekedése. Az áterdőlés hatása az értéknövekedésre.

2. §. *Az erdő elméleti szempontból. Az erdő értéke.* Az erdő mint tőke, mint használati érték, mint forgalmi érték. A különféle erdőhasználatokhoz szükséges befektetési tőke. Az erdő évenkénti és időszakai jövedelme. A tőke és a kihasználási időszakok viszonya. Az erdő anyagjövedelme. Fő használatok. A termelés maximuma a fák korához képest. Időszaki termékek. Az erdő pénzjövedelme. A tőke pénzbeli kamatai évenként és hektáronként. A vágásforduló és a kamatozó képesség.

*Jövedelem számítás.* A kihozatal nagysága fatömeg és terület szerint. Az időközi használatok mennyisége. A kihozatal nagysága turnusok szerint, a fatömeg alapján, pénzügyi szempontból. Évenkénti kihozatal fatömeg szerint és pénzben. A különféle kihasználási módok összehasonlítása.

3. §. *Erdő érték számítás.* Az értékről általában. Fogyasztási érték jövedőbeli és spekulatív érték. Érték növekedés.

*Az erdőtalaj értékének kiszámítása.* Összehasonlítás általi értékelés. A jövedelem utáni értékbecslés. A tőke értékének kiszámítására szolgáló módok. A tőke alapértékének változása a kihasználás különféle módja és a fordulók nagysága szerint. A maximális tőkeértéknek megfelelő vágásforduló. A pénzügyi és kereskedelmi forduló összehasonlítása.

*Az erdő értékének kiszámítása.* A fogyasztás szerinti érték. Az élőfák értégyarapodása; különféle számítási módok. Az érték változása a vágásforduló nagysága szerint. Ezen érték maximuma. A fogyasztási érték és a jövőbeni érték közötti összehasonlítás.

### III. Erdőrendezés. (elméleti rész).

Bevezetés. Az erdőrendezés fogalma és haszna. A kihasználás szabályai a különféle szempontok szerinti kihasználásnál. Tájékoztató ismeretek. Erdő-leltárak.

*Az erdőrendezés főbb szabályai.* Tartamos üzem. Régi francia üzem u. n. „à tire et aire“ eredete, alkalmazásának sikeressége és

feltétele. Újabb methodusok. Száraló üzem. Története. Elmélete. Alkalmazásának feltételei. Tércszakozás, története. Heyer-féle eljárás. Hundeshagen-féle módszer, Masson módszer, az osztrák kamerális módszer, az osztrák uj módszer. Hartig rendszere. A francia adminisztráció által elfogadott 1883. és 1894. évi rendszerek. Tér- és tömegszakozás. A Cotta-féle eljárás teljes elmélete. A poroszok jelenlegi rendszere. A francia rendszer teljes elmélete és kifejlődése.

#### IV. Erdőrendezés (gyakorlati rész).

Az erdő általános leírása rendezési szempontból. Az üzemmód megválasztása. Egyöntetűsítés, átalakítás, azok előnyei, nehézségei és veszedelmei. Osztagok, védő-övek. Tartalék.

*Szálerdők berendezése.* Az erdők beosztása. Az osztagok rendezése a kihasználásra. Kihasználás tervezése normális körülmények között. A kihasználás, illetve felújítás időtartamának és a vágásfordulónak megállapítása rendes és szabálytalan körülmények között. Ellenőrzés és az idevonatkozó szabályok és rendeletek. Kihasználás tervezése abnormális körülmények között. Használati szabályok, hozamszámítás, kivitel. Szabályok és rendeletek.

*Sarjerdő.* Azon körülmények, melyek között a sarjerdő üzem helyesen alkalmazható. Beosztás, besorozás. Kihasználás szabályai. Védőerdő. Tömegszakozás. Tércszakozás.

*Átmeneti berendezés.* Sarjerdők átalakítása szálerdökké. Osztagolás. Vágásforduló megállapítása. Kihasználási szabályok. Átalakító vágások. Szálerdők átalakítása sarjerdökké.

*Vágások beosztása.* Főbb szabályok. Különféle rendszerek.

*Középerdők átalakítása szálerdökké.* Különféle rendszerek.

#### V. Erdészeti statisztika.

*Európa külféle államainak erdőségei.* Állami erdők, közbirtokossági erdők, magánerdők. Egy-egy lakosra eső erdőterület.

*Franciaország és fontosabb gyarmatainak erdészeti statisztikája.* Erdőségek területe. Birtokeloszlás. Az erdők nagysága az egész terület arányához; az ország egyes részei szerint, magassági viszonyok szerint. Fanemek. A termény anyag- és pénzértéke. Erdészeti adminisztráció; személyzet, budget, erdészeti oktatás, kereskedelem.



*Európai államok erdészeti viszonyai.* Oroszország, Svédország, Norvégia, Ausztria, Magyarország, Szerbia, Anglia, Belgium, Svájc, Olaszország, Spanyolország, Románia, Görögország, Törökország stb. erdészeti viszonyainak leírása; ezen országok fontosabb fánemei; erdészeti szolgálata, oktatása, budgetje, külkereskedelme.

*Az újvilág erdészeti viszonyainak ismertetése.* Canada, az északamerikai Egyesült-Államok, Mexikó, Brazília, Argentína, Guyane stb. A főbb fánemek és az erdők rövid ismeretése. Külkereskedelem.

*Ázsia erdészeti viszonyai.* India, Japán, holland gyarmatok. Különböző országok.

*Afrikának és az oceáni szigetek erdőinek ismertetése.*

## VI. Az erdészet története.

*Az erdészet és az erdők állapota az ó-korban.* Görög és római írók.

*Franciaország erdészete a XVII. század végéig.* Az erdőbirtokok szervezése a római korban, a Frank-ok idejében. Hűbéri rendszer. Gyakorlati szokások. *Franciaországi erdőkezelés a középkor végéig.* IX. Károly rendeletei. Erdészeti reformok. Különféle, a haladást célzó rendelkezések ismertetése. *Erdőmivvelés a XVIII. században.* Különféle kezelési rendszabályok. Reaumur, Buffon, Duhamel de Monceau, Varenne de Fenille, Certhuis stb. *Erdőmivvelés a forradalom és az első császárság idejében.* Vallásalapítványok elkobzása. Különböző nehézségek. *Az erdők kezelése és az erdészeti viszonyok az első császárság után a jelenkorig.* Erdészeti szolgálat és kezelés reorganizációja, Brandvillar Bremontier, Dralet stb. Az „École des Eaux et Forêts“ alapítása 1824.

## VII. Erdészeti technológia.

1. §. *Az erdők termékei.* A fa. Erdei melléktermékek: cserkéreg, különféle más értékesíthető kérgek, parafa. Azok kihasználása és a kihasználás eszközei. Termelés. A termények tömeghozadéka és értékesítése. Gyantafélék, azok kitermelése és az ahhoz szükséges eszközök. Egyéb erdei melléktermények, hullott fa, gyümölcsök, bogyófélék, gombák (szarvasgomba).

2. §. *A fa anyagának általános ismertetése.* A fák ipari ismeretése. A fontosabb fánemek technikai tulajdonságai.

*A fák tartóssága és különféle hibái.* Vetemedés, bomlás, rovarkárok, gombakárok. A fa tartóssága különféle viszonyok között. A vágási évszak hatása a tartósságra, a későbbeni viszonyok hatása a tartósságra.

*A fa hibái.* Álló fák hibái. Élettani rendellenességek, növekedési szabálytalanságok, göcsök, daganatok, légköri eredetű sérülések, villámcsapás, fagyás, hónyomás, tavaszi fagy, jégeső. A talajtól eredő hibák, a sok nedvességből és a bő táplálkozásból származó hibák, a fa természetes halála.

Különféle parazitikus vagy kuszó növényektől származó sérülések, fagyöngy, parazita és saprohita gombák.

Állatok által okozott sérülések. A fővad, a rágcsálok, rovarok által okozott károsítások.

Erőszakos sérülések: Emberek által okozott sérülések. A kezelésnél előforduló sérülések, kőgörgöttegek, csuszamlások, lavinák által okozott károk.

A hibás fa kezelése.

*A fa konzerválása.* Tüzifa, szerszámfa, épületfa, hajófa eltar-tása és konzerválása.

Különféle konzerválási módok: A fa felületének megszenesítése; különféle anyagokkal való külső bekenés; a fa impregnálása antiszeptikus oldattal.

3. §. *A kereskedelmi fák raktározása és az eladás módjai:* Tüzifa előkészítése, kezelése és eladási módjai. Múfa előkészítése, kezelése és eladásának módjai.

4. §. *A fa műszaki alkalmazása.* Honi fák fizikai tulajdonságai. Épületfa, szerszámfa, vasuti talpfa, bányafa, távirdaoszlopok, szőlő- és komlókarók. Hajóépítési fák, azok különféle kellékei. Fűrészrönkök. Metszett fa. A metszésre használt gépek. A metszett fa előnyei. Hasított fa. A hasításra alkalmas fák, szerszámok. A hasított fák előnyei. Különféle egyéb választékok.

5. §. *A fa kémiai felhasználása.* A fa kémiai összetételének összefoglaló ismételése. A fának elégetés útján való értékesítése; a fák hőfejlesztő képessége; gyakorlati és kereskedelmi tanácsok a fák fűtőképességének ismeretéhez. A fa értékesítése

szenítés által. Szénégetés, szabadban, elzárt edényben. Különféle égetőkemenczék. A szén fizikai és chemiai tulajdonságai. Különféle szénfajok. A szén kihozatal. A szén értékesítése. A fa értékesítése desztilláció által. A desztillációhoz megválasztandó fa minősége. A desztilláció termékei. A kátrány. A faszesz, faeczet, retorta-szén fa-gáz. Különféle kátránytermékek, azok gyártási módjai. Terpen-tin-olaj, colophonium, különféle termékek. A fa értékesítése kiluzgozás utján. A csersav és annak előállítása. Különféle festékek előállítása a fa gesztjéből és más részeiből. A fa gyáripari feldolgozása; papiros-anyag készítés, glykose-gyártás. Oxálsav készítés. Fa-selyem előállítása stb., stb.

### VIII. Erdőbecslés és eladás.

Bevezetés: A dendrometria tárgya, régiek gyakorlati eljárása. A köbözés alkalmazása az erdőbecslésben és a tudományos vizsgálódásoknál.

1. §. *Ledöntött fák köbözése.* Általános methodika. Mérő-műszerek. Különféle hossz mérő műszerek, magasságmérő műszerek, xylométer stb. A pontos köbözés kivitele. Grafikus táblák. Erdők fatömegének becslése. Gyakorlati utasítások. Kereskedelmi fák köbözésénél szokásos eljárások. Főbb rendszabályok. Elkövethető hibák. Számítás. Számítási hibahatár. Tüzifa köbözése. Galyfa köbözése. A kéreg köbözése.

2. §. *Állófák köbözése.* Általános szabályok. Egyes fák köbözése. Pontos köbözés; vastagsági és magassági méretek meghatározása. A köbözés kivitelénél és számításainál szereplő szabályok és alakszámok. Állabok köbözése. Általános elvek. Főbb köbözési módszerek. Németek módszere. Prytz eljárása. Köbözés próba-fák által, köbözés szembecslés utján stb. stb.

3. §. *Becslés.* Anyagbecslés, tüzifa becslése, műfa becslése. Anyagosztályozás stb. Értékbecslés. A fa kereskedelmi értékének meghatározása. Különféle értékegységek megállapítása. Bruttó érték, realis érték, stb. stb.

4. §. *Az eladás.* Előkészítő teendők, jelölés, kiválogatás, osztályozás. A termelt fa eladása, ezen mód előnyei és hátrányai. Tövön való eladás, főbb szabályok, előnyei, hátrányai.

### IX. Legelő gazdaság.

Általános tudnivalók. Havasi legelők. A legelőgazdaság és erdőgazdaság közötti állandó és szükséges összefüggés. Megfelelő összhang által a jövedelem nagymérvű fokozása. Ezen kombinált gazdálkodás főbb elvei. Természetes legelők. A sík, közép és havasi legelők kihasználása, ezek kezelése és javítása. A legeltetés; tavaszi, nyári és őszi legeltetés. Tejgazdaságok, azok berendezése, kezelése, haszna. Legelők javítása és művelésük főbb szabályai az erdőkezeléssel kapcsolatosan. A legelők adminisztratív gondozása. Ligetes legelők, kezelésük, fenntartásuk.

### X. Gyakorlatok.

#### I-ső éven.

1. Erdészeti és faipari kirándulások a különböző lombos és fenyves erdőkben.
2. Legeltetési, legelőkezelési és tejgazdasági kirándulások.
3. Fabecslési gyakorlatok, köbözések stb.
4. Erdőbecslési gyakorlatok.

#### II. éven.

1. Erdőbecslési gyakorlatok.
2. Értékszámítási gyakorlatok.
3. Hegységek beerdősítésénél végzendő gyakorlatok.
4. Az alpok és pyrenéi hegyek legelőgazdaságának tanulmányozása.

#### I-ső és II. év együtt.

1. Erdőkezelési gyakorlatok.
2. Erdőértékszámítási gyakorlatok. (Folyt. köv.)



## Szakértekezlet az alsó erdészeti szakoktatás ügyében.

**A** mint az Országos Erdészeti Egyesület választmányának és közgyűlésének tárgyalásaiból ismeretes, az egyesület elnöksége felhatalmazást nyert, hogy az alsó erdészeti szakoktatás ügyében széleskörű értekezletet hívjon össze, melynek célja lenne, ebben az újabban sokat vitatott kérdésben különféle vidé-

keken lévő, különféle jellegű erdőbirtokok tulajdonosainak és vezetőinek véleményét kikérni, hogy az ezen a téren kétségtelenül fennálló hiányok orvoslása iránt az egyesület lehetőleg széleskörű tájékozottság alapján léphessen fel kezdeményezőleg. Meghívást nyertek ezenkívül azon szakértőkre, kik az irodalom terén foglalkoztak e kérdéssel.

Az értekezlet összehívására az a bizottság tett annak idején javaslatot, amely az erdészeti középiskolákra nézve volt hivatva — egyes megyei gazdasági egyletek felszólalása következtében — véleményt mondani. Ebből folyólag ez a bizottság is bevonatott az értekezlet körébe s elnöke, *Sóltz Gyula* ny. min. tanácsos, országos főerdőmester kéretett fel az értekezlet vezetésére. Összesen 62-en nyertek meghívást az értekezletre (az elnökön kívül), kik közül megjelentek: *Bedross József* primási urad. erdőmester, *Blaschek Ede* hgí urad. erdőtanácsos, *Bobok Tivadar* társ. urad. erdőmester, *Boitner Gyula* társ. urad. erdőmester, *Csupor István* primási urad. főerdőmester, *Dénes Géza* urad. erdőfelügyelő, *Divald Béla* m. k. erdőmester, *Fischer-Colbrie Emil* főhgí urad. erdőmester, *Gálffy István* primási urad. főerdész, *Giller János* urad. erdőfelügyelő, *Hoffmann Antal* urad. erdőfelügyelő, *Jákófi Géza* jószágigazgató, *Kaán Károly* m. k. főerdész, *Kiss Ferencz* m. k. erdőtanácsos, *Kócsy János* m. k. erdőtanácsos, *Mayer Géza* urad. erdőmester, *Orlovsky Gyula* városi erdőmester, *Osztrólczy Miklós* földbirtokos, *Porubszky Gyula* m. k. erdőmester, *Róth Gyula* az erd. kísérl. állomás adjunktusa, *Scholcz Ottó* urad. főerdőmester, *Simenszky Kálmán* kir. erdőfelügyelő, *Somogyi Lajos* m. k. erdőmester, *Szalmáry Ferenc* erdőőri szakiskolai igazgató, *Szentimrey Dániel* kir. erdőfelügyelő, *Tavassy Lajos* urad. főerdész, *Teodorovits Ferencz* és *Török Sándor* erdőőri szakiskolai igazgatók.

Részvett továbbá az értekezleten az egyesületi titkár és a földmivelésügyi miniszterium több tisztviselője, utóbbiak mint hallgatók.

Az értekezletről való távolmaradásukat kimentették: *Arató Gyula* m. k. erdőmester, *Bittner Gusztáv* urad. erdőmester, *Csik Imre* m. k. erdőtanácsos, *Fogassy Gyula* urad. főerdész, *Földes János* m. k. erdőmester, *Halász Géza* kir. erdőfelügyelő, *Imecs*

Béla urad. főerdész, *Karácsonyi* Sándor m. k. erdőmester, *Laitner* Elek miniszteri tanácsos, *Lende* Ede városi erdőmester, *Mattanovich* Károly érs. urad. erdőmester, *Osztroluczky* Géza ny. főispán, földbirtokos, *Pálffy* Alajos urad. erdőmester, *Podhradszky* András hgi urad. erdőigazgató, *Ratkovszky* Károly m. k. erdőmester, *Ritter* Károly m. k. erdőtan., *Strompf* Pál urad. erdőmester, *Tavi* Gusztáv ny. min. tan., urad. igazgató, *Téglás* Károly m. k. erdőtanácsos, főiskolai tanár, *Tomcsányi* Gusztáv m. k. erdőigazgató, *Török* Gábor városi erdőmester, *Vadas* Jenő m. k. főerdőtanácsos, főiskolai tanár.

Az értekezet lefolyásáról a következőkben tájékoztathatjuk t. olvasóinkat:

*Soltz* Gyula min. tan. orsz. főerdőmester az értekezetet megnyitva s a megjelenteket üdvözölve, felhívja az egyesületi titkárt, hogy a beérkezett írásbeli véleményeket olvassa fel s azután a maga részéről indítsa meg a vitát a kérdés rövid ismertetésével.

*Csik* Imre írásbeli véleményében reámutat arra, hogy az erdők kezelésénél képzett altisztekre és értelmes, edzett erdőőrökre van szükség. Az erdőtörvény ugyan csak erdőőrt ismer, mégis sok az u. n. erdőszolga vagy segéd-erdőőr, akiktől sok helyen az írni, olvasni tudást sem követelik meg, pedig ezeknek is kell az erdőtörvény kihágási részéről, erdősítésről, csemetekert ápolásról, fatermelésről, köbözésről és vadóvásról ismeretekkel birni. A segédszemélyzet oktatását *Csik* úgy gondolja, hogy az erdőszolgákat a kezelő erdőtisztek oktathatják két éven át vasár- és ünnepnapokon, vagy máskor alkalomadtán. A 3. év tavaszán valamely központban 10—14 napi tanfolyamot végeznének s az így nyert bizonyítvánnyal jelentkeznének ősszel az erdőőri szakvizsgára. Így neveltetnének a tulajdonképpeni erdőőrök. Aki már most ezek közül egy évi további szolgálat után felettes hatósága által erre alkalmasnak találtatik és a felvételi vizsgán a polgári iskola 4. osztályának megfelelő képzettséget mutat ki, felvétetik a szakiskolába, melybe ekként csak arra való egyének kerülnének.

*Földes* János a tulajdonképpeni erdőőrök oktatását szintén az erdőtiszt vagy altiszt kötelességének tekintti, míg a mostani erdőőri szakiskolák altisztek nevelésére volnának hivatva. Előképzettség az altiszteknél: 4 középiskola, kor: 14—18 év; az erdőőröknél az elemi iskola sikeres végzése. Az altiszti oktatásnál figyelembe

veendő, hogy a végzett növendékek az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó kisebb erdőbirtokok ügyeinek ellátására is alkalmasak legyenek. A tanfolyam az altiszti iskolán legyen 3 éves, az első év főleg a gyakorlati szolgálat pótlására való. Az oktatás iránya legyen gyakorlati, a szakiskola nagyobb erdőgondnoksághoz legyen beosztva. A megfelelő anyag kiválasztását Földes erdei kirándulással egybekötött felvételi vizsga útján kívánja elérni, mely kirándulástól azt várja, hogy azon az ifju érzeke az erdő vagy természet iránt kitűnjék.

*Imecs* Béla csak az altiszteket óhajtja oktatásban részesíteni meglévő szakiskoláinkon, míg az erdőőrök oktatását feleslegesnek tartja és a szakvizsgát is eltörölni kívánja. Az erdőtörvény 17. §-ában felsorolt birtokosok altisztek tartására köteleztessenek. Az altisztek előképzettsége 4 polgári iskolai osztály legyen, a felvételi kor legfeljebb 20 év. A tanfolyam 3 év, ugyanoly értelemben, mint Földes javasolja. Az iskola neve vadászképző iskola legyen, a tananyag megválasztásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a szakiskolai növendékek néha apró magánbirtokok kezelésével is megbizatosnak. *Imecs* nézeteit egyébiránt a Magyar Erdészben bővebben fejtegette.

*Lende* Ede az alsó erdészeti szakoktatás jelenlegi módját még hosszú időre megfelelőnek tartja azzal a módosítással, hogy az erdőőri szakiskolákba 4 évi középiskola után vétessenek fel a növendékek, előzetes gyakorlati szolgálat nélkül.

*Török* Gábor a debreczeni városi erdőkben alkalmazott, az erdőtisztek által egyszerű parasztemberekből nevelt erdőőrökkel meg van elégedve. Azok az ottani házilagos gazdálkodással összekötött mindennemű teendőt jól elvégeznek. Annál inkább megfelelhetnek a szakiskolán nevelt erdőőrök, ha az oktatás gyakorlati és szemléltető. Véleménye szerint tehát altisztekre szükség nincsen, ellenben a kötött birtokokra nézve az a kötelezettség volna kimondandó, hogy csakis szakiskolát végzett növendékeket alkalmaznak erdőőrként. Az erdőőri szakvizsgát nem óhajtja fenntartani. Az előképzettség csak az elemi ismeretekre szorítkozzék. Az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó kisebb birtokok kezelését *Török* úgy képzeli, hogy az ott alkalmazott erdőőrt állami vagy városi erdőtisztek időnkint a szükséges utmutatásokkal ellátják.

Végül Török az erdőőrök javadalmazásának emelését hangsúlyozza.

Ezen írásban beérkezett s itt csak tömör kivonatban ismertett vélemények felolvasása után *Bund* Károly egyesületi titkár ismerteti az elnök megbízásából a tárgyalandó kérdést, mi mellett természetesen egyéni álláspontját nem szoríthatja vissza teljesen, mégis törekvése az volt, hogy azokat az általános nézőpontokat jelölje meg, amelyekből a felmerülő kérdések megítélendők. Azt hiszi, hogy feladatának úgy felelhet meg legjobban, ha először az alsó erdészeti szakoktatás terén jelenleg fennálló rendszert és körülményeket veszi szemügyre, azután a gyakorlati életnek az alsó erdészeti szakoktatás tekintetében mutatkozó szükségletet kutatja s ebből levonja a következtetést a szakoktatás jelen hiányainak orvoslására nézve, mi mellett főleg az államnak e téren fennálló kötelességeinek helyes megjelölésére kell törekedni.

Jelenleg az erdőőri szakoktatás az erdőőri szakiskolákon történik, amelyek azonban növendékeiknek semmi különös előnyt nem biztosítanak, amennyiben a szakiskola növendékei is tartoznak további  $\frac{3}{4}$  évi gyakorlat után erdőőri szakvizsgát tenni, amelyet 3 évi gyakorlati szolgálat után bárki más is letehet. A gyakorlati szolgálatban tehát egyfelől erdőőri szakiskolát végzett, másfelől pedig oly segédszeméllyel találkozunk, amely a szakvizsgálóhoz szükséges ismereteket magánuton szerezte meg. Kétféleképpen képzett személyzettel van tehát dolgunk, melynek azonban a minősítést az egységes és mindenki által leteendő szakvizsga adja. A tapasztalat azt mutatja, hogy igen sok uradalomban, ide számítva az állami birtokokat is, határozott ellen-szenvvel viseltetnek az erdőőri szakiskolák növendékei iránt és nem szívesen alkalmazzák őket. Ily módon egyfelől az uradalmak nem kapják meg a szakiskolák révén azt a személyzetet, amelyre szükségük van, másfelől a növendékek is sok esetben nehezen jutnak álláshoz, a jelen állapot tehát mindkét félre nézve ki nem elégítő. A baj oka némi részben abban a néhol uralkodó felfogásban rejlik, hogy iskolát végzett segédszeméllyezetre nincsen szükség, nagyobb részben azonban az erdőőri szakiskolák mostani szervezetében keresendő.

A szakiskolákkal szemben emelhető *kifogások* a következők:



Kifogás alá esik a *gyakorlati kiképzésnek sokszor szembetűnő hiánya vagy egyoldalúsága*, mely eredetét különösen abban a körülményben leli, hogy *szakiskoláink nem rendelkeznek* a gyakorlati oktatáshoz *szükséges erdőterülettel s személyzetük egyes különleges feladatokkal egyoldaluan* és az oktatási cél kárára *van megterhelve*. Ide tartozik különösen a kopárok erdősitésére szolgáló csemeték tömeges termelése, sőt bizonyos értelemben az erdészeti kísérletügy is, amennyiben oly irányban is üzenék, amely az erdőőri szakoktatással össze nem egyeztethető. De ide tartozik az állami igazgatás nehézkességéből folyó, elkerülhető megterheltetés is, amely egy tanintézetten kétszeresen káros.

Ahol képzettebb altisztekre van szükség, ott a szakiskolai növendékeknek rendszerint 4 elemi iskolából álló, hiányos előképzettsége s a szakismereteknek ebből folyó fogyatékosága jelentkezik hátrányosan. A csekély előképzettség szükségessé teszi, hogy a tanidőnek aránylag nagy része általános tárgyak tanítására fordíttassék, ami a szakoktatás rovására megy.

A szakiskolára kerülő növendékek legnagyobb része nem bír helyes fogalommal jövő hivatásáról, mert előzetes gyakorlati szolgálat nélkül vétetnek fel. Legfőképpen ez az oka annak a sajnálatos urhatnámságnak, amelyről annyi panaszt hallani. A felvételi feltételei nem nyújtanak biztosítékot arra, hogy az erdészeti szolgálatra alkalmas egyének jussanak a szakiskolába s a korhatár is igen tágan van 17 és 35 év között megállapítva. Ekként (s a tömérdek ingyenes hely miatt is) a szakiskola valóságos javítóintézet és menhely, ahol züllött ifjak és hajótörött idősebb existenciák menedéket találnak — államköltségen.

Feltűnő körülmény, hogy a felvételt nem a szakiskola, hanem a földművelésügyi miniszterium végzi, melynek nem az a feladata, hogy ily részletkérdésekkel foglalkozzék. A pártfogásnak igen széles tere nyílt s az eddigi szabályzat nem is nyújtott módot vagy fegyvert az illetéktelen beavatkozás elhárítására. Ez a szakiskolák fegyelmére is káros befolyásnak bizonyult, különösen azért, mert a mostani szabályzat az igazgatóknak a legszükségesebb fegyelmi hatáskört sem biztosítja.

Végül a mai rendszer hiányának tekinthető az a körülmény, hogy a tanári személyzet tanulmányutakra sohasem küldetett ki

s hogy a segédtanárok igen fiatal és gyakran változó egyének voltak.

Az erdészeti segédszemélyzetnek azonban csak igen csekély része végzi a szakiskolát, sokkal nagyobb azoknak a száma, akik 3 évi gyakorlat után, magánuton szerzett ismeretekkel jelentkeznek szakvizsgára, amelyen a legkülönbébb általános és szakbeli képzettséggel bíró egyénekkal találkozunk.

Miután a titkár ekként az alsó erdészeti szakoktatás jelen állapotát s főleg annak árnyoldalait (hiszen ezeken kell segíteni!) ismertette, reátért annak vizsgálatára, hogy a gyakorlati élet igényeihez képest mi az alsó erdészeti szakoktatás feladata? Ebben a tekintetben azt a nézetet vallotta, hogy nem szabad kizárólag a jelen vagy egy szűkebb vidéken mutatkozó szükségletből kiindulni, hanem meg kell gondolni, hogy az országban igen eltérő viszonyokkal bíró erdőgazdaságok vannak s hogy akkor, amikor a szakoktatás reformjáról van szó, amely csak a jelenleg szolgálatban álló személyzet sérelme nélkül, tehát lassu átmenetben vihető keresztül, inkább a *jövő* szükséglete tartandó szem előtt. Az értekezlet megállapodásai tehát szerinte akkor lesznek helyesek, ha azok keretében a kezdetleges gazdaság épügy megtalálja szükségletét, mint a magas fokon álló belterjes gazdaság.

A fejlettebb erdőgazdaságokban nemcsak a nyers erdővédelmet és munkafelügyeletet teljesítő tulajdonképeni őrző személyzetre van szükség, amilyen hosszabb iskoláztatás nélkül értelmes előmunkásokból toborozható, hanem a kellő gyakorlati képzettséggel bíró *altiszti személyzetre is*, melynek nevelése erdőőri szakiskoláink megfelelő reformja által könnyen biztosítható. Ily altiszti minősítéssel bíró egyénekre különben az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó *apró* magánbirtokok gazdaságának ellátása végett is szükség van, amint erre az erdészeti középiskolák ügyében kiküldött bizottság is reámutatott. Igaz ugyan, hogy bizonyos aggályok is merülhetnek fel ebben a tekintetben, mert nem állana a hazai erdőgazdaság érdekében, ha nagyobb ily birtokok kezelése is ily altiszti személyzet kezeibe menne át. Miután azonban a kisebb magánbirtokokon ma sok helyen alkalmazott, minden iskolázottságot nélkülöző vagy külföldi személyzetet másként pótolni alig van kilátásunk, gondoskodni kell arról, hogy a szak-

iskolák tananyagának megállapításánál bizonyos tekintettel legyünk az ebben a tekintetben mutatkozó szükségletre.

A jóra való altiszti személyzet nevelése volna tehát egyik feladata alsó erdészeti szakoktatásunknak, míg másik feladatát az erdő őrzésére és a munkafelügyeletre hivatott személyzet nevelése képezi, amelynek hosszabb iskoláztatásra nincsen szüksége.

Ebben a tekintetben némelyek annyira mennek, hogy még a szakvizsgát is nélkülözhetőnek tartják. Ez a nézet azonban nem okolható meg kellően, mert a szakismereteknek bizonyos minimumát az erdőőről is meg kell kívánnunk, hiszen az őrzésen kívül, amely különben az ide vágó szabályok ismeretét szintén feltételezi, munkafelügyelettel is megbizzuk. A mostani állapotnak a szakvizsga elejtése által való visszafejlesztését tehát a titkár ellenezte.

Más kérdés az, hogy a szakiskolára való készülés miként történjék, s erre nézve három nézet merült fel. Az egyik szerint elegendő a magánuton való készülés, a másik szerint erre a célra az állam rövid tanfolyamot tartson, a harmadik nézet pedig a két, sőt esetleg három éves tanfolyammal bíró erdőőri szakiskolát akarja általánosan kötelezővé tenni.

Ez a harmadik mód azonban nemcsak felesleges, hanem kivihetetlen. A magánuton való készülés kizárandó nem volna, mert bár tudjuk, hogy az erdőtisztek alig foglalkozhatnak az erdő-őrök alkalmi oktatásával, mégis értelmes egyének a kellő segédkönyvek használata mellett a szükséges ismereteket így is megszerezhetik. A tanfolyam eszméje is megszívlelésre méltó, mert legalább részben megszüntetné azokat az ismeretbeli nagy különbségeket, amelyeket a szakvizsgákon tapasztalni lehet.

Sem az altiszti iskola, sem az erdőőri tanfolyam általánosan kötelezővé mai törvényeink alapján nem tehető, s nem is lenne a jövőben sem megokolva ily törvény hozatala, nem is szólva arról, hogy az igen határozott ellenállásra számíthatna. Csupán az államtól lehet megkívánni, hogy az altiszti állások az erdőőri állásoktól elkülöníttessenek s előbbiekre a jövőben csakis altiszti iskolák végzett növendékei alkalmaztassanak. Szükséges ez azért, hogy legalább az állami szolgálatban biztosították föltétlen előny az altiszti iskolák növendékei részére, míg más birtokokon az

életszükséglet fogja ezt a kérdést szabályozni. Az előzetes gyakorlat kikötése egyébiránt oda vezet, hogy altiszti iskolákba aránylag igen kevés oly növendék jutna, akinek ne volna megfelelő állásra kilátása.

A vázolt eljárás tehát az állami szolgálattól eltekintve, a birtokosoknak szabad kezét biztosít arra nézve, hogy birtokuk fekvése és a gazdaság fejlettségi foka szerint mily arányban alkalmaznak altisztet vagy erdőőrt, avagy esetleg egyedül ez utóbbiakat alkalmazzák-e? Az állam feladatát teljesítette, ha gondoskodik a személyzet oktatásának lehetőségéről.

Ami az előképzettség kérdését illeti, nem a szakiskola feladata, hogy azt megadja, hanem legfeljebb, hogy azt a szakismeretek oktatásának megfelelően kiegészítse. Az altiszti személyzettől megkivánt teendők szükségessé teszik az elemi oktatásnál magasabb előképzettséget, pl. a 4 polgári iskolai osztály elvégzését. A titkár a leghatározottabban ellenzi, hogy a szakiskola tanfolyama csak azért, mert írni és olvasni is alig tudó elemeket veszünk fel, 3 évre terjesztessék ki, annyira, amennyi eddig főiskolai oktatásunk is volt. Az előkészítésre szánt egy év nem pótolja a 4 polgári iskolai osztályt, s azonfölül ez esetben előtérbe lép az a kérdés, hogy mit csinál az a 10 éves fiú 14—15 éves koráig, mely előtt sem a szakiskolába, sem gyakorlati szolgálatba nem vehető.

A szakiskolát megelőző gyakorlati szolgálat is vitás. Sokan ellenzik, mert szerintük 14—16 éves fiúk a gyakorlatban nem alkalmazhatók és a tanítás megszakítása is káros. Az elméleti oktatás szempontjából ez az érv bir némi súlylyal, a 4 polgári osztály elvégzése által megerősödött ismeretek azonban minden esetre megmaradnak a kellő mértékben. Ma is sok 14—16 éves fiú áll az erdőgazdaságok szolgálatában s e közben megismeri jövő hivatását, ami legjobb módja az annyszor panaszolt ürhatnámság megelőzésére. Egyedül a 4 polgári osztály követelése és a felső korhatár leszállítása még nem nyújt elegendő biztosítékot arra, hogy *megfelelő* elemek jussanak a szakiskolákba. Az előzetes gyakorlati szolgálat kikötése tehát szükséges s a gyakorlati szakoktatásnak is számos támpontot nyújt.

A mondottakon kívül a sikeres szakoktatás feltétele azon

hiányok megszüntetése, amelyek a szakiskolák mostani működését is bénítják, tehát a kellő erdőterület biztosítása, annak egyszerű és mintaszerű adminisztrálása, a személyzet szaporítása és állandósítása, valamint felmentése minden oly szolgálattól, mely az oktatás kárára lehet, a kellő fegyelmi hatáskör biztosítása stb.

Az oktatás iránya teljesen gyakorlati legyen, a vizsgálatok ne csak a szobában, hanem a természetben is tartandók, konkrét feladatok megoldása által. A tananyag megválasztásánál a szükséges erdészeti ismereteken kívül nagy súly helyezendő a vadászattanra, tanítandók továbbá a gyümölcsfenyésztés, megfelelő mezőgazdasági ismeretek, a méhészet és halászat.

A titkár a fentiekben kivonatosan közölt előterjesztését azzal fejezi be, hogy határozati javaslatot nem ad be, de a mondottakat az értekezlet figyelmébe ajánlja.

A következő felszólaló *Török Sándor* m. kir. erdőmester, szakiskolai igazgató volt.

Hivatkozik arra a szakiskolai szabályzattervezetre, amelyet még 1904-ben készített hivatalos használatra, s amelyet az Erdészeti Lapokban utóbb (1905. IX.) közzétett. Javaslata akkor általában az alsó erdészeti szakoktatás mai kereteiben mozgott, mélyrehatóbb újítástól tartózkodott, nehogy a legsürgősebben megoldandó feladatok ez által elodáztassanak.

Lelkiismeretesen kutatta, hogy honnan ered a szakiskolai növendékekkel szemben szinte általánosan észlelhető ellenszenv s arra az eredményre jött, hogy az ok nem a szakiskolák tanáiraiban keresendő (amit nem is állított tudomásunk szerint senki sem Szerk.), hanem az iskolák jelen szervezetében, az erdőőrök jelen vizsgarendszerében, kisebb részben a gyakorlati foglalkoztatás körülményeiben. Nem vád ez azokkal a kiváló szakemberekkel szemben, akik a szakiskolákat annak idején szervezték, hanem természetes következménye annak, hogy míg erdőgazdaságunk 25 év alatt nagyot haladt, szakiskoláink szervezete változatlan maradt.

Ha a szakiskolai növendékekkel szemben jogosan támasztható az a panasz, hogy hasznavehetetlenek, megbizhatatlanok, úgy ennek főoka az, hogy a szakiskolákba igen sok munkakerülő, rovott multu elem kerül, ki ezt a pályát nem hivatásszerűleg

választotta, hanem elhibázott élete utolsó kísérletének tekinti. Az ilyen, sokszor 25—30 éves, az élet számos viharán átesett férfiakból 2 év alatt minden tekintetben megfelelő altisztet nevelni nem lehet. A szakiskolákba tehát első sorban az erdészeti alkalmazásra hivatott, nevelhető elemet kell felvenni. Ezen cél elérésére Török az *előző gyakorlati szolgálatot* ajánlotta.

Elsőrendű szükséglet továbbá, hogy a szakiskolák a szükséges gyakorlati taneszközökkel, elsősorban a kellő nagyságu erdőterülettel rendelkezzenek, ahol a növendékek jövő hivatásukat megismerhetik s a gazdasági műveleteket nagyban keresztülvive láthatják. A mostani csekély erdőterületek mellett a növendékek tankönyvükből encyklopaedikus, általános ismereteket szereznek ugyan, a gyakorlatban azonban főleg csak a csemetekerti munkákat ismerik meg. A gyakorlat által nem támogatott encyklopaedikus ismeret tudáskossá teszi őket.

A csemetekerti munkák azonban a mai terjedelem mellett szintén nem vezethetők az oktatás céljának megfelelően. A midőn 26—45 k. hold csemetekert tavaszi ellátásáról van szó és 6—10 millió, többnyire lombfacsemete szállítandó sok százfelé, a midőn néha 1000 munkás dolgozik, akkor másról mint gépies munkáról nem lehet szó s az oktatás érdeke háttérbe szorul. A csemetekerti munkák tavaszkor 3 hónapot teljesen elfoglalnak, az ugyanakkor esedékes más, nem kevésbé fontos munkálatokban (erdősítés, erdőápolás, vágások befejezése, számonvétele, egyes vadászati teendők stb.) csak kis mértékben vehetnek részt a növendékek.

A szakiskolák erdeinek kibővítésével a vadászati szakoktatás is helyes irányt nyerne, amire vadászatunk érdekében és hazafias szempontból is szükségünk van. Most ugyanis rendkívül sok a külföldi vadászszemélyzet az országban, melynek belföldi erőkkal való pótlásáról gondoskodni kell. A vadászati szakoktatás csak az alsófoku erdészeti szakoktatás kérdésével egyetemlegesen, evvel összhangban oldható meg egészségesen. A cél az volna, hogy a vadászati és vadtenyésztési teendőkben teljesen jártas egyének hagyják el a szakiskolát.

A szakiskolák szervezetének egyik további hibája a tanári személyzet csekély száma. A mostani u. n. tanársegédek tanárok-

nak nem tekinthetők; alighogy elhagyták a főiskolát, kerülnek a szakiskolához s legalább 2—3 évre van szükség, hogy a szakiskolánál előforduló sokféle munkában teljesen jártasok legyenek. Mire azonban ez az idő elkövetkezik, rendszerint távoznak a szakiskoláról. Pedig a gyakorlati oktatás terén csak az érhet el eredményt, aki maga is ismeri a gyakorlati életet. Maga az igazgató az összes teendőket végezni ma már nem bírja.

Török azután utal az irodalomban nyilvánult nézetekre és véleményekre; Róth és a saját javaslatán kívül mindenki az alsó szakoktatás kettéválasztását óhajtja. Török és Róth az erdőőri létszám apasztása mellett oly szolgálométeret kívánt, a mely kizárólag a nyers védelmi szolgálatot teljesitené, oktatást az erdőtisztektől nyerne, vizsgát azonban nem tenne s ha kell, bármikor visszatérhetne előbbi foglalkozásához, az erdei munkához vagy a földmiveléshez. A szakvizsgát azért ellenezte, mert az, bármily csekély értékű legyen, a parasztembert rendkívül képzelődővé teszi, ki azontul már nem a keze munkája, hanem a feje után akar megélni. A különválasztásnál attól tart Török, hogy az erdőbirtokosok az altiszti kvalifikációt kívánó állásokat is legnagyobb részben ugyyszólván semmi képzettséggel sem bíró erdőőrökkel töltenék be s ezáltal erdőgazdaságunk kárt szenvedne, az erdőtisztek helyzete még súlyosabb lenne. Ez azonban csak feltételezés, a melyre nézve a magánszolgálatban álló szaktársaktól vár illetékes véleményt.

Megengedi Török, hogy erdőgazdaságunk mai állapota még nem olyan, hogy csak szakiskolai végzettségű erdőőröket kellene alkalmazni, de éppen ezért — az ebből származó megterheltetés ellensúlyozására — ajánlotta az erdőszolgák alkalmazását is. Belátja, hogy ez utóbbi a törvény módosítása nélkül nem lehetséges, ez pedig mindig nagy nehézségekbe ütközik. Belátja azt is, hogy a védelmi személyzetnek a vizsga alól való felmentése visszafejlődést jelentene.

Ha tehát az értekezlet a kettéválasztás mellett foglal állást, ő hozzájárul abban az esetben, ha az állami erdőbirtokon a meglevő vagy szervezendő altiszti állások kizárólag az altiszti iskolák növendékeinek tartatnak fenn, különben a szakiskolát végzettek ismét könnyen állás nélkül maradnának.

Folytatólag reátért Török annak a kérdésnek tárgyalására, hogy a szakoktatás különválasztása esetén hol és miként történjék az altisztek és hol az erdőőrök nevelése? Konstatálja, hogy Kaán kivételével az altiszti oktatást valamennyi iró az altiszti iskolákká fejlesztendő mostani erdőőri szakiskolákra óhajtja bízni, míg Kaán ezeken csupán a magánszolgálat részére óhajt altiszteket nevelni, az állami birtokok részére ellenben az altiszteket a viz- és utmes-terek módjára egyes erdőhatóságoknál kívánja internátus nélkül nevelni. Ugy hiszi azonban Török, hogy a szakiskola általa javasolt reformja esetén s nevezetesen, ha a kellő erdőterület rendelkezésre áll, megszűnnek azok az okok, a melyeken Kaán ez irányu javaslata alapszik, amely ellen még több kifogást emel. Így helytelleníti, hogy az elméleti oktatás általában télen történjék, mivel a délvidéken éppen télen legélénkebb az üzem s a vadászati szakoktatás teendői is nagyrészből a téli időre esnek. A szakiskolánál az elméleti és gyakorlati oktatásnak télen-nyáron párhuzamosan kell haladni. Ez az iskolán lehetséges, egy erdőhatóságnál nem. A kivétel nehézségei itt is végre oda vezetnének, hogy a növendékek oktatására főleg egy erdőgondnokság jelöltetné ki s ezzel a dolog oda jutna, ahol a szakiskola van, illetőleg lesz a javaslat értelmében. A tanári teendőket kedvvel teljesítő, arra mindenképpen reátermett, a növendékekkel való beható foglalkozásra reáérő személyzet sincsen mindenütt, az oktatás tehát aligha volna oly eredményes, mint a szakiskolán. Az internátus ellen felhozott érvekkel szemben annak óriási előnyei állanak. A növendékeket rendre, tisztaságra, előzékenységre, katonás magatartásra nevelni csak internátus mellett lehet.

Legnehezebben eldönthetőnek tartja Török azt a kérdést, hogy a szakoktatás kettéválasztása esetén hol történjék az erdőőrök oktatása. A szakoktatás körül 15 éven át szerzett tapasztalatai alapján a 3—4 hónapi tanfolyamtól nem vár eredményt, mert hiányos elemi oktatásunk mellett ez az idő nem elegendő arra sem, hogy az illetők bérjegyzéket, vágásjegyzéket tanuljanak szerkeszteni, erdei kártételt felvenni stb.\*) A tanfolyam csak úgy volna eredményes, ha azt felvételi vizsgához kötnők, melyen az elemi iskolai tárgyak ismerete szigoruan követeltetnék.

\*) Tanfolyam nélkül megtanulhatják?



Az előképzettségre nézve az altiszti iskolákra vonatkozólag Török már eredetileg a polgári iskolát akarta javasolni, de tartott attól, hogy javaslata a szakközönség előtt úgy fog föltűnni, mintha a szakképzést nagyon elméletivé óhajtaná tenni. Ezért maradt meg a 4 elemi osztály mellett. Ma azonban, amikor látja, hogy éppen a gyakorlat emberei követelik egyhangulag a magasabb előképzettséget, ahhoz szívesen hozzájárul, mert az az oktatást sokkal könnyebbé teszi. Megerősíti őt e nézetben, hogy a polgári iskolából átvett növendékek voltak eddig is a legjobbak úgy a szakiskolában, mint később a gyakorlatban, amire statisztikai adatokat is közölt. A gimnázium vagy reáliskola néhány osztályát végzetektől némileg tart, mert innen csak a selejtes anyagra vél számíthatni. Ezeket felvételi vizsga útján kellene megrostálni.

A tananyag kérdésének vitatásába nem megy bele, hanem előadása befejezéseként annak szükségességét hangoztatja, hogy addig is, amíg az alsó erdészeti szakoktatásnak megfontolást és időt igénylő átszervezése keresztülvihető, azon ujitások, melyek a jelenlegi erdőőri szakiskolák keretén belül is foganatosíthatók s ezek tarthatatlan helyzetén segítenének, a legsürgősebben életbe lépjenek.

Ezek az ujitások a következők: 1. A szakiskolákba csak megfelelő elem vétessék fel. 2. A felvételt a szakiskola igazgatója végezze vagy legalább ő tegye meg erre nézve a javaslatot. 3. A felvételi vizsgán a növendékek a 4 elemi iskola tárgyaiból szigoruan megvizsgáltassanak. 4. A szakiskolák kellő terjedelmű erdővel és vadászterülettel látandók el. 5. Az erdőőri szakiskola tanári személyzete a hosszabb gyakorlati szolgálattal bíró karból és megfelelő számban osztassék be. 6. A nagy kiterjedésű csemetékertek fokozatosan apasztandók. 7. A szakiskola igazgatója megfelelő fegyelmi és adminisztratív hatáskörrel láttassék el. 8. A végzett növendékeknek a záróbizonyítványon kívül az erdőőri szakvizsga bizonyítvány is egyidejűleg kiállítandó. 9. Az erdőőri szakvizsga tárgyai szűkebb körre szoríttassanak. 10. A tanév kezdete szept. 1-re tétessék és két havi szünidő rendszeresíttessék.

*Kaán* Károly volt a következő felszólaló; fejtegetései nagyjában az Erdészeti Lapok hasábjain e tárgyban közölt cikkeinek keretében mozogtak. Reámutatott arra, hogy amint a posta, vasut, kultur-

mérnöki intézmény az építéset, az ipar, a kertészet és szőlészet terén szükség van oly értelmes gyakorlati képzettségű egyénekre, akik a tisztikarnak támaszul szolgálnak s e mellett kisebb önálló munkakörben is megfelelnek, ép úgy szüksége van erre az erdőgazdaságnak is. Igazolja ezt az ilyenek iránt mutatkozó kereslet, a külföldiek importja és a tiszték nagy lekötöttsége mechanikus munkákkal. A reformált erdőőri szakiskola hivatott ilyeneket nevelni, Királyhalma kivételével, mely különleges fekvése miatt növendékeinek csak igen egyoldalú gyakorlatot nyújthat. Az erdőörököt kötelező tanfolyamon óhajtja oktatni. Nézetét a következő határozati javaslatban foglalta össze:

1. Kívánatosnak látja a bizottság, hogy az alsó erdészeti szakoktatás az u. n. altiszti oktatásnak a tulajdonképpeni erdőőri kiképezéstől való különválasztásával reorganizáltassék.

2. Szükségesnek találja a bizottság olyan intelligenciájú egyének *altiszti iskolákban* való kiképezését, akik főiskolai képzettségű erdőtisztek által kezelt erdőgazdaságokban mint altisztek vagy mint hasonló minőségben foglalkoztatott egyének (segéderdész, alerdész, erdőhivatali segéd) sikerrel lennének alkalmazhatók, de e mellett képesek lennének arra is, hogy ahol kell, az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó kisebb u. n. apró erdőgazdaságok ügyeit önállóan is elláthassák.

Ezen, az altiszti foglalkozásra hivatott egyének kiképezésére internátussal kapcsolatos olyan iskolák létesítését látja szükségesnek a bizottság, amelyekkel kapcsolatban egy az okszerű erdőgazdaság természete szerint berendezett és adminisztrált nagyobb terjedelmű erdőbirtok áll rendelkezésre a növendékek széles körű gyakorlati alapon való kiképezéséhez.

Amennyiben és ahol az elhelyezés és az iskolához kötött előfeltételek tekintetében a mai erdőőri iskolák átfőrmálhatók, ezek igénybevétele első sorban kívánatos, míg azon erdőőri iskolák, melyek e célra megfelelőknek nem bizonyulnának, beszüntetendők, s az új altiszti iskola olyan helyen létesítendő, ahol a növendékeknek széleskörű gyakorlati kiképezés biztosítható.

Amennyiben a kincstári erdőgazdaság altiszti szükséglete a kincstári erdőgazdaságok adminisztrációs központjában szervezendő internátus nélküli altiszti iskolákban olcsóbban és

jobban volna biztosítható akként, hogy a növendékeket a közép-pontban szolgáló erdőtiszték oktánák, a gyakorlatot pedig a tényleges gazdasági eljárásoknál való alkalmaztatás nyujtaná, ugy az altiszti iskolák szervezésénél a kincstári birtok altiszti szükségleteinek nevelése tekintetében ez az eljárás, mely a vizmesterek és utmesterek kiképezésénél nyer sikeres alkalmazást, figyelembe volna veendő.

Ajánlja a dolog gyakorlati volta és az a körülmény, hogy átmenetül a már szolgáló erdőőr elem altiszti kiképezése így épp oly könnyü szerrel volna biztosítható, amint az éppen a jelenben az utmestereknél is jó sikerrel jár.\*)

Ajánlja végül az a körülmény, hogy internátussal kapcsolatos iskolák és az ezekhez tartozó erdőgazdaságok jobban a magán-birtok szolgálatának megfelelően lennének szervezhetőek.

A bizottság mind e körülményre a földmívelési kormány figyelmét felhívni kívánja, kifejezetten azonban állást nem foglal az ilyen értelemben szervezendő iskolák mellett, mert ezt a kérdést jobban a kincstári gazdaság belügyének tekinti.

Az altiszteknek az előzőekben vázolt iskolai nevelésével szemben szükségét látja a bizottság annak is, hogy a tulajdonképpeni erdőőri szolgálatra hivatott egyének kioktatása is egyöntetűen, a kor és szükséglet követelményeinek megfelelően szabályoztassék és nem szakiskolákban, hanem 2—4 hónapos *tanfolyamokon* történjék.

A tanfolyamok helyéül az ország erre a célra alkalmas kincstári és magán erdőgazdaságai választandók ki, ahol is a leg-szűkebb térre szorított elméleti oktatás mellett főleg a gyakorlati munkák bemutatása és az ezeknél való foglalkoztatás legyen a főcél.

Amennyiben az altiszti iskolákon a tanárok tulterheltetése és tulajdonképpeni hivatásuktól való elvonatása nélkül erdőőri tanfolyamok szervezhetőek, ezek biztosítása szintén ajánlatos.

3. Az *altiszti iskola* elvégzése a bizottság nézete szerint kötelezően csak a kincstári erdőgazdaság és az állami kezelésbe vett községi erdők ellátásánál alkalmazni javasolt altiszteknél mondható ki.

\*) Lásd Erd. Lapok 1904. V. f.

A magántulajdonu erdőbirtokra nézve ilyen természetű kötelezettség elő nem irható. Az a nagy kereslet, mely éppen a magánbirtokosok részéről ilyen egyének tekintetében nap-nap mellett megnyilvánul, az altiszti iskolát végzetteknek a magánbirtokon való elég nagy arányu alkalmazását jogos kilátásba helyezi.

Az *erdőörképesítés* kötelező voltát a törvény szabja meg s így az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó erdőgazdaságok erdőőreire a jövőre nézve is elmaradhatatlan kellékül tekintendő.

4. Az *altiszti iskolába* való felvétel felvételeit következőkben állapítja meg a bizottság:

a) Hitelesen igazolt elvégzése a polgári iskola vagy más középiskola 4 osztályának.

b) Tisztiorvosi bizonyítvány az ép, erős testalkatról, jó látó-, halló- és beszélőképességről.

c) Hatósági bizonylat az erkölcsös előéletéről és a szülők foglalkozásáról.

d) Hiteles bizonyítvány a gyakorlati erdőgazdaságban eltöltött teljes két évi olyan szolgálatról, melyből irodai foglalkozás legfeljebb 1 év lehet!

Ez a körülmény, valamint a szolgálatban tanusított magaviselet, szorgalom és képesség a szolgálati bizonyítvány elengedhetetlen tartozéka.

e) A gyakorlati szolgálatban végzett teendők sajátkezű leírása, igazoló záradékkal ellátva a felvételre jelentkezőnek volt közvetlen előljárója részéről.

f) Legalább 18 és legfeljebb 24 éves életkor hiteles bizonyítványa.

Kimondja még ennek kapcsán a bizottság, hogy az iskolába való felvételt kizárólag a szakiskola igazgatósága végezze oly alapon, hogy a jelentkezők közül az egy évfolyamba felvehető létszám erejéig a legjobb iskolai és szolgálati bizonyítvánnyal bírókat köteles felvenni.

Egyenlő minősítés esetén az erdészeti alkalmazottak gyermekei előnyben részesítendőek.

*Az erdőőri tanfolyamokra* való felvétel előfeltételei:

a) Orvosi bizonyítvánnyal igazolt ép testalkat; jó látó, halló- és beszélőképesség.

b) Bizonyítvány az elemi iskola 4 osztályának elvégzéséről.

c) Bizonyítvány 2 évi gyakorlati szolgálatról s arról, hogy jelentkező a magyar nyelvet szóban és írásban bírja.

d) Legalább 18 éves életkor hiteles igazolása.

5. Az *altishti oktatás* sikerének legfőbb kellékeként tekinti a bizottság azt a feltételt, hogy a növendékek oktatása teljesen gyakorlati alapra fektettség.

Szükségesnek látja ennek okából, hogy a növendékek kiképezésére legalább 8—12000 kat. hold térfogatu, az iskola tanárai részéről kezelt oly erdőbirtok álljon rendelkezésre, melynek adminisztrációja egyszerű és világos alapokon nyugszik, berendezése tanulságos és olyan, hogy a növendékek az erdészetnek ugy külső, mint irodai segédszolgálatánál felmerülő gazdasági, ugy mint jobban műszaki természetű teendőket gyakorlatilag elsajátíthassák s a vadászatban és vadtenyésztésben kellő jártasságot szerezhessenek. Kivánatos e célból az is, hogy az altishti iskola erdőgazdaságán kívül lehetőleg más szomszédos erdőbirtokok is bevonassanak a gyakorlati oktatás céljaira.

Az altishti iskola helyeül lehetőleg előhegységben, vagy közép-hegység lábánál elterülő erdőgazdaság választandó, ahol a növendékek ugy a lomblevelű, mint a tűlevelű erdők gazdaságát illetőleg kellő gyakorlatot szerezhhetnek.

A gyakorlati oktatás feltételeként tekinti a bizottság azt is, hogy a növendékek tanáraiként olyan egyének választassanak, akik a gyakorlati szolgálásban legalább 10 évet töltöttek.

Az altishti iskola erdőkezelésének a gyakorlati berendezkedés érdekében a kellő szabad mozgás biztosítandó és felmentendő minden olyan munkától, mely az oktatás sikerét hátráltatja.

A csemetenevelés az altishti iskoláknak csakis az oktatás céljaira rendelt erdőbirtok részére megkivánt mértékben üzendő, nemkülönben a tanári személyzet is csak szorosán véve gyakorlati kísérletekkel foglalkozzék és olyan mértékben, amint az minden belterjes erdőgazdaságban kívánatos. Tudományos értékű kísérletek üzésével ne vonassék el a tanári kar a gyakorlati irányu szakoktatás teréről.

Erdőőri tanfolyamok az altiszti iskolánál csak az esetben tartassanak, ha ezen különleges teendő nem vonja el a tanárokat tulajdonképpen hivatásuktól.

Az iskola erdőgazdaságát az iskola igazgatója irányítsa, aki egyben ellenőrzője az egyik tanár részéről vezetett gazdaságnak. Számba véve azt, hogy az iskola igazgatója is bevonatik az oktatás teendőibe, egy iskolánál legalább 3 tanár alkalmaztassék, hogy a jobban gazdasági természetű külső és belső munkák, az inkább technikai természetű külső és belső teendők, a vadászat és vadtenyésztés oktatása helyesen megosztható s ezzel a gyakorlati kiképezés sikere kellően biztosítható legyen.

Az altiszti iskolák tanfolyama 2 év. A szemléltető gyakorlati oktatás sikere érdekében kívánatos, hogy egy évfolyamban 15, az egész iskolában 30 növendéknél több ne legyen.

Az első és második év közé eső két havi szünidőt a növendékek a szakiskola erdejében, vagy más szomszédos erdőgazdaságban való gyakorlati foglalkozással töltsék.

A szakiskola igazgatója a növendékekkel szemben megfelelő fegyelmi hatáskörrel ruházandó fel.

A szakiskolai oktatás anyagául mind az szolgáljon, amit egy belterjes erdőbirtok ugy gazdasági, mint technikai munkáinál és ugy a külső, mint az irodai teendőknél a segédszolgálatra hivatott altisztnek gyakorlati alapon tudnia kell. A kiképzés sikere e mellett olyan értelemben is biztosítandó, hogy a végzett növendék, ha kell, kis terjedelmű erdőbirtok önálló ellátására is alkalmazhatóvá váljék.

A szakiskola fontos feladata ezenkívül, hogy a növendékeket a vadászatban és vadtenyésztésben gyakorlati alapon kiképezze.

A szakiskola végbizonyítványa a növendékeket altiszti szolgálatra véglegesen képesíti.

Átmeneti intézkedés csak annyiban szükséges, amennyiben az altiszti iskolák életbeléptetése idején legalább 1 évnél több idő óta erdészeti szolgálatban állók felvétele az iskolai létszám feléig megengedtetessék, ha a polgári iskola 4 osztályáról bizonyítványt felmutatni nem is képesek, de felvételi vizsga által az iskolai kiképezésre alkalmasoknak bizonyulnak s 3 évi gyakorlati szolgálatot beigazolni képesek. Az átmeneti intézkedések hatálya 6 évnél tovább nem terjedhet.

A tanfolyamokon való erdőőrképzés célja az erdővédelmi szolgálatra alkalmas egyének kiképzése. — Ennek a célnak a sikere érdekében megtartandó tanfolyamokon az erdőőr kötelességei megismertetendők és a tanfolyamra jelentkezőkkel a tanfolyam helyén űzött erdőgazdaságban mindazok a munkák begyakorlandók, amelyek az erdőőri szolgálattal járnak.

A tanfolyamok tanárai a m. kir. földmivelésügyi miniszter részéről ezzel megbízott egyének.

A tanfolyamok 2—3 hónaposak, melynek végétével a résztvevők miniszteri megbízott előtt erdőőri vizsgát tesznek, melyről erdőőri szolgáltra minősítő bizonyítvány állíttatik ki.

Átmeneti intézkedések e tekintetben nem szükségesek.

*Porubszky Gyula* volt a következő felszólaló. A nyers erdővédelmet elkülönítendőnek tartja azon munkálatoktól, amelyek szakképzettséget igényelnek. Ez utóbbiak e célra nevelt altisztekre bízandók, míg az erdőőröktől sem tanfolyamot, sem szakvizsgát nem kíván. Nézetének indoklására utal arra, hogy az erdőtvény azon rendelkezése, hogy a kötött birtokon 10 éven belül szakvizsgázott erdőőrököt kell alkalmazni, ma sincsen végrehajtva, mert a kisebb erdőbirtokosok (községek, volt urbéresek stb.) nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy ennek a kiválságnak megfeleljenek, s nem is lesznek soha. Erre való tekintettel kezdetben a járási erdőőrök alkalmaztattak, de ezek kerülete 30—60 község határára is kiterjedt, evvel tehát az erdővédelem keveset nyert. Ujabbán ez az állapot még rosszabbodott. Míg ugyanis régebben a főszolgabírák az erdőszolgákat feleskették, azt ma a törvény alapján nem teszik. Ezek vallomása tehát nem bir bizonyító erővel s így az erdők teljesen ki vannak szolgáltatva a kihágásoknak, mert tanut az erdőszolga nem vihet magával. Ezért ezen erdők fenntartása végett szükséges volna a törvény ezen rendelkezését némileg enyhíteni.

*Csupor István*: A szakiskolába való felvétel feltételeivel foglalkozik. Az alatta szolgáló 10, szakiskolát végzett erdőőr közül 5 teljesen bevált, 1 kevésbé, 4 pedig semmivel sem jobb, mint azon társaik, akik a szakiskolát sohasem látták. A bevált 5 ember 3—5 évi reáliskolát végzett, a többi nem. Ennélfogva indokoltnak tartja az eddiginél nagyobb előképzettség követelését.

Elismeri, hogy kevés a tanszemélyzet és annak előléptetési viszonyát sem látja kellően szabályozottnak.

Az altiszti oktatást az erdőőri oktatástól elválasztandónak tartja, a kérdés megoldását azonban az erdőtörvény keretein belül véli megoldhatónak. Veszélyesnek tartja az erdőtörvény bolygatását s tart attól, hogy annak módosítása nem történék oly értelemben, mely erdőgazdaságunk javára szolgálna. Az erdőtörvény értelmében az üzemtervek megfelelő helyén állapíthatná meg a hatóság, hogy az illető birtokon hány altiszt és hány erdőőr szükséges. Ily módon megszűnnék az az aggály is, hogy a szakiskolák növendékei nem kapnak állást. A vezetése alatt álló primási birtokon a főerdőőri rangot ma is csak a volt szakiskolai növendékek érhetik el.

Az erdőőri tanfolyam kötelező kimondását sérelmesnek tartaná. A kincstár tarthat ily kurzust, de kötelező az ne legyen. Az erdőőri szakvizsgát meg óhajtja tartani, de kisebb terjedelemben.

A szakiskolákat erdőőri altiszti iskoláknak nevezné, hogy semmi kétely ne álljon fönn arra nézve, hogy azok nem középiskolák. Veszélyesnek tartaná továbbá annak kimondását, hogy a szakiskolát végzetek kisebb magánbirtokok önálló kezelésére alkalmasok, mert nehéz meghatározni, hogy mi a „kisebb“ birtok. Ha a birtokosok, akik most idegeneket importálnak, látják, hogy itt is kapnak megfelelő egyéneket, az arra való képesítettség kimondása nélkül is alkalmazni fogják a szakiskolai növendékeket.

*Gesztes* Lajos szintén szükségesnek tartja az alsó erdészeti szakoktatás kettéválasztását és az altiszti iskola előképzettségéeként 4 polgári iskolai osztályt kíván, a két évi előgyakorlatra nézve azonban aggályai vannak. A birtokosoktól bajos megkövetelni, hogy kevésbé használható fiukat fogadjanak szolgálatba, a szülők pedig e szolgálat költségeit viselni ritkán bírják. De ezzel nem azt akarja mondani, hogy nem tartja szükségesnek, hogy az ifju teljesen tisztában legyen azzal a pályával, amelyre lép. Csak aggályát fejezi ki.

Török Sándornak azt az aggályát, hogy a szakiskolák növendékei nem fognak állást kapni, túlzottnak tartja; a nagyobb uradalmakban ma is az a rendszer, hogy az értelmesebb egyének, dacára annak, hogy csak erdőőri vizsgát tettek, mint altisztek



szerepelnek azokkal szemben, akik ugyancsak erdőőri vizsgát tettek, de intelligenciájuk csekélyebb.

A tulajdonképpeni erdőőről semmi különösebb minősítést nem kívánna. Legjobb erre a kis igényű, bátor paraszt ember. Visszaesést ebben nem lát, mert bőven kárpótolja az erdőgazdaságot az altisztek tervezett jobb kiképzése. A tanfolyamot ugyanazért ellenzi, mint Török. A birtokos aligha lesz hajlandó emberét tanfolyamra küldeni, mert nincs biztosítéka, hogy az illető visszatér-e állásába. A legenyhébb szakvizsgát kívánja, hogy a törvénynek elég tétessék.

*Szadmáry Ferencz* szerint a legjobb altiszti anyag úgy nevelkedik, ha az illető a 4 polgári osztály elvégzése után, mint csemetekerti őr, u. n. szénsuhancz stb. szolgál addig, amig katonának megy s a katonaság után lép a szakiskolába. A polgári iskolai előképzettséget nem állítja oda, mint elengedhetetlen követelményt, de utal arra, hogy emellett érték el a legjobb eredményt.

A katonaviseltségre nagy súlyt helyez, ez bizonyos erkölcsi fölényt biztosít az erdőőrnek. Károsnak tartja, ha az ifju pl. 18 éves korában már elvégezte a szakiskolát, aztán szolgálatba lép, azt azonban 21 éves korában a katonaság miatt félbe kell szakítania. Így legtöbbször elveszti állását, amelyet mással kellett betölteni. Ezért szeretné a szakiskolába lépés idejét kitolni arra a korra, amikor a katonasággal már végzett s a mikor már az erdőbirtokos is használható, érett embert kap benne.

Csatlakozik Török ama kívánságához, hogy a rövidesen megvalósítható reformok a legközelebbi tanév kezdete előtt már életbe lépjenek.

*Róth Gyula* meghajol a gyakorlat embereinek nézete előtt és elfogadja az oktatásnak kettéosztását.

Nem ért egyet *Szadmáry Ferencz*zel a katonai szolgálat jó befolyására nézve. Mint volt katona, vele szemben, aki nem volt katona, meri állítani, hogy a katonai fegyelem nem őszinte, inkább csak külső s addig tart, amig a feljebbvaló jelen van. Az igazi, tiszteleten alapuló fegyelmet el lehet érni a katonai szolgálat nélkül is, sőt az ő és Török tapasztalatai szerint még jobban, mert rendszerint a katonaviselt, idősebb növendékek a békebontók.

Az erdőőri tanfolyamot nem pártolja s a szakvizsgáról is az

a nézete, hogy az nem ad hű képet a vizsgázó képességeiről, mert az rendszerint nagyon megijed. Mint ötletet felveti, nem lehetne-e a szakvizsgát, melyet a törvény miatt nem ejthetünk el egészen, bármely rendszeres üzemterv szerint kezelt erdőgazdaság vezetője előtt letenni? (Ellenmondások.) Ha azonban a tanfolyam létesülne, a képesítő vizsga ne a szakiskolákon tartassék. Ha a tanfolyam nem létesül, nem tartja keresztülvihetőnek Kaán ama kívánságát, hogy az erdőri szakvizsga csakis magyar nyelven legyen letehető. Nem kapunk elég embert, aki bírja a magyar nyelvet. (Ellenmondások.)

Azt hiszi, hogy senki sem óhajt középiskolát. Ebből a szempontból azonban aggálya van a tervezett altiszti szakiskolák ellen. Ezek 4 polgári iskola, 2 évi gyakorlat és 2 évi szakiskola végzésével, összesen 8 év után 18 éves korban végezhető, ugyanekkor elvégezhető a gimnázium is, Ausztriában pedig a 3 évi tanfolyammal bíró „höhere Forstschule.“ Ez félreértésekre adhat okot, javasolja tehát, hogy 3 évi középiskola, 1 évi gyakorlat, 2 évi szakiskola követeltessék, tehát összesen 6 év.

Követelné, hogy az a hatóság, melynél a növendék a gyakorlati szolgálatot teljesíti, az erről szóló bizonyítványban kitegye, alkalmas-e az illető altisztnek. Ezt azért kéri, nehogy a szakiskolát utólag ismét azzal a váddal lehessen illetni, hogy alkalmatlan elemeket vesz fel.

Kaán ama javaslatát, hogy a szakiskolai segédtanároktól 10 évi gyakorlati szolgálat követeltessék, kifogásolja és pl. az erdőfelügyelői karra, amelytől a törvény csak 8 évi gyakorlatot kíván, sérelmesnek tartja. A bajt nem abban látja, hogy a segédtanár korán jut ilyen alkalmazásba, hanem abban, hogy amikor abba beletanult, áthelyeztetik.

Utolsó megjegyzése a kísérletügyre vonatkozik. Tudomása szerint a kísérletügy vezetője is azon az állásponton van, hogy a szakoktatás a kísérletügytől különválasztassék, ennek azonban az a nagy akadály, hogy a kísérleti állomások, ha a szakiskolákból kitiltatnak, hajléktalanok maradnak. Azt hiszi, hogy a szakiskola személyzetének gyarapítása esetén a kísérletügy is megfér ottan, melynél ő is a főszólyt a gyakorlati kísérletekre óhajtana helyezni.

*Bund* Károly, kiről Róth azt állította, hogy a szakiskola

tanárait el akarja tiltani a tudományos kísérletektől és ezáltal személyes szabadságukat korlátozza, tiltakozik szavainak ily félremagyarázása ellen.

*Szentimrey* Dániel csak a részletkérdésekre nézve lát már ellentétet fennforogni. Egészen véve egyetért a titkár fejtegetéseivel, csak az előképzettség fokára nézve vannak aggályai. Szakmáry felszólalásának sulypontját abban látja, hogy javaslata értelmében az altisztek életpályájának folytonossága biztosítva volna. Tart attól is, hogy erdőőreink nem fogják gyermekeiket a polgári iskolába küldhetni és nehézséget lát az előzetes gyakorlat megszerzése körül is. A polgári iskola helyett a felvételi vizsgát ajánlja. Ezzel is távolabb esnénk a középiskolától, melyet mindannyian perhorreszkálunk. Esetleg 6 elemi iskolával is be lehetne érní. (Ellenmondások.)

Az erdőőri tanfolyamot ellenzi, a szakvizsgát gyakorlatias irányban megtartani óhajtja.

*Orlovsky* Gyula felszólalása után, amelyet — annak szövege még nem állván hiteles alakban rendelkezésünkre, csak jövő számunkban fogunk ismertethetni — *Jákói* Géza emelt szót.

*Jákói* nem járul hozzá Szentimrey javaslatához, hanem Csupor felfogását pártolja. Kívánja a külön altiszti képzést, 4 polgári iskola végzését, két évi gyakorlatot, 16 éves felvételi kort. A katonáskodás nehéz kérdés elé állít, de ez minden pályán így van, ezzel tehát, mint elkerülhetlen bajjal le kell számolni. Az erdőőri tanfolyamot, ha jó altisztjeink vannak, nem tartja szükségesnek. Az erdőőri szakvizsgák, amelyeknél nem tapasztalta, hogy azok igen szigoruak lennének, minden egyes erdőfelügyelőségi kerületben volnának megtartandók s ki-ki a saját illetékes erdőfelügyelőségénél tartozzék azt letenni. Az erdőfelügyelő ugyanis ismeri azokat a viszonyokat, amelyek között a vizsgázó szolgál és többnyire ismeri annak működését is, ami az illető megítélésénél fontos.

*Sóltz* Gyula elnök, több felszólaló nem jelentkezvén, felkéri azokat, akik javaslatot tettek, hogy észrevételeiket megtegyék.

*Török* Sándor köszönetet mond Csupornak elismerő nyilatkozatáért és teljesen osztja felfogását az erdőőri szakvizsga ügyében, mely a mostani eljáráshoz hasonlóan tartatnék azzal a

különbséggel, hogy csupán a védelmi szolgálat körébe tartozó elemi dolgokra terjeszkednék ki. Az erdészeti kísérletügyre nézve nem lát eltérést Bund és Róth álláspontja között. Szentimrey aggodalma, hogy altisztek és erdőőrök gyermekei nem fogják látogathatni a polgári iskolát, őt is hajlandóvá tette egy felvételi vizsga expediensét fontolóra tenni, de látva, hogy az értekezlet ez aggályt nem osztja, az eredeti álláspont mellett marad. Ujból kéri, hogy a szakiskolák bajai mielőbb orvosoltassanak és köszönetet mond a gyakorlat embereinek azért a sok utmutatásért, amelyet nyilatkozataikból merített.

Kaán Károly az altizti iskolákra vonatkozó javaslatára nézve lényeges ellenvetést nem hallott, Szentimreyvel szemben azonban ragaszkodik a 4. polgári iskolai osztályhoz, mert az ezt pótló felvételi vizsga lehetősége ismét tág teret nyitva a protekciónak és nem pótolná a 4 évi iskolázást. A szakiskolai tanárok előzetes gyakorlati szolgálatára nézve szívesen hozzájárul, hogy az 8 évre szállíttassék le, de ragaszkodik ahhoz a felfogáshoz, hogy a szakiskola nem arra való, hogy ott főiskolát végzett fiatal emberek gyakorlatot szerezzenek; hanem hogy ott a növendékek gyakorlati emberektől gyakorlati kiképzést nyerjenek. Szakmáry kivánságát javaslata teljesen kielégítheti, mert a felvétel korát 18—24 évben állapította meg. 18 évet vett minimumnak, mert a 16 és 24 év közötti korkülönbséget nagynak tartja és erkölcsi hátrányokat látna ebben. (Felszólalások : akkor 4 év az előzetes gyakorlat! 16—20 év!) Ez azonban elvégre is részletkérdés s elfogadja a 16—20 éves felvételi kort is.

Ragaszkodik ahhoz a javaslatához, hogy az oktatásnál figyelemmel kell lenni arra, hogy az altizti iskolák növendékei közül egyesek kisebb birtokok önálló kezelésével is meg fognak bízni.

Ugy látja, hogy az erdőőri tanfolyamokra vonatkozó javaslata nem nyerte el az értekezlet tetszését. Ennek következtében el is áll tőle, de javaslatának igazolásául felemlíti, hogy azt a nagy különbséget óhajtotta a tanfolyammal kiegyenlíteni, amely a vizsgázók ismereteiben tapasztalható. Azt óhajtotta volna elérni, hogy pl. az a vizsgázó is némi oktatást nyerjen, akinek erdészeti gyakorlata abból állt, hogy az erdőmester mellett inaskodott, mert ilyen esete is volt a szakvizsgán. Óhajtotta volna a tanfolyamot azért

is, mert osztja Szentimrey abbéli nézetét, hogy vannak az erdő-  
őrnek olyan teendői, amelyek törvényből folynak s amelyeknél  
jártassággal, hozzáértéssel kell birnia.

Nagy sulyt helyez arra, hogy a szakvizsga csak magyarul  
legyen lehető. Kivánja ezt nemzeti szempontból, mert ugy  
tapasztalta, hogy a nemzetiségi vidéken is van a katonaviselt  
erdőmunkások között elég, aki a magyar nyelvet birja, másfelől  
nem lehet a vizsgálóbizottságtól kívánni, hogy több nyelven tudjon.  
Ugy tapasztalta, hogy a más nyelven vizsgázók azért tették le a  
vizsgát könnyebben, mert a vizsgáló biztosok az illető nyelvet  
nem értették.

*Csupor István*: Ragaszkodik ahhoz a javaslatához, hogy az  
erdőőri szakvizsga könnyíttessék, mert sok jóra való parasztembernek  
erdőőrként való alkalmazását kellett mellőzni, mert a szakvizsgát  
nem tudták volna letenni. Helyesli, hogy a vizsga több helyen  
legyen lehető s e tekintetben azt a továbbmenő javaslatot teszi,  
hogy minden megyében tartassék szakvizsga, a vizsgáló bizottság  
pedig az illető megye tisztikarából vétessék, mely ismeri az  
embereket és a helyi viszonyoknak megfelelő képzettséget fog  
kivánni. Olcsóbb és könnyebb volna így a vizsgahelyre való  
jutás is.

Kéri, hogy ne mondassék ki az, hogy az altisztek kisebb  
magánbirtokok önálló kezelésére alkalmasok, csak a tananyag  
választassék meg erre való tekintettel.

Végül felveti azt a kérdést, nem lehetne-e az altiszti iskolákat  
végzeteket 24 éves koruknál előbb felesketni? Igaz, hogy a törvény  
ezt a korminimumot állapítja meg, de ez sérelmes. Sérelmes ugy  
az altiszteknél, mint az erdőőröknél. Sokszor volna egy fiatal erő  
erdőőrré kinevezhető, de nem lehetséges, mert eskü hiányában  
vallomása nem bir bizonyító erővel, amit a nép igen jól tud.

A vita további folyamán *Kaán* és *Szentimrey* ismételten a  
mellett foglalnak állást, hogy a szakvizsga csak magyar nyelven  
legyen lehető, mig *Róth* és *Scholcz Ottó* ezt a nemzetiségi vidéken  
keresztülvihetetlennek tartja. *Kaán* újabb felszólalásából még kiemel-  
jük, hogy *Csupor* aggályaira megjegyzi, hogy tudomása szerint sem  
ő, sem más nem gondolt arra, hogy az altiszti iskola végbizonyít-

ványában kifejezés adassék annak, hogy az illető kisebb birtokok kezelésére alkalmas. Csak a tanításnál kell erre figyelemmel lenni, mert ily alkalmazásra is kell számítani.

Az apró részletkérdések körüli vita is befejeztetvén, az elnök Kaán javaslatát olvastatja fel, mint legkimerítőbbet, kérve az értekezlet tagjait, hogy módosításaikat az egyes pontoknál röviden ismételjék, hogy az értekezlet végleges megállapodásra jusson.

*Az értekezlet ily alapon történt megállapodásai a következőkben foglalhatók össze:*

Kivánatos, hogy az u. n. altiszti oktatás a tulajdonképeni erdőörök kiképzésétől különválasztassék.

A hazai erdőgazdaság jelen viszonyai között s még inkább a jövő céljaira való tekintettel szükség van oly értelmes segéd-személyzetre, mely a főiskolai képzettségű erdőtisztok kezelése alatt álló erdőgazdaságokban, mint altiszt sikerrel lenne alkalmazható.

Ezeknek az altiszteknek kiképzése internátussal kapcsolatos altiszti iskolákon történhetik, amelyek a mostani erdőőri szakiskolákból is alakíthatók, amennyiben azok az alábbi kellékeknek megfelelnek.

Az altiszti oktatás legfőbb kelléke, hogy teljesen gyakorlati alapokon nyugodjék. E végből szükséges, hogy a növendékek kiképzésére 8—12000 k. hold térfogatu, az iskola tanárai részéről kezelt oly erdőbirtok álljon rendelkezésre, melynek adminisztrációja egyszerű alapokon nyugszik, berendezése tanulságos, hogy a növendékek az erdészeti külső és irodai segédszolgálatnál felmerülő gazdasági és műszaki természetű teendőket gyakorlatilag elsajáthíthassák s a vadászatban és vadtenyésztésben is kellő jártasságot szerezhessenek. Kivánatos e célból az is, hogy az iskola erdején kívül más szomszédos birtokok is bevonassanak a gyakorlati oktatás céljaira.

Az altiszti iskolán a kellő számú, kellő gyakorlattal bíró tanári személyzet alkalmazandó, melynek az iskola erdejének kezelése körül az oktatás célja által megkívánt szabad mozgás biztosítandó, s a mely minden olyan munkától, mely az oktatás hátrányára lehetne, felmentendő.

Az altiszti iskola igazgatója a megfelelő fegyelmi hatáskörrel ruházandó fel.

Az altiszti iskolák tanfolyama 2 év. A gyakorlati oktatás sikere érdekében egy évfolyamban 20-nál több növendék ne vétessék fel.

A felvétel feltételei a feddhetlen előélet és az erős ép testalkat kimutatásán kívül a következők:

a) A polgári iskola (esetleg más középiskola) 4 osztályának elvégzése.

b) Hiteles bizonyítvány a gyakorlati erdőgazdaságban eltöltött legalább két évi szolgálatról, melyből irodai foglalkozás legfeljebb 1 év lehet.

c) A gyakorlati szolgálatban végzett teendők sajátkezű leírása, igazoló záradékkal ellátva a felvételre jelentkezőknek volt közvetlen előljárója részéről.

d) Legalább 16 és legfeljebb 20 éves életkor kimutatása.

A felvételt a szakiskola igazgatója végzi. Egyenlő minősítés esetén erdészeti alkalmazottak gyermekei előnyben részesítendők.

A szakiskola tananyagául mindaz szolgáljon, amit egy belterjesen kezelt erdőbirtokon felmerülő gazdasági és technikai munkálatoknál — úgy a külső, mint az irodai szolgálat terén — a segédszolgálatra hivatott altisztnak tudnia kell. Miután egyes altisztek esetleg az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó apró erdőbirtok ügyeinek többé-kevésbé önálló ellátásával is megbíznak, erre a körülményre a tananyag megválasztásánál bizonyos mértékig figyelemmel kell lenni. Igen fontos a növendékeknek a vadászatban és vadtenyésztésben való gyakorlati kiképzése.

A szakiskola végbizonyítványa a növendékeket altiszti szolgálatra képesíti és az erdőőri szakvizsgát — az erdőtörvény szempontjából — teljesen pótolja.

Az altiszti iskola az értekezlet nézete szerint kötelezően csak az állami szolgálatban alkalmazott altisztekre mondható ki.

Átmenetileg szükséges, hogy az altiszti iskolák életbeléptetése idején egy évnél hosszabb idő óta erdészeti szolgálatban állók felvétele a létszám feléig megengedtesse, ha a 20. életévet meg is haladták s a polgári iskola 4 osztályából bizonyítványt felmutatni nem is képesek, de felvételi vizsga útján az iskolai kiképzésre alkalmasoknak bizonyulnak s 3 évi gyakorlati szolgálatot teljesi-

tettek. Az átmeneti intézkedés hatálya azonban 6 évnél tovább nem terjedhet.

A kincstári altiszteknek a kincstári erdőigazgatóságoknál esetleg rendszeresítendő iskolákban való külön oktatását az értekezlet a maga részéről nem vonja be határozata körébe, de jónak látná, ha ez az eszme az ez ügyben az országos erdészeti egyesület részéről teendő felterjesztésben megemlíttetnék.

Kívánatos, hogy az alsó erdészeti szakoktatás érdekében elodázhatatlan s az erdőőri szakiskolák keretében is megvalósítható reformok, már a legközelebbi tanévvel életbelépjenek. (L. Török javaslatát.)

Az erdőőrök ezentul is 3 évi szolgálat után az erdőtörvényben megkivánt szakvizsgát teszik le, mely tisztán a munkakörükbe vágó gyakorlati dolgokra terjedhet ki.

Kívánatos, hogy az erdőőri szakvizsga minden megye székhelyén lehető legyen, az erdőfelügyelő elnöklete alatt az illető megye erdőtisztjeiből alakított bizottság előtt. A vizsgán csak az illető megyebeli jelentkezők vizsgálatnak meg. Kívánatos, hogy az erdőőri szakvizsga csakis magyar nyelven legyen lehető.

A fenn körvonalozott határozat az egyesület igazgató-választmánya elé fog terjesztetni. Meghozatala után az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Csopor István és Török Sándor urakat kérte fel, mire *Jákói* Géza élénk helyeslés és éljenzés között meleg szavakban köszönetet mondott *Sóltz* Gyula ny. orsz. főerdőmester urnak az értekezlet tapintatos vezetéséért. *Sóltz* Gyula viszont a maga részéről mondott köszönetet a tagok ily szép számban való megjelenéséért s ezzel az értekezletet, mely remélhetőleg kiinduló pontja lesz alsó erdészeti szakoktatásunk korszerű reformjának, esti 8 órakor berekesztette.

A társaság azután számos budapesti kartárssal egyetemben a Vadászkiirt-szálló elkülönített helyiségében közös vacsorára gyült össze, amelyen *dr. Bedő* Albert egyesületi alelnök is megjelent.





## FAKERESKEDELEM.

**A szász egyetem faeladása.** A napi lapok s még inkább a fakereskedelmi lapok utóbbi időben sűrűn foglalkoztak az u. n. szász egyetem erdőeladási ügyével. Miután az Erdészeti Lapokhoz is érkezett kérdezősködés ez ügyben, amely különben is közérdekű, a következő felvilágosítással szolgálhatunk t. olvasóinknak.

A szász egyetemnek, mely alatt nem valamely főiskola, hanem a szász nemzetiségű nép, a hajdani „szász nemzet“ s illetőleg ez esetben ennek egy része értendő, Szebenmegye déli részén nagy kiterjedésű erdőségekkel rendelkezik, amelyek részben a Maros vizkörnyékéhez tartoznak, tehát észak felé lejtnek, részben pedig Románia felé hajlanak (Lotru völgye).

Ez utóbbi, állítólag mintegy 15.000 (mások szerint több) k. hold őserdő faállományának megvételére, már 6 év előtt tett egy konzorcium ajánlatot, 40 éven át évi 70.000 k. összeget ígérve érte. A szász egyetem csodálatosképpen hajlandó lett volna ezt a rendkívül kedvezőtlen ajánlatot elfogadni, a földmivelésügyi miniszterium azonban a kihasználást nem engedélyezte, hanem az erdő értékesítése előtt annak pontos felmérését és becslését követelte.

Ezzel az ügy néhány évre lekerült a napirendről, mignem két év előtt végre állami közegek küldettek ki a szükséges felvételek eszközlésére. Ezek azonban munkálataikat még ma sem fejezték be, ennek dacára azonban a szász egyetem már ismét szerződést óhajt kötni, a Lotru völgyében lévő faállományának eladására nézve. Ezuttal egy ujonnan alakítandó részvénytársaság 80 félévi részletben 10 millió koronát hajlandó adni az erdő faállományáért. A 6 év előttinél jóval tetemesebb, de a fizetési módozat következtében a jelenben távolról sem 10 millió koronát képviselő ajánlat rövides elfogadásával a szász egyetem a gazdasági rövidlátás fényes bizonyítékát adta. Részünkről ma, akármily félreeső erdő-objektumról van szó, a vételárnak 40 évre való lekötését, amikor a fa ára ugyszólván évről-évre emelkedik, az erdőbirtokos részéről óriási hibának tartjuk, de még nagyobb mulasztásnak tartjuk, ha a nyilvános árverés kizárásával történik az ily nagy faüzlet megkötése ma, amidőn a fa annyira keresett

árucikk s az árverések sokszor  $1\frac{1}{2}$ —2-szer akkora összeget eredményeznek, mint amennyit a birtokos attól várt.

Az érdekelt körök, s különösen a „Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesülete“ élénken tiltakozott az erdőnek kéz alatt történő eladása ellen s a belügyminiszter, mint a szász egyetem vagyongazdálkodási hatósága, a lapok közlése szerint oda is nyilatkozott, hogy magától értődőnek tekinti, hogy az erdő értékesítése csakis nyilvános árverés útján történhetik. A földmivelésügyi miniszter pedig az említett egyesülethez intézett leiratában kijelenti, hogy ragaszkodik ahhoz, hogy az erdő eladása előtt annak értéke megállapíttassék.

Az ügy további fejleményeihez tartozik, hogy máris történtek magasabb ajánlatok az említett erdőre, és pedig igen reális czégek részéről, akik ajánlataikat a nyilvános árverés esetére is fenntartják.



## KÜLÖNFÉLÉK.

**Személyi hir.** Ő Felsége *Feilitzsch* Artur báró földmivelésügyi miniszternek a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

**Hirneves erdészek halála.** A közelmúlt évben a német erdészek két jeles társukat veszítették el. Az egyik *Bose* Henrik hesseni főerdőigazgató, aki 94 éves korában hunyt el. Irodalmi téren mint az erdőjáradékon alapuló gazdaság lelkes híve tűnt ki és számos közleményben és röpiratban támadta *Pressler*, később *Iudeich*, *Lehr* és *Lorey* tanításait. Egy szintező készüléket is szerkesztett, amely erdei utak építésénél széles körben alkalmazást talált.

A másik halott *Weber* Rudolf dr. müncheni egyetemi tanár; mint tanár 1884 óta működött és az erdőrendezést, földmérésant, erdei utak építését adta elő, *Baur* halála után pedig az erdőbecslést is. Irodalmilag először 1874-ben működött, kiadván „Az erdő a természet háztartásában“ című füzetet. 1888-ban *Hartig* Róberttel együttesen „A bükk fája anatómiai, élettani, vegyi és erdészeti tekintetben“ című munkát adta ki. 1891-ben jelent meg erdőrendezéstana, amely különösen a növedékről szóló, a szokottnál

sokkal bővebb fejezeteiben tartalmaz számos eredeti kutatást. Fürst erdészeti lexikonában az erdőrendezésre, talajtanra és erdőbecslésre vonatkozó részeket írta meg, a Lorey-féle encyklopédiában pedig az erdőgazdaság feladatait fejtegette. Szerkesztője volt az „Allgemeiner Anzeiger für den Forstprodukten-Verkehr“ című fakeskedelmi lapnak is.

**Két erdészeti tanintézet 75 éves fennállásának évfordulójáról** emlékezett meg mostanában a német erdészeti irodalom. Az egyik az *eberswaldi erdészeti akadémia*, a másik az *eisenachi erdészeti tanintézet*. Mindkét intézet 1830 óta áll fenn és illő, hogy ezekről mi is megemlékezzünk.

Az *eberswaldi akadémia* fennállását ebből az alkalomból tulajdonképpen nem ünnepelték, mert a porosz állami közigazgatásban 75 éves jubileumot nem ismernek. Ennélfogva Danckelmann Bernátnak, az említett akadémia volt igazgatójának és jeles erdőgazdasági írónak szoborleleplezése alkalmából emlékeztek meg az említett akadémia 75 éves fennállásáról is. Az akadémiát tudvalevőleg a berlini egyetemből hasították ki és tették át a tanítás intenzivebb és gyakorlatibb keresztülvihetése céljából, éppen Danckelmann tanácsára és buzdítására, ki a különálló szakfőiskolák tervezésének és fentartásának buzgó híve s szószólója volt és tekintetben vezető állást foglal el kartársai nagy részének élén.

Annál nagyobb ünneppel folyt le a veimari nagyhercegség *Eisenach* városában létező *erdészeti tanintézet* jubileuma. Az ünnepi emlékiratból, melyet ez alkalomból kiadtak, a következő érdekes adatokat közöljük.

Az intézet megalapítójaként az öreg Cotta Henrik, a híres Cotta Henriknek, az erdészet atyamesterének atyja tekinthető, ki mint a zillbachi erdők „Wildmeister“-e az őt nagy számban felkereső tudományszomjas fiatal embereket tanította ki az erdészet mesterségére (Försterlehre).

Fia, a híres Cotta Henrik, a tanítást később átvette és szerény intézetet szervezett, mely bár elsősorban a veimari nagyhercegségben az erdészeti pályára készülő egyének tanítására volt szánva, mégis szép látogatottságnak örvendett és alapja lett a későbbi tharandi akadémianak. Cotta Henrik után, később szintén hirnévre vergődött tanítványa, König Gottlob, a jeles erdőrendező állott

1830-ban az intézet élére, ki annak idején az öreg Cottánál is tanult és azután a fiatal Cotta intézetét végezte. Az intézet sokáig magánjellegű iskola maradt, melynek egyedüli tanára König volt, ki úgy a gyakorlati, mint az elméleti oktatást és amellet a nagyhercegség erdőrendezősségi teendőit is végezte. Később az intézetet a ruhla-i erdőgondnokságba, azután pedig Eisenach városába helyezték át. Itt, bár még mindig magánvállalkozás maradt az intézet, a nagyherceg részéről már jelentékeny támogatásban részesült. Az intézet célja különösen az alsóbb erdészeti szolgálatra készülő egyének kiképzése volt, miért is nagy súlyt fektettek az előző gyakorlati alkalmazásra és később a gyakorlati oktatásra. 1849-ben az intézet élére, König ajánlatára, ismét egy később nagy hírnévre szert tett szakférfiu, dr. Grebe Ágost, a nagynevű író került, ki dacára annak, hogy időközben a zürichi műegyetemre tanárnak, az eberswaldi, müncheni és tharandi akadémiákra igazgatónak hívták meg, 40 évig, tehát 1890-ig igazgatta sok sikerrel az intézetet, melynek államosítását is keresztül vitte.

1890-ben bekövetkezett halála az intézetet csaknem válságba sodorta. Látogatottsága dr. Stoetzer Herman jeles szakíró jelenlegi igazgatása alatt az intézeten kívül fekvő okoknál fogva bár megcsappant, mindazonáltal ellent állt az ekkor és már előbb is többször tett kísérletnek, hogy a jenai egyetembe beolvaszszák. Az intézetet különösen a magánszolgálatba készülő egyének látogatják és hogy az intézetet az öreg korral mutatkozó bajok nem érték, annak fényes tanubizonysága a thüringiai erdő, melynek személyzete mind ezen gyakorlati intézetből került ki.

*Cserny Gy.*

**Uj esemeteárnyékoló készülék.** (Közli *Faragó Béla* csász. és kir. udvari szállító Zalaegerszegen.) Minden nyáron, midőn a magpergetési üzem szünetel, külföldi tanulmányutra megyek, hogy hivatásszerű ismereteimet tökéletesíthessem. Az elmúlt nyáron utam egyebek között Schweizon vitt át. Meglátogattam itt dr. Stebler urat Zürichben, a schweizi világhírű állami magvizsgáló hivatal tudós főnökét, kivel erdei famagvak megvizsgálatása révén már egy évtized óta vagyok összeköttetésben.

Erdei famagvaknak nemzetközi forgalmában csakis a zürichi

állami magvizsgáló állomás leletei mérvadók. A schweiziak ezen megtisztelő bizalmat a vizsgálatok legmagasabb fokú tudományos voltának és a vizsgálatoknál tanusított legnagyobb mérvű pontosságnak köszönhetik. Az 1905. évi jelentés szerint e magvizsgáló állomás előfizetéses tagjai közé tartoznak kivétel nélkül a világ összes számottevő erdő- és mezőgazdasági magkereskedői, szám szerint 164, nemzetiség szerint magyarok, osztrákok, németek, francziák, angolok, olaszok, oroszok, svédek, hollandok, belgák, amerikaiak, sőt egy japánországi cég is.

Mindenesetre érdekes és örvendetes tény, ha egy kis állam intézménye a tökéletesség oly magas fokán áll, hogy a világ összes tényezői évente fokozódó bizalommal fordulnak hozzá.

Dr. Stebler ur volt szives dr. Engler urhoz, az ablisbergi erdészeti kísérleti állomás igazgatójához ajánlani és így alkalmam nyilott ezen tanulságos telepet láthatni.

Ha Zürichet a villamos hegyi vasuttal elhagyjuk, a pazar fényvel berendezett „Waldhaus Dolder“ szálloda és nyaraló mellett elhaladva, amely külön vadaskertet tart milliomos angol és amerikai vendégek szórakoztatására, s ahonnan örökké felejthetetlen látvány nyilik a Rigi, Pilatus és a „Berni Oberland“ hóóriásaira, gyönyörű lucz-erdőben vezető 30 percnyi gyalogolás után ér az ember az ablisbergi kísérleti telephez.

Hogy ezen telep a tudományos és gyakorlati erdészeti kísérletek mily gazdag és tanulságos tárházát képezi, annak ismertetésére szerény tollam nem vállalkozhatik, ezt szakavatottabb férfiakra kell bizonom. A telep évi jelentése egyébként nyomtatásban is megjelent és azt érdeklődőknek szivesen bocsátom rendelkezésére.

Áttérek czikkem tulajdonképpeni tárgyára: az árnyékolásra. Tudvalevőleg erdei csemeték, különösen túlevelű csemeték nevelésénél, főleg kötött agyagos talajban nagy gondot okoz a kellő módon és a csemeték olcsó árával arányban levő árnyékolás kérdése.

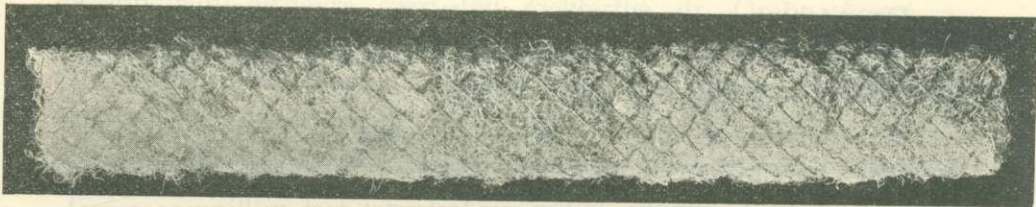
Ugy látszik, Schweizban is rendkívül nagy súlyt fektetnek ezen kérdésre, mert sehol sem láttam még az árnyékolási kísérleteknek oly bőséges és tanulságos sorozatát, mint Ablisbergen.

Legjobban bevált és nézetem szerint a legjobban alkalmazható hazai viszonyaink között is a következő:

Ablisbergen a különböző fenyőmagvakat gyeptéglákkal övezett pontosan 100 centiméter széles és 400 centiméter hosszú ágyakba vetik. A vetési soroknak egymás közötti távolsága 20 centiméter.

Ezen vetési sorokra 100 centiméter hosszú, 15—20 centiméter széles, lapos, hosszú vánkos alakú, mohával vagy fagyapottal kitömött drótszövetű vánkost helyeznek (12. kép).

A horganyzott, lágyított vassodrony vastagsága 1 milliméter, a háló bősége 30 milliméter és egy vánkos sulya fagyapottal töltve 700 gramm. Ezt a vánkost a vetésen hagyják addig, amíg a mag kikel, ezen át történik mesterséges öntözése is, ami a



12. kép. Új csemeteárnyékoló készülék.

vetést folyton nedvesen és szép üdén tartja és a kiszáradást, a talaj kicserepesedését megakadályozza.

Midőn a csemetek már annyira megerősödtek, hogy árnyékolásra egyáltalán nincsen szükség, a vánkost eltávolítják a vetéssorról és a vetéssorok közötti földszalagra teszik és állandóan ottan hagyják, azzal a célzattal és bebizonyított eredménnyel, hogy a gaz ne tudja magát felverni, és ezáltal a csemetekertek fenntartásánál oly fontos gyomlálási költség megtakaríttassék vagy a minimumra szállíttassék le.

És valóban csudálattal hallottam is, hogy mily csekély az az összeg, amelyet az ablisbergi erdészeti kísérleti telep gyomlálására fordítanak.

Az árnyékolásnak számtalan közismert előnye mellett tudvalevőleg az a nagy hátránya is van, hogy tulságos mértékben való alkalmaztatása esetén a *Fusonia parasiticum* és *Fusonia Pini* Hart, parazita gombák tönkre teszik a csemetékét — ezt azonban eddig Ablisbergen még nem tapasztalták.

A leirt árnyékoló vánkos házilag is könnyen előállítható. A horganyzott sodronyanyag bármely hazai gyárból 100 kilónként 64 korona árban beszerezhető; a fagyapot 100 kilója fuvarral együtt 19 korona, ahol azonban mohát lehet szerezni, az ép oly jó szolgálatot tesz. A sodrony szövetét én házilag állítottam elő. Egy folyóméter munkadíjjal együtt 47 fillérbe kerül és ebből 3 darab 100 centiméter hosszú és 15 centiméter széles árnyékoló vánkos került ki. A szövőmunkás díja 1 korona 20 fillér, a kerék-hajtó gyereké 60 fillér; 9 nap kellett 100 kiló sodrony megszövéséhez, amely 170 folyómétert szolgáltatott. Ezek szerint egy, árnyékoló vánkos munkadíjjal együtt 25—30 fillérbe kerül. Ilyen sodronyszövő gépek sok alakban ajánlatnak 70—100 koronáért, hazai forrásokból is beszerezhető, de aki nem akar a szövéssel vesződni, az készen is megvásárolhatja a sodronyszövetet bármely hazai gyárból.

Erdészeti faiskoláim részére 500 darab ilyen árnyékoló vánkost készíttettem és az elérendő eredményről annak idején bátorodom a magyar erdészközönséget értesíteni.

Eddig az árnyékoláshoz len, kender, árpa, zab, napraforgó és ricinus mellett Rüll Péter eszterházai nádszövő gyárostól hozott 1 méter széles és 8 méter hosszú impregnált zsineggel összetartott nádszövetet alkalmaztunk kielégítő eredménnyel.

**Védekezés a *Trametes Pini* gomba ellen.** Ez a fajta a likacs-gombáknak nagyon gyakori és hazai fenyőfáink mindegyikén előfordul. Termőteste barna, fás és 50 évig is élélhet; kalapvagy polcalaku, szivós, parás-fás, tetején övekkal tarkított, érdes; színe eleinte rozsdabarna, később feketéllő, belsejében barnássárga. A fertőzés e gomba miczéliuma által olyan ágsebekben vagy a törzsön következik be, amelyeket a gyantaömlés nem borít be, tehát idősebb fákon, ahol a fiatal farétegek csupaszon maradnak a sebzés következtében.

*Möller A.* 842 feleletekkel kitöltött kérdőív alapján, melyeket Németország minden vidékének erdészeti közegeitől kapott, megtudta állapítani azt, hogy az erdőgazdasági szempontból jelentős előfordulása e gombának megközelítőleg egybeesik az erdei fenyőnek németországi természetes előfordulásával és hogy e gomba nyugoti és déli Németországban csupán szórványosan jelenik

meg. Poroszországban e gombakártétel az állami erdőkben évenként átlagosan legalább 1,200.000 koronányi kárt okoz; e szám azonban alkalmasint kétakkora. Egész Németországra vonatkoztatva az évi kárösszeg az összes erdőségekben több millió koronára tehető. Valaminő határozott talajminőség befolyását e gomba előfordulása tekintetében nem lehetett megállapítani bizonyossággal. Annyi kétségtelen azonban, hogy a fák öregedésével a gombás fák százalék-aránya növekedik; 50 esztendőn aluli fákon e gombának a termőtestei nem fordulnak elő. A gomba kizárólagosan a fa keményében tenyészik, termőtestei leginkább a törzsek nyugoti oldalain, a legritkább esetekben pedig a keleti oldalaikon jelennek meg. Leginkább tömegesek e gombás fák erdőszéleken, valamint helységek közelében levő erdőkben. *Hartig* fertőzési kísérleteinek a sikerültét *Möller* a maga mesterséges fertőzési eredményeivel megerősíti. A termőtestek nagyobbodása csaknem kizárólag szeptember hónaptól kezdve januáriusig észlelhető. Csirázásra alkalmas spórák nyáron át ritkábban találkoznak, mint tél folyamán. A letört termőtestek helyén nagyon gyakran újak keletkeznek; ezt azonban könnyen meglehet gátolni, ha a törési sebhelyet *Ermisch*-féle rovarenyvvel kenjük be. A termőtestek csaknem kizárólag öreg, külsejükről nem mindenkor fölismerhető ágcsonkokon keletkeznek, amelyek annak idején a fertőzés helyeiül szolgáltak. Védekező intézkedések tekintetében első sorban gondoskodni kell, hogy a gombás fák lehetőleg mindannyian kivágattassanak és a rajtuk levő gombatermő testek megsemmisíttessenek, eltűntessenek. Ahol ez egyelőre nem történhetik meg, ott legalább az összes gombakalapok leszedendők és megsemmisítendők, a fák sebhelyei pedig rovarenyvvel bekenendők; megfigyelésekből tudva van, hogy körülbelül 85 százaléka a gombakalapoknak 6 méter törzsmagasságig jelennek meg. A koronák galyazására használatos kampós-rudak mellőzendők volnának. Egyáltalában kerülendő a fáknek mindenféle erőszakos megsértése, sebzése. A maguktól elhaló ágakon t. i. vagy azok sebhelyein ez a gomba nem tud megtelepedni; ellenben ott, ahol a fák sérülései, kiváltképpen az ágak letördelése, levagdálása stb. gyakori, pl. helységek közelében, ott ez a gomba szembeötlőbb mértékben van elterjedve.

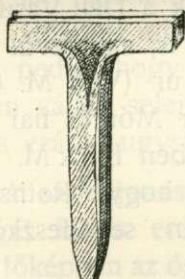
*Tétényi.*



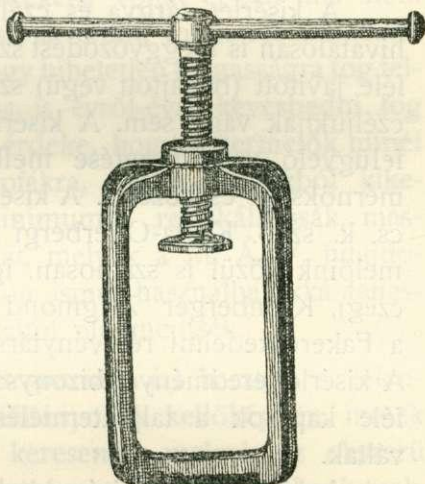
**Rothschild-féle szabadalmazott kapcsok.** Ily néven a *Handel J.* cég (Budapest, VI., Podmaniczky-utca 43. sz.) vaskapcsokat hoz forgalomba, amelyek az általánosan ismeretes S alakú vasakhoz hasonlóan a fa repedését hivatottak megakadályozni vagy már megrepedt és ismét összepréselt fát összefogni. Ezek a kapcsok, melyeknek alakját a 13. kép ábrázolja, hatféle nagyságban kaphatók: 1. deszkák, 2.



13. kép. Rothschild-féle kapocs.



14. kép. Beverő készülék.



15. kép. Talpfa-prés.

pallók, 3. II. rendű, 4. I. rendű talpfák, 5. gerendák és 6. rönkök megóvására. Képünk a pallók összefogására való 2. sz. kapcsot mutatja. Áruk száz darabonkint 2,20, 3, 3,60, 4, 7, és 12 korona.

A kapcsok beverése megfelelő kalapácsal vagy az 1-50 K-ért kapható beverő készülékkel (14. kép) történik, eleinte gyengén, később, amikor a fogak már a fába nyomultak, erősebben, mignem a kapcsok teljesen bemélyedtek a fába. Kivételt csak a 6-os számú (legnagyobb) kapcsok képeznek, melyek csupán a gombokig verendők be, hogy a rönkökből, felfűrészelés előtt kihuzhatók legyenek. A beverés a repedésre merőlegesen történik

s e kapocs esetleg meg is görbithető. Igen kemény fáknál, vagy ha már megrepedt, de ismét összepréselt fák összetartásáról van szó, egy számmal erősebb kapocs alkalmazandó, esetleg két kapocs.

Gőzölendő, vagy telítendő fák részére ónozott kapcsok is készülnek. Áruk 10<sup>0</sup>/o-kal magasabb.

A Hercz-féle *talpfa-prés* (15. kép), amely kétféle nagyságban 50 és 70 K árban ugyanezen czégnél kapható, megrepedt választékok összehuzására szolgál. Az így összefogott és kapocscsal ellátott fa nem reped többé és vasuti czélokra is alkalmassá válik.

A Rothschild-féle kapocsokkal a magyar államvasutak igazgatósága kísérleteket végeztetett, melyekről a „Magyar Faipar“-ban a következő tudósítást olvassuk:

A kísérlet tárgya és célja az volt, hogy az illetékes körök hivatalosan is meggyőződést szerezzenek arról, vajjon a Rothschild-féle javított (behajtott végű) szabadalmazott kapcsok megfelelnek-e céljuknak vagy sem. A kísérletet Herczog főfelügyelő és Polifka felügyelő urak vezetése mellett a M. Á. V. terézvárosi osztálymérnöksége eszközölte. A kísérleten jelen voltak a Déli Vasut és a cs. k. szab. Kassa-Oderbergi vasut képviselői is, azonkívül fatermelőink közül is számosan, így; Vuk Gyula ur (Vuk M. és fiai czég), Kronberger Zsigmond ur (Kronberger Mór és fiai czég), a Fakereskedelmi részvénytársaság képviselőjében Bock M. ur stb. A kísérlet eredményei bizonyoságot tettek arról, hogy a Rothschild-féle kapcsok a talpfatermelés nélkülözhetetlen segédeszközeivé váltak.

A kísérletek odairányultak, vajjon lehet-e régi, száraz talpfákat, melyek nagy repedésük folytán pályaczelokra ugyszólván használhatatlanokká váltak, a Hercz-féle préssel való összeszorítás és utána a fent említett kapocsnak beillesztésével ismét használhatókká tenni. E célra nagyobb számú kiselejtezett régi talpfa használtatott fel.

A szakemberekből álló társaság előtt a vasuti munkások a talpfákat a fenntebbi módon összeszorították, az összeszorult repedések átfoglalására a kapcsokat az illető helyekre bevették.

Ez egyszerű eljárás során kiderült, hogy a repedések a kapcsok erős összefoglalási képessége folytán teljesen eltűntek és a talpfák pályaczelokra újból használhatókká váltak.

Mig a régebbi kapcsoknál előfordult, hogy a kapcsokkal ellátott talpfák egy része ismét előbbi repedéses állapotába ment szét, addig a mostani kísérlet alkalmával a kapcsok beverése után egyetlen talpfa sem változott meg, s megmaradt abban az összeréselt állapotban, amelyben ez a préselés tartalma alatt volt. Egyes talpfánál előfordult, hogy a repedés oly ellenállást tanúsított, hogy azt 6—8 embernek kellett összehuzni, míg a repedés eltűnt, mindazonáltal a megfelelő (5-ös számú) kapcsok ezt a nagy feszítő erőt is fogva tartották s a talpfák összehuzva maradtak. Tudvalevőleg a talpfa a földbe téve már nem repedhet, tehát ha ily talpfákat a M. Á. V. használat előtt megkapcsol, úgy azok céljuknak teljesen megfelelnek.

E kísérlet eredményének jelentékeny voltát éppen ma nem szabad szem elől téveszteni, amikor az erdők folytonos áremelkedése mellett a talpfák ára nemcsak hogy hihetetlen magasságra fog felszökni, hanem a tölgytalpfák száma is évről-évre kevesbedni fog s így a M. Á. V.-nak is egyrészt érdeke, hogy a termelők minél több fát használhassanak fel a talpfákra, a kész talpfákból kikerülő selejtet minél inkább a minimumra redukálhassák, másrészt pedig, hogy azokat a talpfákat, melyek a M. Á. V. tulajdonában váltak selejtesekké, ily módon ismét használhatókká tehesék s ezáltal ugyyszólván az enyészettől megmentésük.

A **seprőjenezster** (*Spartium scoparium L.*) hasznát s jelentőségét kevés erdőgazdaságban méltányolják kellőképpen, minek oka főképpen az ósdi sablonokban keresendő, melyek az okszerű erdőgazdaság modern céljaival gyakran összeütközésbe jutnak.

Az *Österreichische Forst- und Jagdzeitung* f. évi 6-ik számában is rámutatnak erre a hasznos cserjére, mely különösen a kiélt, kopár területek betelepítésére — mint előkészítő eszköz — a későbbi erdősitések sikerének biztosítása céljából igen jó szolgálatokat tesz, mert a talajt védi s javítja és a közbe ültetendő csemetéket is védelemben részesíti; e mellett némi hasznot is nyújt, mert a vad táplálásán kívül seprőkészítésre is alkalmazható.

Legcélyszerűbben vetés útján telepíthető. Magva lassan s egyenlőtlenül csirázik, amiért is a magnak későn és egyenlőtlenül való kelése e cserje telepítésétől még ne riaszson el senkit sem. Ha talajvédelmül, illetőleg a később létesítendő erdősitések védel-

méül telepítendő é cserje, úgy tulsürün nem szabad azt vetni, nehogy a telepítendő csemetéket később elnyomja s azoktól a talajnedvességet is tulságosan elvonja. Utóbbi tekintetben különösen a luczfenyő érzékeny, miért is ezt nem, hanem csakis fekete és erdei fenyő, ákác stb. csemetét kell a jeneszter alá telepíteni.

Ott hol sok az üregi nyúl, az előbb említett czélra jenesztert ne telepítsünk, mert tönkre teszik a közbe ültetett csemetéket is.

A vad ápolása tekintetében is igen jó szolgálatot tesz a jeneszter, amennyiben nemcsak menedék és buvóhelyet nyújt a vadnak, de ezenkívül táplálékul is szolgál a nyulnak, őznek és szarvasnak; minélfogva remizek telepítésére más cserjékkel és fánemekkel elegyesen igen jól használható. *Cserny Gy.*

**Halálozások.** *Bielek* István ny. főerdész (Kassa) és *Lehoczky* Aladár m. k. főerdész (Ungvár) az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagjai, továbbá *Cseh* Bertalan urad. erdőmester (Malomvíz, Hunyad m.), *Lányi* Ernő m. k. főerdész (Maluzsina, Liptó m.) és *Rozinszky* László vállalkozó (Demsus, Hunyad m.) az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagjai elhunytak. *Béke hamvaikra!*



## VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Seyfried Károly* m. kir. főerdőmestert 43 évet meghaladó hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett, állandó nyugalomba helyezte.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter *Wény János* m. kir. erdőgyakornokot, a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámából, az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopárterületeket kezelő erdőtisztek létszámába való sorolása mellett-saját kérelmére a temesvári m. kir. állami erdőhivatalhoz helyezte át.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Brestyánszky Endre* m. kir. főerdészt Nagy-Bereznáról Ungvárra, *Jeszenszky Ferencz* m. kir. erdészt pedig Bustyaházáról az ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületébe helyezte át s előbbit az ungvári faraktárgondnokság, utóbbit pedig a nagybereznaí m. kir. erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Lopusny Kornél* m. kir. főerdészt Szászrégenből Görgényszentimrére helyezte át és szolgálattételre az ottani m. kir. külső erdészeti kísérleti állomáshoz osztotta be.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Bechine Ferencz* m. kir. erdőgyakornoknak állásáról történt lemondását elfogadta.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Beyer Jenő* m. kir. erdészt Budapestről Nagybányára, *Kostialik János* m. kir. erdészt Lugosról Budapestre, *Hamernyik Béla* m. kir. erdészt pedig Szászsebesről Apatinba helyezte át s *Beyer Jenőt* és *Hamernyik Bélát* az erdőrendezés vezetésevel bizta meg, *Kostialik Jánost* pedig a m. kir. földmivvelésügyi miniszterium I. B. 2. ügyosztályába osztotta be.

\*

A m. kir. földmivvelésügyi miniszter a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában, az otocsázi kir. erdőhivatal kerületében üresedésben levő goszpicsi erdőgondnokság vezetésével *Boeriu Virgil* kir. erdészt, a ljeszkováci erdőgondnokság vezetésével pedig *Ott Károly* kir. erdészjelöltet bizta meg.

\*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Dapsy Frigyes* közalap. erdőmestert erdőtanácsossá nevezte ki.

## EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

**Figyelmeztetés.** Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg a megállapított *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az **Országos Erdészeti Egyesületnél** (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek **rendelhetők meg**:

**ERDÉSZETI LAPOK.** Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. 1904. XLIII. évfolyam. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

**AZ ERDŐÓR** vagy **AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN.** Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

**AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE.** Irta: bölcsészai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

**ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

**ERDEI FACSEMÉTEK NEVELÉSE.** Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

**ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN.** Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középités tan Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépítés tan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

**MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR.** Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

**ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.** 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.), 1899. (XIX.) és 1900. (XX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az Erdészeti Rendeleték Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

**TANGENS-TÁBLÁZATOK.** Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)

**A LEGELŐERDŐK.** Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető

**AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1906. ÉVI (XXV.) ÉVFOLYAMA.** Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3 K.

**A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE.** Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak fizetve 9 K., kötve 13 K.

- HAZANK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta : Gellért József. Ara tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta : Péch Dezső. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN. Erdőörök részére írta Béky Albert. Ara tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ara tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- ERDÉSZETI INDULÓ és NEMES SZIV-KERINGŐ zongorára. Irta : Szmik Gábor. Ara az indulónak 1 K., a keringőnek 2 K. Az eladásból befolyó összeg az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordíttatik.
- Az Országos Erdészeti Egyesületnél továbbá megrendelhetők a következő népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenként 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők :
- A VÁGÁSRA ÉRETT ERDŐ KIHASZNÁLÁSA.
- AZ ERDŐK FELJUITÁSA, KAPCSOLATOSAN AZOK RENDSZERES KIHASZNÁLÁSÁVAL.
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.
- Valamennyit Fekete Lajos írta. Egy-egy füzet ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta : Fekete Lajos. I. füzet. Spórás növények. Ára 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.
- ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta : Bund Károly. Ára 4 K.

#### A szerzőknél rendelhetők meg :

- ERDŐMIVELÉSTAN. Irta : Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.
- ERDŐRENDEZÉSTAN. Irta : Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 12 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta : Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára tagoknak 4 K., nem tagoknak 6 K.
- ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiad. Irta : Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 6 K
- ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Irta : Fekete Lajos (Selmezbánya). Ára 4 K.
- A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Irta : Fekete Lajos (Selmezbánya) Ára 1 K. 20 fill.
- ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiad. Irta : Sóltz Gyula és Fekete Lajos. (Kapható Fekete Lajos m. k. főerdőtanácsosnál Selmezbányán.) Ára 8 K.
- A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSITÁSA. Irta : Márton Sándor. Ára tagoknak 4 K. 80 fill., nem tagoknak 6 K.
- A SELMEZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta : Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).

**Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:**

- A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA.** Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium, 1896.
- AZ ERDŐHASZNÁLATAN KÉZIKÖNYVE.** Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)
- A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA.** Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.
- ALTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN.** Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbányán.) Ára 9 K.
- ERDŐVÉDELEMTAN.** Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f
- ERDÉSZETI TALAJTAN.** Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.
- BETŰSOROS TARGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TARA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ.** Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott) Ára 1 K.
- ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK.** Ára: 8 K.
- ERDEI ROVATOS NAPLÓ.** Ára 1 K. 20 fill.
- Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.
- TERMÉSI TÁBLÁK.** 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.
- AZ ARVÉDELMI FÜZESEK TELEPITÉSE ÉS MŰVELÉSE.** Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest. Muzem-körút 2. szám.
- LEGELO ÉS HAVASGAZDÁLKODÁS.** Irta: Berendi Béla. Ára 5 K. (Kapható Láhner Péter postamesternél, Rahó, Máramarosm.)

**TÁJÉKOZÁSUL!** Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közlelő érdeklő s azzal mintegy rokon kötelékben lévő vadászati ügyeket is. Az e lapokban megjelenő közlemények szerzői írói díjban részesülnek és pedig: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K.-ban, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—32 K.-ban, és oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16 K.-ban.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félívekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A ki cikkét úgy kívánja közölni, hogy azon *változtatás* ne tétessék; ebbeli feltételét a kézirat beküldése alkalmával sziveskedjék kijelenteni. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyitva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) a következő: 30 példány: 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány 8, 100 példány 10 K.

Zöld borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.



## Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1906. évi február hóban.

### A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	= ak.	Értekezések az erdőrendezés köréből	= Ée.
Alapítványi tőketörlesztés	= att.	Hirdetési díj	= hd.
Átfutó bevétel	= áb.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Bedő Albert alapítvány	= BAa.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Bükkközfa romlása stb.	= Btr.	Készpénz alapítvány	= k. a.
Erdei facsemeték nevelése	= Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	= Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi-téstan) I. kötet	= Eép. I. 1.	Lakbér	= lb.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Lapdíj	= ld.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépitéstan)	= Eép. II.	Legelő-erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti Lapok egyes fizeteli	= EL.	Legelő erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti Növénytan I. rész	= Nvt. I.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Népszerű növénytan	= N. Nv t.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Ó Felsege fénynyomatu arcképe	= OFa.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Perköltség	= Prk.
Erdőőr	= Eő.	Postaköltség	= pk.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdők ápolásáról és használatáról	= Eáh.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	= Sz.
Erdők berendezése	= Eb.	Tagsági díj	= td.
Erdők felujtása	= Ef.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Erzsébet királyné alapítvány	= E. a.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Értékpapírok kamatai	= Ek.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.	Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
		Vágásra érett erdők kihasználása	= Ek.
		Wagner Károly alapítvány	= WKa

### Befizetések K.

Anca Döme npt.	2.—
Ambrózy Román td.	20.—
Antal Miklós td. 8.—, npt.	
2.—, pk. —40	10.40
Ay Antal td.	16.—
Almássy István td.	8.—
Alsólisszakai urad. hd.	9.35
Bund Károly T. ny. a.	46.66
Bakos Rudolf Eő.	6.—
Baumgarter József lb.	200.—
Bund Károly üb.	1.60
dr. Bedő Albert üb.	2.26
özv. Boskovitz Árminné lb.	
97.—, üb. —.86	97.86
Bedő Zoltán td.	16.—
Bonis Kálmán Eő. 6.—, Eép.	
I/1. 11.20, Eép. I/2. 11.20,	
Eép. II. 12.—, pk. —12	40.52
Borsai közbirtokosság td.	16.—
Bereg vm. alispánja ld.	15.90
borhi Borhy György td.	16.—

Áttétel 524.55

### Befizetések K.

Áttétel	524.55
Besztercebányai erdőig. hd.	40.25
Bogsch Árpád td.	10.—
Brassói cellulozé-gyár gazd.	
T.-Szt.-Márton ld.	16.—
Baiersdorf H. npt. 18.—, pk.	
—12	18.12
Besztercebányai erdőig. hd.	16.35
Bessenyő község hd.	43.50
Brassó város hd.	16.55
Borkácsi ev. luth. egyház hd.	19.75
Burián Jenő hd.	4.—
Boksay György ld.	8.—
Barcza Rozsnyói evang. egyház	
hd.	14.15
ifj. Belházy Gyula Eép. I/1.	
11.20, Eép. I/2. 11.20, Eép.	
II. 12.—, npt. 2.—, pk. —12	36.52
B.-Szt.-Lőrinczi főbérn. hd.	5.35
Bittner Gusztáv att. 10.—, ak.	
14.—	24.—

Átvitel 797.09

Befizetések K.	
Áttétel 797.09	
Dragomérfalvi főszolgabíró hd.	18.15
Dittert Gyula npt. 2.—, pk.	
—45	2.45
Devecseri urad. ld.	16.—
Dőry György npt. 3.—, pk.	
—12	3.12
Dévai erdőhiv. hd.	16.45
Dóbl Miklós td.	16.—
Dobsina város td.	16.—
Eck Mihály Eő. 6.—, pk. —55	6.55
Faragó Béla hd.	22.40
Földhitelint. ék.	8.37
Fábry Alajos td.	16.—
Frank N. 1905. npt.	1.—
Farkas József Eő. 6.—, Sz. 2.40,	
pk. —55	8.95
Földmiv. min. ld.	448.—
Földmiv. min. ld.	2320.—
Fridrik Árpád td.	8.—
br. Feilitzsch Arthur ak.	32.—
Franklin-társulat Ecs.	300.—
Faragó Béla hd.	1.60
Ferencz Gyula att.	4.—
Gaal Károly lb.	50.—
ifj. Garlathy Oszkár td.	8.—
Ganovszky Gusztáv td.	16.—
Grill Károly npt.	3.—
Gábór Sándor Eő. 6.—, npt.	
4.—, pk. —72	10.72
Gaul Károly td.	16.—
Gellért László td.	16.—
Grill Károly Eő. 6.—, npt. 3.—	9.—
Grill Károly npt.	3.—
Gyórfy László Sz. 2.40, pk.	
—12	2.52
Garda János Eő. 12.—, pk. —12	12.12
Gyöngyös város hd.	17.25
Grill Károly Eő.	6.—
<b>Átvitel</b>	<b>4231.74</b>

Befizetések K.	
Áttétel 4231.74	
Grill Károly npt.	3.—
Grill Károly npt. 3.—, Eő. 6.—	9.—
Guckler Károly td.	16.—
Höffner Gyula npt. 3.—, pk.	
—12	3.12
Halmi főszolgabíró hd.	70.45
Hedbavny József td.	8.—
Heumann Ádám Eő. 6.—, pk.	
—55	6.55
Herrmann Jaroszláv td.	16.—
Hoznek Gyula td. 16.—, Eép.	
I/2. 11.20	27.20
Hunyadi János ld.	4.—
Heim János td.	10.—
Hoffmann Sándor npt. 2.—,	
pk. —45	2.45
Holfeld Henrik td.	16.—
Harry László td.	16.—
Iryni Aurél td.	8.—
Jolsva város hd.	21.35
Janács János lb. 170.—, üb.	
—58	170.58
Karánsebesi vagyonszég hd.	21.35
özv. Koncz Antalné lb. 175.—,	
üb. —60	175.60
dr. Kecskeméthy Emil lb. 300.—,	
üb. —86	300.86
Kindernay Kálmán td.	16.—
Kohout János td.	4.—
Koschatzky Rezső npt. 2.—, pk.	
—45	2.45
Kellner Viktor td. 16.—, Ée.	
4.—, npt. 2.—	22.—
Kiss Pál Sz. 2.40, pk. —20	2.60
Keresztényfalva község hd.	14.95
Kachelmann Walther Eép. I/1.	
11.20, Eép. I/2. 11.20, pk.	
—12	22.52
<b>Átvitel</b>	<b>5221.77</b>

Befizetések K.	
Áttétel 5221.77	
Koffler Jakab lb. 145.—, üb.	
—56 .....	145.56
Kutasi Béla td. 16.—, npt. 20.—	36.—
Kolozsvári erdőrend. Ert. 7.40,	
pk. —.78.....	8.18
László Miksa lb. 53.—, üb. —62	53.62
Lahner Károly td. ....	8.—
Letz Lajos td. ....	20.—
Löv Jenő Vik. ....	13.—
Magyar kiviteli rtsg. hd. ....	80.—
Mikula János npt. ....	3.—
Mittak Vilmos td. ....	20.—
Michna Bertalan td. ....	8.—
Magyar Gazd. Szemléje npt. ....	3.—
Murányi hgi. erdőhiv. Eép. I/1.	
11:20, Eép. I/2. 11:20, Eép.	
II/12, pk. —.12 .....	34.52
Mikolasek György td. ....	16.—
M.-Szigeti erdőig. hd. ....	47.59
Mazanecz János td. ....	42.—
Neuhöfer-Sohn hd. ....	10.50
Nagynyedi erdőhivatal Ert.	
10.—, pk. —.66 .....	10.66
Niklós Károly td. ....	8.—
Nagyidai urad. intézőség ld.	16.—
Nagytarnai közbirt. hd. ....	14.95
Nickmann Rezső td. ....	16.—
Neuhöfer-Sohn hd. ....	10.50
Osztroluczky Miklós hd. ....	12.30
özv. Oesterreicher Luiza lb.	
375.—, üb. 1.—.....	376.—
Orosz György npt. 6.—, pk.	
—55 .....	6.55
Orosik János Eő. ....	6.—
Osztroluczky Géza td. ....	16.—
Pausinger Károly td. ....	16.—
u. Pausinger József örök. att.	22.—
Pfalcz Károly td. ....	16.—
Átvitel 6317.70	

Befizetések K.	
Attétel 6317.70	
Pécsi Ottó ab. ....	11.—
Piátsek János npt. 5.—, pk.	
—12 .....	5.12
Persian Iván lb. 50.—, üb.	
—40 .....	50.40
Pfäuser Károly Eő. 6.—, pk.	
—12 .....	6.12
Pribaj István ld. ....	4.—
Pátria nyomda Ef. ....	1.60
Pálffy Alajos npt. 5.—, pk. —12	5.12
dr. Reitzer László lb. 400.—,	
üb. 1.— .....	401.—
Reschner Rezső td. ....	16.—
Ringler Antal att. ....	5.—
Ráth Mór npt. ....	3.—
Reismann Sámuel npt. ....	3.—
Rumann Ernő td. ....	16.—
Rózsay Rezső ak. ....	10.—
dr. Reichl József Ert. ....	1.20
Rajner Gyula ld. 16.—, npt.	
3.—, pk. —.45 .....	19.45
Rusz János Eő. 6.—, pk. —55	6.55
Stummer báró prasci erdőhiv.	
ld. ....	16.—
Szilágyi József td. ....	16.—
özv. Székács Ferenczné lb.	
625.—, üb. 2 06 .....	627.06
Sóska Gyula td. ....	16.—
Spángli Imre Sz. 2.40, pk.	
—20 .....	2.60
Steuka Lajos hd. ....	4.80
Sztehlo Gyula td. ....	16.—
Schmidt Ferencz npt. 2.—, pk.	
—20 .....	2.20
Stojanovics Illés td. 48.—, Prk.	
16.80 .....	64.80
gr. Széchényi Géza hd. ....	4.80
Seide Róbert td. ....	16.—
Székely Mózes npt. 4.—, pk.	
—20 .....	4.20
Átvitel 7672.72	

Befizetések K.	
Áttétel 7672.72	
Szvitók János npt. 3.—, pk.	
—20 .....	3.20
Selmeczi főiskola ld. 15.88, hd.	
24.33 .....	40.21
Z. Szabó Kálmán td. ....	8.—
Schenk Ferencz E. L. ....	1.50
Selymessy Ferencz npt. 2.—,	
pk. —45 .....	2.45
Szoyka Endre npt. 3.—, pk.	
—12 .....	3.12
Stark Dezső td. ....	8.—
Szabó Adolf kld. ....	6.—
Szintyei urad. erdőhiv. npt.	
12.— pk. —12 .....	12.12
Sándor Albert npt. 2.—, pk.	
—12 .....	2.12
Simsik Mihály td. ....	16.—
Simó Pál hd. ....	3.75
Stainer Gyula hd. ....	140.65
Szabó József Sz. 2.40, pk. —20	2.60
Schudich Sándor td. ....	16.—
Tóth Pál td. ....	8.—
Tavassy Lajos hd. ....	7.75
Tiszolcz város hd. ....	11.75
Tóth Pál npt. 2.—, pk. —12	2.12
Tótsóvári erdőhivatal hd. ....	23.55
Tomka Kálmán td. ....	16.—
Tavassy Lajos npt. 10.—, pk.	
—72 .....	10.72
<u>Átvitel</u> 8018.33	

Befizetések K.	
Áttétel 8018.33	
Tóbiás József npt. 3.—, pk.	
—40 .....	3.40
Takács Miklós td. ....	16.—
Tótsóvári erdőhivatal hd. ....	49.55
Ungvári főerdőhiv. npt. ....	40.—
Ujvidék város kld. ....	2.—
Villányi Ambrus npt. 3.—, pk.	
—45 .....	3.45
Varga János (vrászlói) td. ....	16.—
Vázsonyi Henrik td. ....	16.—
Vassányi M. J. td. ....	16.—
Vaitzik Emil td. ....	16.—
Vranay István td. ....	16.—
Véssey Mihály td. ....	8.—
Wagner Richard npt. ....	3.—
Warinszky József npt. 2.—, pk.	
12. ....	2.12
Würsching Frigyes att. 42.—,	
ak. 6.— .....	48.—
Weisz Hugó npt. 2.—, pk. —45	2.45
Zsarnóczai erdőhiv. hd. ....	4.55
Zagyvai erdőhiv. td. ....	16.—
Zverina István npt. ....	3.—
<u>Bevétel február hóban</u> ....	8299.85
<u>Január havi bevétel</u> ....	9292.74
<u>Összesen</u> ....	17592.59



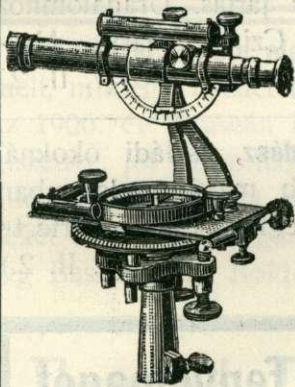
## Az „Erdészeti Lapok“ 1906. évi III. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért  
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

**Dijszabályzat.** Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-  
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80)  
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-  
kint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-  
kint negyven (40) fillér számittatik. Legalább háromszori és ennél többszöri  
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt  
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

**Táblázatok,** nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számittatnak.

**Külön mellékletek** 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-  
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.



### Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat négsvonalzókkal, mérő-  
szalagokat, faátlatókat, rajzeszközöket, terü-  
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-  
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

### NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel  
kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.  
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-  
féle műszerből készletet tart.

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is  
beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva. (1.)

# 25 korona

egy divatos férfiöltöny mérték után,  
remek szabásban finom gyapjuszövetekből

LICHTMANN S. szabómesternél BUDAPEST,  
Rottenbiller-utca 4/B.



— Vidékre minták bérmentve. —



(2. XII. 9.)

# Faiskola-czikkek

u. m. gyümölcsfák, diszfák, fasorfák, diszbokrok, fenyőfélék, rózsák, évelő virágok, spárgagyökerek, esemeték stb. szállítására, valamint kertek alakítására és fasorok ültetésére terv és költségvetés szerint ajánlkozik

PECZ ÁRMIN es. és kir. udv. műkertész és faiskola-tulajdonos  
Budapest, VIII., Kálvária-tér 8. ☉ Árjegyzék ingyen és bérmentve.  
3. VI 6.

**Vadbőröket,** ugymint róka-, görény-, nyest-, vidra-, vad-  
macska-, borz-, farkas-, valamint nyulbőröket  
a legmagasabb áron vásárol

**WEISZ MIKSA és FIA nyersbőr- és szőrmeáru-üzlete**  
Budapest, VII., Károly-körút 9. (7. III.—3.)

**Nyárdugvány kerestetik** tavaszi szállításra, 25—35 cm nagy-  
ságban, kanadai, rezgő-, fekete- és ezüstnyárból. Ajánlatok „Erdő”  
czimen a kiadóhivatalba kéretnek. (6. III. 3.)

**Okleveles erdőőr,** kítűnő bizonyítványokkal, szakképzett vadász,  
több nyelvet beszél s irodai teendőiben is jártas. Uradalomhoz  
óhajt menni, mint erdőőr vagy fővadász. Czime; Harry, Alsó-  
bisztra Maramarosmegye. (7. II. 2.)

Alapos gyakorlattal bíró **uradalmi erdész,** családi okoknál  
fogva állását változtatni óhajtván, nagyobb magánuradalomban  
önálló erdőgondnoki állást keres. Szives megkeresések „Perfect”  
czimen a kiadóba kéretnek. (9. II. 2.)

## Faragó Béla

cs. és kir. udvari szállító

Magyar Magpergető Gyára

Zala-Egerszegén.

**Erdei fenyőmagot**  
a legmagasabb csiraképes-  
ség és szavatosság mellett  
ajánl.

**Luczfenyő magja**

a Kárpátok elsőrangú termési helyéről  
származik és a legértékesebb, a mi  
egyáltalán forgalomba jön.

(13—III—2)

## Hasított bükkfa-dongát

80—100 waggont évenként, több évi kötés mellett, vételre keresnek. Szíves ajánlatok „Bükkfa-donga“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. (10. III. 2.)

10 millió **akáczacsemete** 1000 drb 4 koronától 25 koronáig  
**30 millió élösövénycsemete** Glaeditia, Galagonya, gyertyán 1000 drb 6 koronától feljebb, **500,000 drb tölgycsemete** 1000 drb 8—12 koronáig. Nagy választék gyümölcs-, diszfa és cserjékben; részletes képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küld gróf Batthyány Zsigmond Uradalmi Intézősége, Csendlak, u. p. Vas-Eerenczfalva. (11. II. 2.)

# 5 forintért

szétküld utánvétellel egy maradék 3 méter egy férfi öltönyre finom fekete, sötétkék, szürke vagy <<<< barna posztót vagy kamgarnt. >>>> (10. XII. 8.)

**Országos Postókviviteli Áruház Budapest,**  
 Rottenbiller-utca 4/B. — Minták nem küldetnek.

**Tölgyfacsemete eladás.** Az alulírott uradalom faiskoláiban termelt, mintegy másfél millió kétéves kocsánytalan tölgyfacsemete az 1906. év tavaszán kerül eladásra. A csemeték ára gondosan kiszedve, jól becsomagolva forróéncsi vagy liszkatolcsvai vasuti állomáshoz szállítva ezerenkint 8 korona 50 fillér. Megrendeléseket bármikor elfogad báró Mailoth György-féle erdőgondnokság Baskó, u. p. Boldogkőváralja. Abauj-Torna megye. (14)

# Faragó Béla

cs. és kir. udvari szállító

Magyar Magpergető Gyára

**Zala-Egerszegen**

## jegenye-fenyő magot, vörös-fenyő magot

magas tisztaság és kitünő csiraképeség szavatolása mellett árusít.

## Fekete fenyőmagot

a bőtermés következtében az idén **nagyon olcsón** és **kitünő** minőségben szállít.

(13—III—2)

**Pályázati hirdetés.** 11309/1905. szám. — Versecz thjf. városnál üresedésben lévő és kinevezés útján betöltendő *főerdőőri állásra* ezennel pályázatot hirdetek és felhivom mindazon törvényes minősítéssel bíró egyéneket, akik ezen 600 korona évi bér, szabad lakás, két tehén és három sertés legeltetésével, a szükséges tűzifajárandósággal, valamint egy katasztrális hold rét haszonélvezetével egybekötött állásra pályázni óhajtanak, hogy eziránt kellően felszerelt kérvényeiket, nyelvismereteik kitüntetése mellett hozzám folyó évi márczius hó végéig nyujtsák be.

Megjegyzem, hogy a főerdőőri lakás az erdőben Versecz városától mintegy 7 km. távolságban fekszik és hogy 24—36 év körüli nő pályázók kérelmét elsősorban fogom tekintetbe venni. Azon pályázók, kik a magyar és német nyelven kívül még a szerb és román nyelvet is birják, előnyben részesülnek.

A kinevezendő köteles állását legkésőbb folyó évi április hó 15-én elfoglalni.

Verseczen, 1906. évi február hó 19-én.

(15)

*A polgármester.*

**Tölgyfaeladási hirdetés.** Ungmegyében fekvő, Ördög-vágás község volt urbéresei fáslegelőjéből a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak 1905. évi november hó 28-án kelt 76577. számú magas rendeletével engedélyezett és kék krétával megszámozott 11975 darabot kitevő 5736·2  $m^3$  tölgyhaszon és vegyes tűzifamennyiségre, illetve 41000 korona pénzértékre becsült faanyag 1906. évi márczius hó 26-ának délelőtti 11 órájaker tartandó nyilvános árverésen elfog adatni.

Kikiáltási ár 41000 korona. Bánatpénz 4100 korona. Az árverés megkezdése előtt beérkező, kellően felszerelt, zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

**FARAGÓ BÉLA**

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Erdészeti faiskolája

□ ZALA-EGERSZEGEN □

**mindenféle  
erdei csemetére**

szóló szives előjegyzéseket mielőbb kér.

(13—III—2)



Utó, feltételes, hiányosan felszerelt, valamint távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A részletes árverési, szerződési és kihasználási feltételek az ungvári m. kir. járási erdőgondnokság irodájában és Ördögívágás községhezánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ungvár, 1906. évi február hó 26-án.

(17)

Urbéres elnök.



**Pályázat.** 17/906. E. sz. — Alulírt uradalomnál egy erdőgyakornoki állás betöltendő 1200 korona évi fizetés, 240 korona laktér, 12 *ürm*<sup>3</sup> tűzifa és külső munkáknál 2 korona napidíj javadalmazással.

Az erdészeti főiskola teljes és sikeres elvégzése s a hegyi szolgálatra alkalmas ép, erős, egészséges testalkat stb. és a román nyelv bírása megkívánatik. Kellően felszerelt kérvények alulírt címre küldendők.

Á nagyváradi gör. kath. püspökségi uradalom Erdőhivatala. Belényes, 1906. január 12-én. (18)

**Erdőőr kerestetik** (6/III. 906.) a törökbálinti uradalomban. Csak józan, szakértő, családost egyének küldjék folyamadványukat a birtokoshoz: Meller Rudolf, Törökbálint. (19)

**FARAGÓ BÉLA**

CSASZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Erdészeti faiskolája

◻ ZALA-EGERSZEGEN ◻

nagy Juhar, Éger, Gyertyán, Akác, Gleditschia és Hársfa csemete készletekkel rendelkezik.

(13—III—2)

**Különlegességek turista-ingekben,** elismert szolid kivitel, különféle minőségben, melyekből **szövetminták rendelkezésre állanak** 3—9 kor. **Szövött és kötött sport-árak,** elképzelhető legnagyobb választékban, háti-zsákok, bőr- és vízhatlan-vászon lábszárvédők. **Tölténymellények,** vízhatlan vászonból, 48 drb tetszőleges töltény elhelyezésére, vadászörökben igen kedvelt, stájer hegymászó cipők vasalva, övmellény és turistaöv, uri fehérnemű stb. stb., mely árukról képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen rendelkezésre állanak. Jutányosan kaphatók: **JOZEF ZACH** steirische Wirk-Strickwaren Specialgeschäft, **GRAZ, Neutorgasse 47.** (21. V. 1.)



**Faeladási hirdetmény.** A görgényhodáki volt urbéres közbirtokosság erdejének B) üzemosztályában lévő 61.658  $m^3$ -re becsült bükk-müszéria és 18.497  $m^3$ -re bükk tűzifa „tővön az erdőben“ folyó évi április hó 4-én d. e. 10 órakor Görgényhodák község-házánál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Becsérték és kikiáltási ár 26.512 korona, melynek 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a az árverés megkezdése előtt a görgényhodáki volt urbéres közbirtokosság elnökénél bánatpénzül leteendő.

A zárt írásbeli ajánlatokban feltétlenül kifejezés adandó annak, hogy az árverési feltételeket ajánlattevő ismeri s annak magát aláveti.

Részletes árverési és szerződési feltételek a görgényhodáki volt urbéres elnökénél, a marosvásárhelyi m. kir. állami erdőhivatal és a szászrégeni m. kir. járási erdőgondnokságnál, utóbbinál a becslési jegyzékkel együtt a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Görgényhodák, 1906. évi február hó 24-én.

(20)

*A volt urbéresek közbirtokossága.*

**FARAGÓ BÉLA**

CSASZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Erdészeti faiskolája

□ ZALA-EGERSZEGEN □

**T**ISZTELETTEL kéri a magyar erdész közönséget, hogy 100 holdra terjedő erdészeti faiskolált és kísérleti telepeit, a melyek sok érdekes dolgot tartalmaznak, alkalomadtán **megtekinteni** sziveskedjenek. (13—III—2)

**Feladási hirdetés.** 227/906. szám. — Szászmagyaros (Brassó vármegye) község 1906. évi április hó 9-én délelőtt 10 órakor a községi irodában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlat útján eladja a község tulajdonát képező erdő A. üzemosztály 2-ik vágás-sorozat 24. számú osztágának 26·70 kat. hold területén előforduló 586 drb és G. üzemosztály 7—8. számú osztágának 120·55 kat. hold területén száralva kijelölt 665 drb műszaki czélokra alkalmas tölgyfát, mely a hivatalos becslés szerint 1863·28 tömörköbméter kéreg és szijácsmentes műfát, 5475·49 ürköbméter hasábfát, 356·30 ürköbméter ágfát és 1977·24 ürköbméter forgácsot tartalmaz.

A hivatalosan megállapított becsár az 1251 drb tölgyfára 40576 korona 66 fillér, melynek 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a bánatpénzül az árvezést vezető kezéhez leteendő.

Becsáron aluli és utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Mindkét erdőréssz közvetlenül a nagyvárad-brassói állami közut mentén fekszik és a szászmagyarosi vasuti állomástól 5 km-re van.

A részletes becslés, valamint az árvezési és szerződési feltételek a földvári m. kir. járási erdőgondnokságnál és Szászmagyaros község előljárásságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szászmagyaros 1906. március hó 10.

(23)

*A községi előljárásság.*

**Feladási hirdetmény.** A farkaspataki volt urbéresék Farkaspatak község határában fekvő erdejének „B” üzemosztályában mintegy 52,000 ürméter, bükkszénfára becsült fája nyílt és zárt írásbeli árverés útján el fog adatni.

Az árverés Nagy-Baár községhezánál 1906. évi április hó 12-én délelőtt 9 órakor veszi kezdetét.

**FARAGÓ BÉLA**

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Erdészeti faiskolája

□ ZALA-EGERSZEGEN □

mindennemű lomb- és tűlevelű

**erdei facsemetét**

ajánl saját 100 hold nagyságu faiskolai és kísérleti telepeiről. (13—III—2)



Első és egyedüli magpergető gyár hazánkban, melynek saját csemete-kertjei vannak.



A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt az illető árverési elnök kezéhez adandók be.

Kikiáltási ára 20,000 korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10<sup>0</sup>/o-a.

Utolsó vasuti állomás Mező-H.-Livádia-kiterő.

Az árverési feltételek megtekinthetők a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a farkaspataki volt urbéresek elnökénél.

Petrozsény, 1906 jan. hó 9.

(24)

*Payer Arthur*, erdőgondnok.

## EGYEDÜLI FERLACHI GYÁRTMÁNY.

46 Remekelés.



**Ogris Márcus**

fegyvergyár és (prácizlós) puskaműves  
FERLACH (KARINTHIA).

Magyar levelezés. Elvem, pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

519 (12—11)

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. Aranyérem Páris 1900

Szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czellővő-fegyvereket legjobb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling fegyverekben. Súlyuk 2,8—3 kg. Ujdonsági Browning-féle serétes-ismétlőfegyver 225 korona gyári árban csak jó lövéssel szállítatik. Legujabb „Ideál“ lövegek, melyek úgy a choke mint összpontú furatból a legjobb eredményvel löhető. Nagy magyar képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

**Faeladási hirdetés.** Apácza község (Brassó vármegye) mint erdőbirtokos 1906. évi március hó 29-én d. u. 4 órakor a községi irodában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlat útján eladja a B. üzemosztály I-ső vágássorozatának azon bükkfatömegét, mely a „Kántorárok“ és „Malomkő“-árok között van, s mely a földvári m. kir. járási erdőgondnokság által 5671 ürköbméter hasábfára és 4197 korona 50 fillérre becsültetett.

A hivatalosan megállapított becár egyszersmind kikiáltási ár is, melynek 10<sup>0</sup>/o-a bánatpénz.

Becáron aluli és utóajánlatok nem fogadtatnak el. A kihasználható erdőrész az apáczei vasuti állomástól mintegy 7 km-re fekszik s elég jó erdei útja van.

A részletes becslés, valamint az árverezési és szerződési feltételek a földvári m. kir. járási erdőgondnokságnál és Apácza község előljárásiágánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Apácza, 1906. évi márczius hó 12-én.

(25)

*A községi előljárásiág.*

**Faeladási hirdetés.** 201/1906. szám. — A dragomérfalvi nemesi közbirtokosság 1906. évi április hó 5-én délelőtt 9 órákor Dragomérfalván a községházánál tartandó nyilvános, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött árverésen a 34625/1903. sz. F. M. R. alapján eladja tővön az erdőben az „A“ üz. oszt. II. vágássorozatának 77 (és 78) osztagából ezen célra kijelölt 60·0 k. h. nagyságu területen található fakészletet, mely a hivatalos becslés szerint 2735  $m^3$  lucz- és jegenyefenyő műfából, 1459  $m^3$  bükkműfából és 4863  $m^3$  bükktüzifából (hasábfa) áll.

Kikiáltási ár, mint hivatalos becstérték, 11290 korona. Bánatpénz ennek 10<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-a.

A részletes árverési szerződési feltételek valamint egyéb közelebbi adatok megtekinthetők alulirott közbirtokossági elnöknel és a rozáliai m. kir. jár. erdőgondnokságnál.

Dragomérfalva, Máramarosmegye, 1906. március hó 12.

(26)

*Brán Emil*, közb. elnök.





## Az „Erdészeti Lapok“ 1906. évi III. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Dr. Mágócsy Dietz Sándor</i> : Szélnyirta luczfenyők .....	209
<i>Rutényi Károly</i> : A bükkfa száraz lepárlási terményeinek nyérése .....	216
<i>Dr. Kövessi Ferencz</i> : A franciaországi erdészeti oktatás (folyt.).....	225
Szakértekezlet az alsó erdészeti szakoktatás ügyében .....	242
FAKERESKEDELEM: A szász egyetem faeladása .....	271
KÜLÖNFÉLÉK: Személyi hír. — Hirneves erdészek halála. — Két erdészeti tanintézet 75 éves fennállásának évfordulója ( <i>Cserny Győző</i> ). — Uj csemeteárnyékoló készülék ( <i>Faragó Béla</i> ). — Védekezés a <i>Trametes Pini</i> gomba ellen ( <i>Tétényi</i> ). — Rothschild-féle szabadalmazott kapcsok. — A seprő-jenezster ( <i>Cserny Győző</i> ). — Halálozások .....	272—282
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből .....	283
Egyesületi hirdetések .....	284
Tájékoztató .....	286
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1906. évi február havában .....	287
Hirdetések .....	I—IX



# „Waldheil“ favédőeszköz.

Kipróbált saját találmány. — Német birodalmi szab.  
150561. sz. — Magyar szab. 30369. sz.

Feltétlenül biztos hatásu, legegyszerűbb eszköz,  
bármily fiatal erdőtelepítvény megvédésére

## a vad lerágása ellen.

➡ Megrendelés német nyelven. ➡

Póstacsomag 3000 védővel 7—8 márka utánvét  
mellett. Leírás díjmentesen.

### A. Thomée

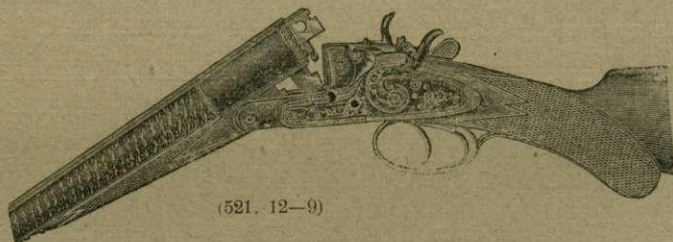
Waldgut Lengelsen bei Werdohl, Westfalen.

(4. XII. 4.)

## SEIFERT JÓZSEF

cs. és kir. udvari fegyverszállító  
POZSONY, Halászkapu-utca 4. sz.

Interurbán telefon 252.



Interurbán telefon 252.

(521. 12—9)

Ajánlja dus raktárát **Henri Pieper** eredeti **DIANA FEGYVEREK**BŐL, ugyszinte  
ozélszerű **HEMMERLE**-féle fegyverekből, **J. P. Sauer und Sohn** ozég **KRUPP**  
**FRIGYES**-féle különleges aczélosövű fegyverekből, eredeti gyári áracon.

**LEGUJABB** **Browning**-féle önműködő ismétlő serét-vadászfegyver,  
12 öbnagyságu, eredeti gyári áracon azaz 225 koronáért nálam kapható.

Cs. és kir. állami áruda által

litok minden fajta kész vadásztöltényeket

osztrák-magyar füstnélküli I. számu vadászati  
és tárcsa-lőporral töltött töltények, továbbá szállítok  
mindenkor pontosan és frissen töltve minden  
kalibertűhöz a legolcsóbb áron.

Vadászati, utazási és sportkülönlegességek.

Saját lövölde.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A pozsonyi második mezőgazdasági országos kiállítás alkalmából

vadászfegyvereim

és vadász eszközök az egyedi aranyérmeket nyertek.